

ਗਣਿਤ ਦਾ ਜਾਦੂ

(ਚੁਸ਼ਰੀ ਬ੍ਰੇਲੀ ਲਈ)

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ : 2012

© ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਰਿਵਾਈਜ਼ਨ ਐਡੀਸ਼ਨ : 2016 205500 ਕਾਪੀਆਂ

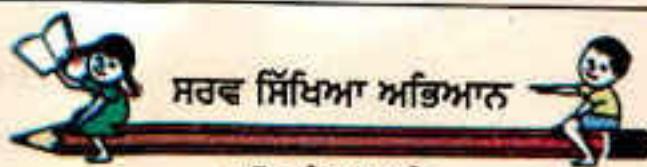
[This book has been adopted with the kind permission of the
National Council of Educational Research and Training, New Delhi]

All rights, including those of translation, reproduction
and annotation etc., are reserved by the
Punjab Government

ਅਨੁਵਾਦਕ : ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਨੌਰ ਕੌਰ
ਸ. ਸੀ. ਸੇ. ਸਕੂਲ ਡੱਲਾ,
ਤਹਿ. ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪਤ।
ਮੰਜ਼ੂਸਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਬੂਰੀਆ
ਵਿਸਾ ਮਾਹਿਰ
ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ
ਚਿੱਤਰਕਾਰ : ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ

ਉਤਾਰਨੇ

- ਕੋਈ ਜੀ ਏਜੰਸੀ-ਹੋਲਡਰ ਵਾਧੂ ਪੇਸੇ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲਦਾ-ਗਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। (ਏਜੰਸੀ-ਹੋਲਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ 7 ਅਨੁਸਾਰ)
- ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਛਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਨਕਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ (ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ) ਦੀ ਛਪਾਈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਟਾਬ ਕਰਨਾ, ਜਮ੍ਹਾਂ-ਬੋਰੀ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਏਂਡ ਪ੍ਰਾਲੀਂ ਦੇ ਅੰਡਰਗਤ ਫੰਜਦਾਰੀ ਸੁਕਮ ਹੈ।
(ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ 'ਵਾਟਰ ਮਾਰਕ' ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਉੱਪਰ ਹੀ ਛਪਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।)

ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਡਾਕਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉਪਰਾਲਾ

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਵਿੰਦਿਆ ਭਵਨ, ਫੇਜ਼-8 ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ-160062
ਗਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਐਸ. ਦਿਨੇਸ਼ ਐਂਡ ਕੱਪਨੀ ਫੀ-168 ਫੇਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਸਲੈਂਪਰ ਦੂਆਰਾ ਛਾਪੀ ਗਈ।

ਦੇ ਸ਼ਬਦ

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਿਸ ਦੇਰ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਣਾ ਮਾਪਿਆ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇਗਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਿਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗਲਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰੀਕੁਲਮ ਫਰਮਵਰਕ-2005 ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਕੂਲ ਕਰੀਕੁਲਮ ਵਿੱਚ ਗਲਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਹੋਣਾ ਪਹਿਲੀ ਚੁਕੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਸਾਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਤਰਕ ਸਕਤੀ ਪ੍ਰਭਾਲਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਪਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਪੁਸ਼ਨ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਰਾਸਟਰੀ ਵਿੱਦਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਦੂਸਰੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਐਨ.ਸੀ.ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਯੋਗੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਗੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਏ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇਅਰਪਰਸਨ
ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ

NCERT ਦੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ

- ਚੇਅਰ-ਪਰਸ਼ਨ - ਪਾਇਮਰੀ ਪੰਧਰ ਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ
ਅਨੌਤਾ ਰਾਮਪਾਲ, ਪ੍ਰੈਫੈਸਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ।
- ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ - ਅਮਿਤਾਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਗਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੀ.ਏਸ.ਈ. ਸੀ., ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।
- ਮੈਂਬਰ - ਅਨੌਤਾ ਰਾਮਪਾਲ, ਪ੍ਰੈਫੈਸਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।
ਅਮਿਤ ਕਾਲਾ, ਪਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਸਕੂਲ, ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਹਾਰ, ਜੀ. ਕੇ.-1, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।
ਅਸਮਿਤਾ ਵਰਮਾ, ਪਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਨਵਾਜੁਗ ਸਕੂਲ, ਲੋਧੀ ਰੋਡ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਭਾਵਨਾ, ਲੋਕਚਰਾਰ,
ਪਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਗਾਵਗੀ ਜਾਲਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।
ਧਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਪ੍ਰੈਫੈਸਰ, ਸੀ. ਆਈ.ਈ.ਟੀ., ਐਨ.ਸੀ. ਈ.ਆਰ.ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਹੋਮ ਬਤਰਾ, ਪਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਸੀ. ਆਰ.ਪੀ.ਏਂਡ ਪਾਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਰੋਹਣੀ, ਦਿੱਲੀ।
ਜਿਓਤੀ ਸੇਠੀ, ਪਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਦਸਤਾਨ ਸਕੂਲ, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਦਿੱਲੀ
ਕਨਿਕਾ ਸ਼ਹਾਂ, ਪਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਕੁਲਾਚੀ ਹੋਸਗਾਜ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ, ਅਸੋਕ ਵਿਹਾਰ, ਦਿੱਲੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵੀ. ਕੇ. ਲੋਕਚਰਾਰ, ਭੀ. ਆਈ.ਈ.ਟੀ. ਮੱਲਪੁਰਮ, ਤਿਰੂਰ, ਕੇਰਲ।
ਪ੍ਰੀਤੀ ਚੌਡਾ ਸਾਧ, ਪਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ, ਸੀ. ਆਈ.ਈ. ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ
ਸੁਨੌਰਾ ਮਿਸ਼ਨ, ਪਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਪਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਸਰੋਜਿਨੀ ਨਗਰ, ਨਵੀਂ
ਦਿੱਲੀ।
- ਹਿੰਦੀ ਅਠਵਾਂ - ਮੰਜਲਾ ਮਾਖੂਰ, ਸੀ. ਆਈ.ਈ.ਟੀ., ਐਨ.ਸੀ. ਈ.ਆਰ.ਟੀ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।
ਕੰਚਨ ਵਰਮਾ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਜੀ.ਡੀ. ਗਾਇਕਾ ਪਾਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਬਾਬੇਤ ਕੁੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।
- ਮੈਂਬਰ ਸੇਵਨਰ - ਇਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬੰਸਲ, ਪ੍ਰੈਫੈਸਰ, ਪਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਐਨ.ਸੀ. ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।

ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਡਿਜਾਈਨ ਟੀਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ ਕਲਿਆਣ, ਹਾਵਾਹਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਗਤ ਗੁਹਾ,
ਦਸਤਾਨ ਸਕੂਲ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਦਿੱਲੀ।
ਗੋਸ਼ ਨਿਵੇਦਿਤਾ, ਚੇਨੌਦੀ
ਅਨੌਤਾ ਵਰਮਾ, ਬੈਂਕਾਕ
ਸੁਜਸ਼ਾ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਗੁਡਗਾਂਡਿ
ਅਰੂਪ ਗੁਪਤਾ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਰਾਜੀਵ ਗੋਡਗਾ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਨੋਟ : ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ * 'ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਪਾਠ ਸਾਡੇਗਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ/ਉਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਗਣਿਤ ਦਾ ਜਾਦੂ

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਹੈ ?

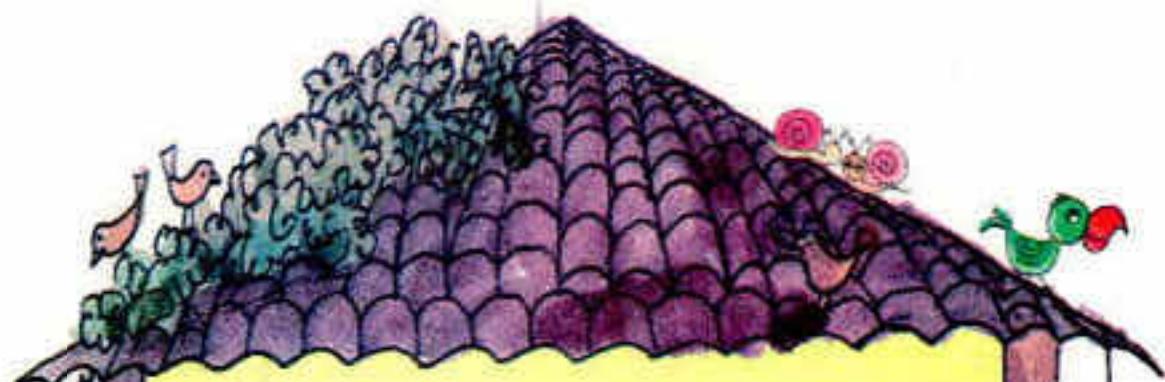
ਅਧਿਆਇ

ਪੰਨਾ ਨੰ:

1. ਕੀ ਹੈ ਲੰਬਾ, ਕੀ ਹੈ ਗੋਲ ? 1
2. ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ 9
3. ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਵਜ਼ਨ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹੋ ? 18
4. ਦਸ-ਦਸ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ 24
5. ਨਮੂਨੇ (ਪੈਟਰਨ) 30
6. ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ 39
7. ਜੱਗ ਅਤੇ ਮੱਗ 47
8. ਦਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ 56

	ਪੰਨਾ ਨੰ:
ਅਧਿਆਇ	
9. ਮਜ਼ੋਦਾਰ ਦਿਨ	66
10. ਅੰਕ ਜੋੜੇ	76
11. ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੀ ਰੇਖਾਵਾਂ	84
12. ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਦੇਣਾ	90
13. ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਕਦਮ	104
14. ਆਊਂਦੇ ਪੰਛੀ ਜਾਂਦੇ ਪੰਛੀ	111
15. ਕਿੰਨੀਆਂ ਗੁੱਡਾਂ ਹਨ?	124

ਕੈਂਚੀ ਕਰੇ ਕੰਮ

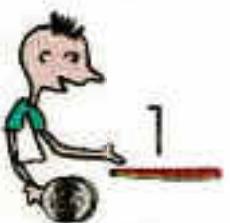
ਤੁਹਾਡਾ ਖੇਡ ਬੋਰਡ

91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ਮੁਰੂ
ੴ

ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਨਾ 79 ਅਤੇ ਪੰਨਾ 83 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਲਈ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਨਿਯਮ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕੀ ਹੈ ਲੰਬਾ, ਕੀ ਹੈ ਗੋਲ?

ਨਾਮ ਦੱਸੋ

ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮੀਕੂ ਚਾਚਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਡ ਹੈ 'ਨਾਮ ਦੱਸੋ'।

ਤੁਸੀਂ ਸੇਚਕੇ ਦੱਸਣਾ ਹੈ
ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ?
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਇਹ ਚੀਜ਼
ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹੀ
ਲੰਗਦੀ ਹੈ।

ਮੀਕੂ ਚਾਚਾ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

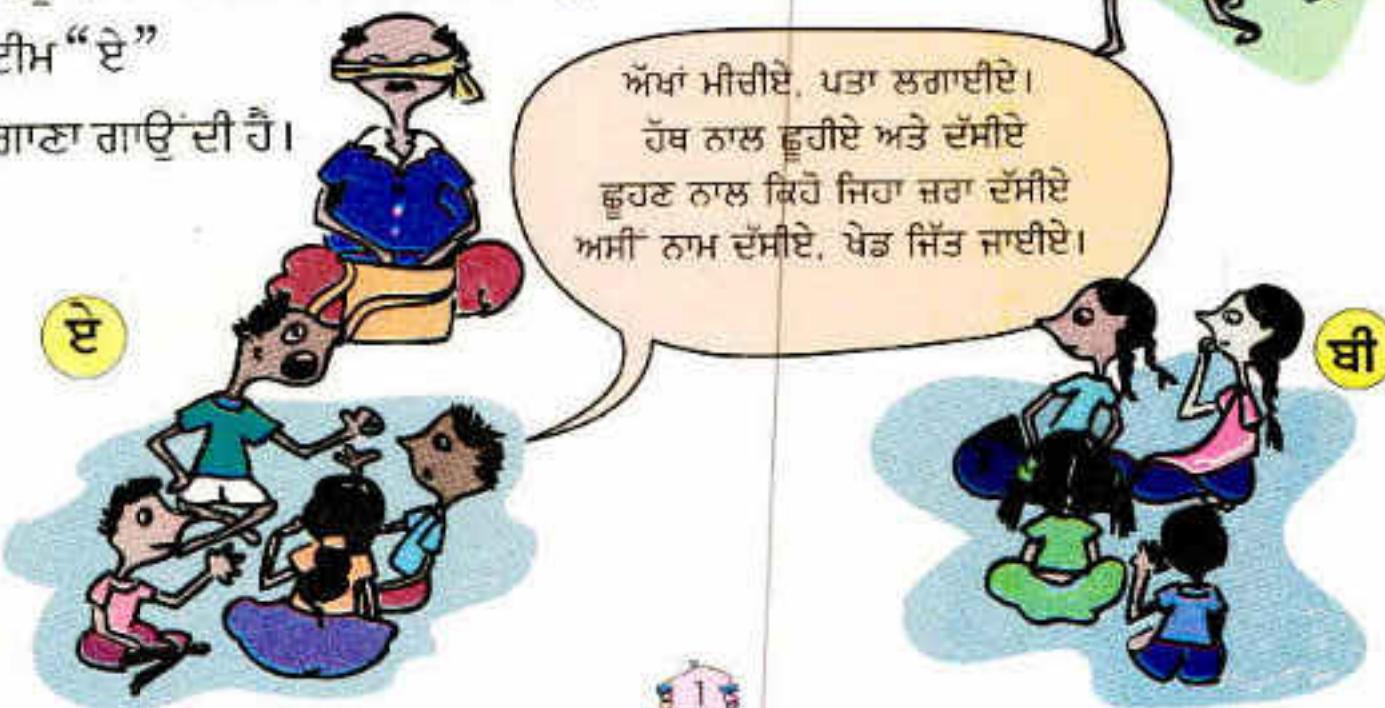
ਟੀਮ "ਏ"

ਗਾਣਾ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਖਾਂ ਮੀਚੀਏ, ਪਤਾ ਲਗਾਈਏ।
ਹੱਥ ਨਾਲ ਛੂਹੀਏ ਅਤੇ ਦੱਸੀਏ
ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹਾ ਜ਼ਰਾ ਦੱਸੀਏ
ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਦੱਸੀਏ, ਖੇਡ ਜਿੱਤ ਜਾਈਏ।

ਏ

ਬੀ

ਇੱਕ ਸਿਰਾ ਨੁਕੀਲਾ
ਦੂਸਰਾ ਸਿਰਾ ਚਪਟਾ
ਪਾਈਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਲ
ਕੀ ਹੈ ਤੇਲ-ਮੇਲ ਕੇ ਬੇਲ।

ਟੀਮ 'ਏ' ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ—ਪੈਂਨਸਿਲ।

♦ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ?

ਕਿਉਂ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਮੀਕੂ ਚਾਚਾ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਲੱਗ
ਜਵਾਬ ਸੋਚੋ।

ਹੁਣ ਟੀਮ 'ਏ' ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ ਛੂਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ। ਉਹ
ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ —

ਛੂਹਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜ਼ਰਾ ਦੱਸੀਏ।

ਨਾਮ ਦੱਸੀਏ ਖੇਡ ਜਿੱਤ ਜਾਈਏ।

ਟੀਮ 'ਏ' ਦਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਥੈਲੇ - ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਟੀਮ 'ਏ' ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਬੱਚੇ ਨੇ
ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਜਾਰੇ ਪਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਗੋਲ ਮੇਲ
ਨਾ ਕੋਈ ਕੇਨਾ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਰਾ
ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇਹਨੂੰ ਘੁੰਮਾ ਲਵਾ
ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਲੁੜਕਾ ਲਵਾ
ਸੋਚੋ ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ?

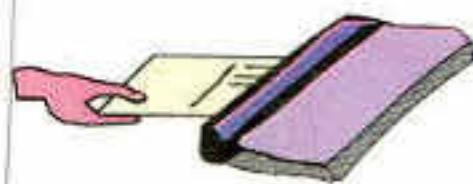

'ਨਾਮ ਦੱਸੋ' ਖੇਡ ਬੇਚਿਆ ਨੂੰ ਝੋਪ-ਚੋਪ ਤੜਾ ਦੀਆਂ ਦਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ
ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ — ਕਿਠਾਂ ਵੇਂ, ਕਠੋ, ਚੀਕਣੀ ਜਾਂ ਖਰਦਰੀ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤੇ ਲੁੜਕਰੀ
ਜਾਂ ਪਿਸ਼ਕਰੀ ਆਦਿ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਗਲਬਾਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਛੋਗੀ ਦੇ ਜਿਹੇ ਨੁਕੀਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ
ਉਸਨੂੰ ਰੇਤ੍ਰਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਕਿ ਇੱਕ ਪਲੇਟ ਚਪਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰੇਤ੍ਰੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਖੇਡ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਟੀਮ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇੱਕ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਓ। ਇੱਕ ਥੱਚੇ ਦੀ ਅੱਖ ਤੇ ਪੱਟੀ ਥੰਨ੍ਹੁ ਦਿਓ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਫੜੀ ਚੀਜ਼ ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਟੀਮ ਦੇ ਥੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣਾ ਹੈ।

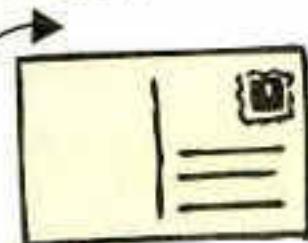
ਕਿੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਪੋਸਟ ਕਾਰਡ?

ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੌਨੇ ਤੋਂ ਫੜੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖ ਦੇਵੋ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ?

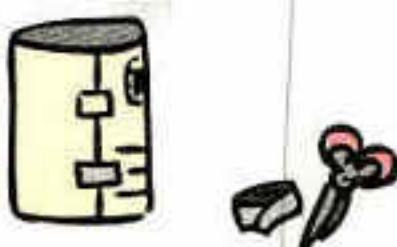

ਹੁਣ ਇਹ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ :

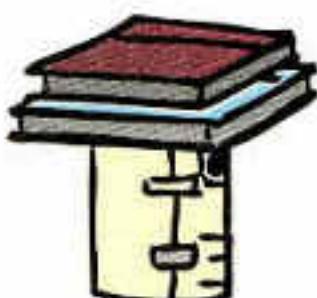
1- ਪੋਸਟ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਗੋਲ ਮੌੜ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਈਪ ਵਰਗਾ ਬਣਾ ਲਓ।

2- ਟੇਪ ਨਾਲ ਦੋਨੋਂ ਮੁੜੇ ਹੋਏ ਕਿਨਾਰੇ ਜੋੜ ਦਿਓ।

3- ਹੁਣ ਇਸ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖ ਦਿਓ। ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦੇਖੋ ਪੋਸਟ ਕਾਰਡ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਿੜਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ (ਫਟਾਫਟ)

ਬੱਚੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੋਲ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਨ।
ਉਹ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਕੀ ਹੈ ਲੰਬਾ, ਕੀ ਹੈ ਗੋਲ?
ਜਲਦੀ ਬੋਲ, ਜਲਦੀ ਬੋਲ।

ਰੀਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ -

ਬੱਲਾ ਲੰਬਾ
ਗੋਦ ਹੈ ਗੋਲ
ਜਲਦੀ ਬੋਲ,
ਜਲਦੀ ਬੋਲ।

ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੀ ਹੈ ਲੰਬਾ, ਕੀ ਹੈ ਗੋਲ?
ਜਲਦੀ ਬੋਲ, ਜਲਦੀ ਬੋਲ।

ਮੀਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ -

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬੱਲ ਲੰਬੀ,
ਛੱਕਣ ਹੈ ਗੋਲ।
ਜਲਦੀ ਬੋਲ,
ਜਲਦੀ ਬੋਲ।

- ◆ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਖੇਡੋਂ। ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੋਲ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਬੋਲੋ। ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਹੈ।

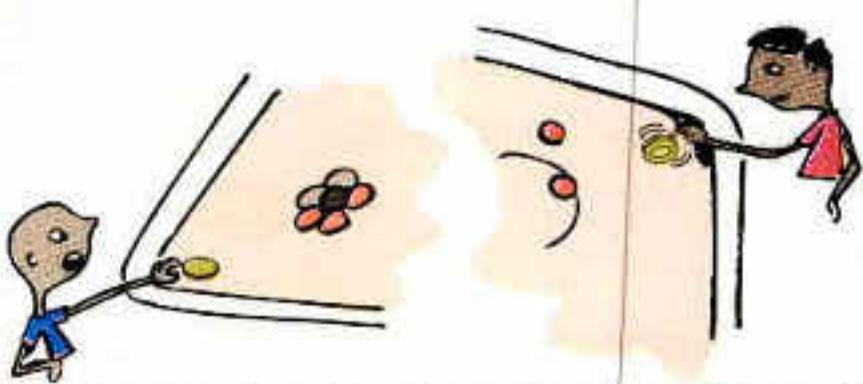
ਕੀ ਰੋੜ੍ਹਿਆ, ਕੀ ਫਿਸਲਿਆ?

ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਸਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਸਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੋੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਸਲਾਈਆਂ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੇਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਇਮਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਰੁਕੂਨ ਅਤੇ ਫਿਸਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇਖ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਵਾਓ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਅੱਤਰ ਬਾਰੇ ਸੋਲਥਾਤ ਕਰਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਨਾਰੇ, ਕੇਨੇ, ਚੀਕਣੀ, ਖਰਦੀ ਸੜ੍ਹਾ, ਰੁੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਫਿਸਲਦੀ ਹੋ ਜਾ ਨਹੀਂ।

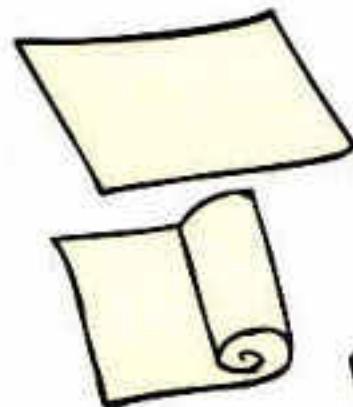
ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੋ :-

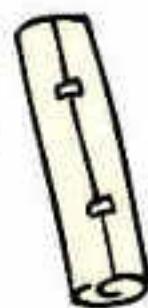
ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਭੁੜ੍ਹੀ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ	ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਵਿਸਲਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ	ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸਲਾਈਆਂ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਆਪਣਾ ਛੇਟਾ ਜਿਹਾ ਦਰੱਖਤ

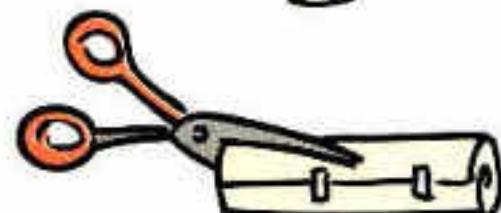
1- ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਲਉ।

2- ਇਸ ਨੂੰ ਮੋੜਕੇ ਇੱਕ ਪਾਈਪ ਬਣਾਓ।

3- ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਪਾਈਪ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗੇਗਾ।
ਗੁੰਦ ਜਾਂ ਟੇਪ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿਪਕਾਓ।

4- ਕੈਚੀ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਇਸ ਪਾਈਪ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਨੂੰ 7 ਜਾਂ 8 ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕੱਟੋ।

5- ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਮੋੜੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਦੁੱਰੱਖਤ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਮੇਰੀ ਮੀਨਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ

- ◆ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ। ਜਿਵੇਂ:- ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ, ਗੋਂਦ, ਰਬੜ, ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਡੱਬੀ ਆਦਿ।
- ◆ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੀਨਾਰ ਬਣਾਓ ਜਿਵੇਂ ਕੇਵਲ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੇਵਲ ਟੀਨ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਨਾਲ।

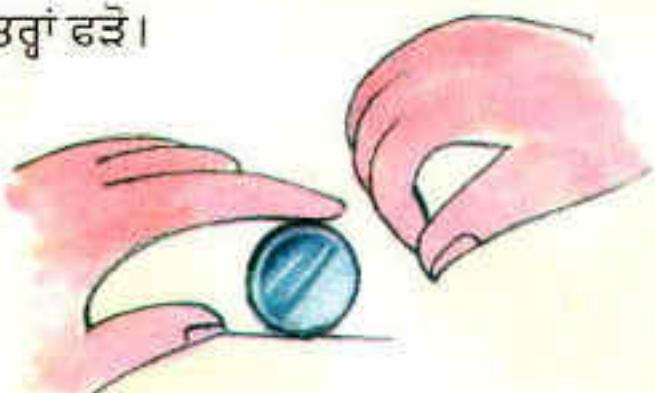
ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੀਨਾਰ ਬਣਾਓ। ਜਿਵੇਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਟੀਨ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਦਾ ਮੀਨਾਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੋਂਦ ਅਤੇ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਦਾ ਮੀਨਾਰ।

ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਮਾਤ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੜਾ ਚਪਟੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ - ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਬੋਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਅਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਸੜਾ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਥਣ, ਚਾਹ ਦੇ ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਟੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਬੱਚੇ 'ਪਿੱਛੇ' (ਸੱਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਪੇਡ) ਜਿਹੇ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਅਨੌਦ ਸੌਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਪਰ ਪੂਰੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਟੀਮ ਗੋਂਦ ਲਈ ਬੋਜਦੀ ਹੈ।

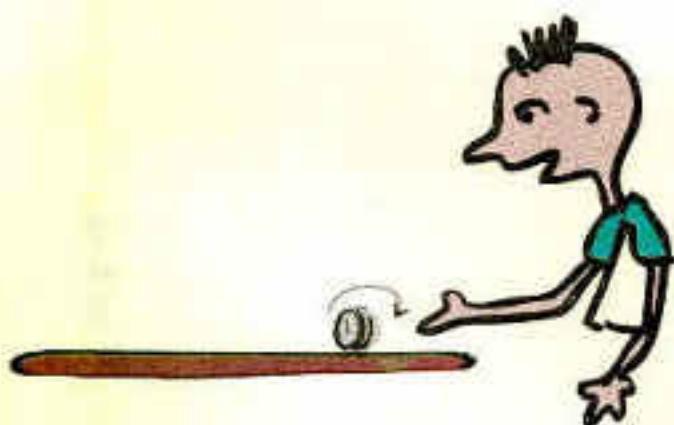
ਸਿੱਕਿਆਂ ਦਾ ਖੇਡ

ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

* ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜੋ।

* ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਘੁਮਾਓ। ਕੀ ਇਹ ਗੋਂਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਦਾ ਹੈ?

* ਕੀ ਸਿੱਕਾ ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਫਿਸਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ।

* ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਖੜਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ——————

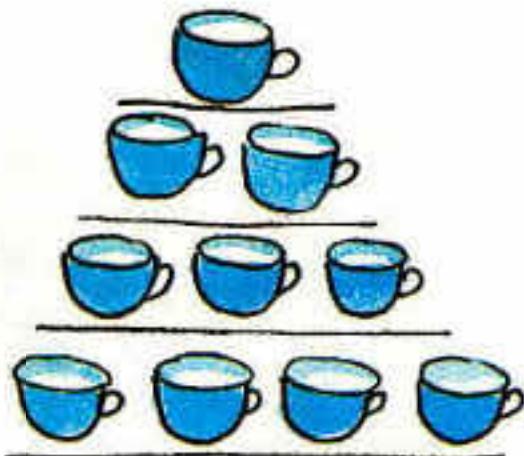
ਹੁਣ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ 2 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 5 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

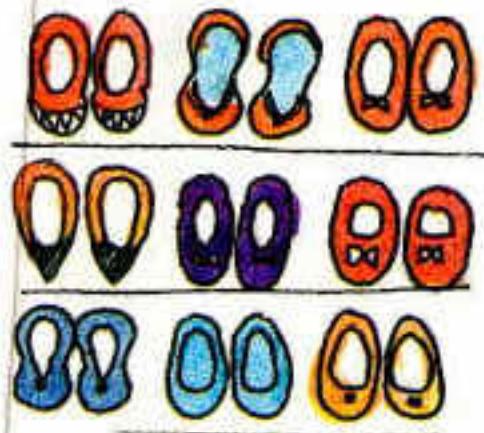
ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਣੇ

ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ
ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ
ਇੱਥੇ ਕਿੰਨੇ ਕੱਪ ਹਨ?

ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ 6 ਕੱਪ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ। 4 ਕੱਪ ਹੇਠਾਂ
ਹਨ ਤਾਂ ਕੁੱਲ 10 ਕੱਪ
ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਜੋੜੇ
ਹਨ - ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ
ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਲਾਈਨਾਂ ਹਨ
ਅਤੇ ਹਰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ
ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੋੜੇ
ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ
ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ 9 ਜੋੜੇ ਹਨ।

- ਦੇਖੋ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਗਿਣੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ।

ਗਲਾਸ

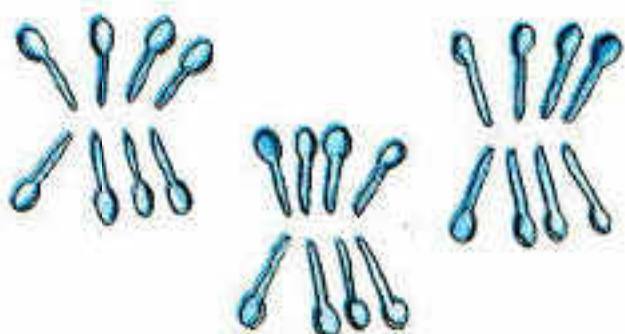

ਚੁੜੀਆਂ

ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ

ਇਥੇ ਤਿੰਨ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਚ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ।

- ਹਰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਚਮਚ ਹਨ?
- ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਚਮਚਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ?

ਅਪਣੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰੋ। ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਿਣਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ -

- ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

40 ਤੋਂ ਵੱਧ
40 ਤੋਂ ਘੱਟ

- ਇੱਕ ਸੰਤਰੇ ਵਿੱਚ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

50 ਤੋਂ ਵੱਧ
50 ਤੋਂ ਘੱਟ

- ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਡੱਬੀ ਵਿੱਚ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

30 ਤੋਂ ਵੱਧ
30 ਤੋਂ ਘੱਟ

- ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੈਂਨਸਿਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

45 ਤੋਂ ਵੱਧ
45 ਤੋਂ ਘੱਟ

- ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਪਹੀਏ ਵਿੱਚ ਤਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਖਿਆ

20 ਤੋਂ ਵੱਧ
20 ਤੋਂ ਘੱਟ

ਕੁੱਦਦੇ ਰਹੇ – ਡਿੱਗਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ

* ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਡਿੱਗੇ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕੁੱਦ ਸਕਦੇ ਹੋ? _____

* ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਡਿੱਗੇ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕੁੱਦ ਸਕਦੇ ਹੋ? _____

ਬਿੰਦੂ ਜੋੜੇ

ਕੁੱਤਾ ਜੋੜੇ ਭੁੱਖਾ ਹੈ। 21 ਤੋਂ 52 ਤੱਕ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋੜੇ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕੀ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

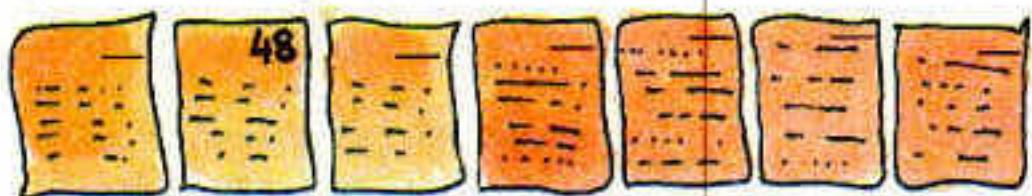

ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਭੁਰੂ

ਭੁਰੂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਪਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ—

ਉਲੜ ਨਾ ਜਾਵੇ ਪੂੰਛ

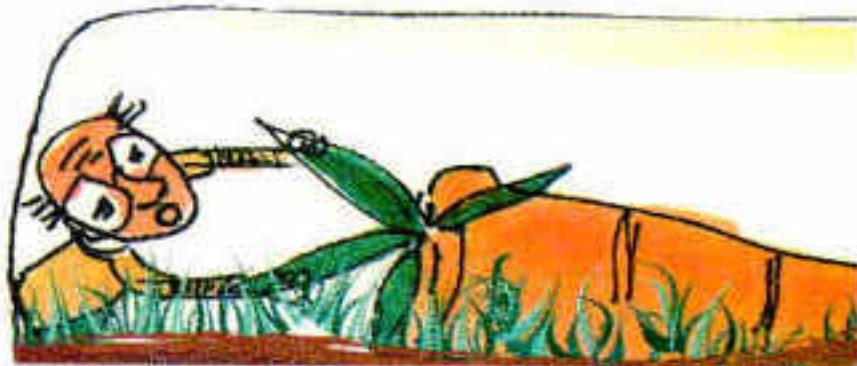
ਚਿਪਕੂ ਚੂਹੇ ਦੀ ਪੂੰਛ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬਿੱਲੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂੰਛ ਨੂੰ ਖੰਬੇ ਨਾਲ ਬੰਨਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਖੰਬੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਛੋਟੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਖੰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂੰਛ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਪੂੰਛ ਬੰਨਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। ਪਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪੂੰਛ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਛੂਹੇ ਨਾ ਪਾਰ ਕਰੋ।

ਬਹੁਤ ਵਧੀ ਗਾਜਰ

ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਨੇ ਬੀਜਿਆ ਦਾਣਾ
ਗਾਜਰ ਦਾ ਸੀ ਪੌਦਾ ਲਾਉਣਾ
ਗਾਜਰ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥ ਵਧੀ
ਬਹੁਤ ਵਧੀ ਬਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀ

ਬੁੱਢਾ ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ
ਮੈਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਭੇਲਾ
ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ ਹੈ ਹਾਇ
ਗਾਜਰ ਦੇ ਹਲਵੇ ਨੂੰ ਖਾਏ।

ਬੁੱਢੀ ਬੋਲੀ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਜਾਓ
ਉੱਗੀ ਹੋਈ ਗਾਜਰ ਨੂੰ ਲਿਆਓ
ਬੁੱਢਾ ਜਲਦੀ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਆਇਆ
ਗਾਜਰ ਫੜੀ ਜੋਰ ਲਗਾਇਆ।

ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰ ਬੁੱਢਾ ਹਫ਼ਿਆ
ਬਚੀ ਨਾ ਬੁੱਢੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਾਕਤ
ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਬਈ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਕੰਮ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਹੋਰ ਬੁਲਾਓ ਇੱਕ ਜਣਾ।

ਬੁੱਢਾ ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਲੈ ਆਇਆ
ਦੌਨਾਂ ਮਿਲਕੇ ਜੋਰ ਲਗਾਇਆ
ਹਿਲ ਨਾ ਸਕੀ ਜਗ ਵੀ ਗਾਜਰ
ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਦਰਦ ਸਮਾਇਆ।

ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਬਈ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਕੰਮ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਹੋਰ ਬੁਲਾਓ ਇੱਕ ਜਣਾ।

ਬੁੱਢੀ ਨੇ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ
ਤਿੰਨਾ ਨੇ ਮਿਲ ਜੋਰ ਲਗਾਇਆ
ਫਿਰ ਵੀ ਹਿਲ ਨਾ ਸਕੀ ਗਾਜਰ
ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਸਭ ਨੇ ਮੁੰਹ ਲਟਕਾਇਆ
ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਬਈ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਕੰਮ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਹੋਰ ਬੁਲਾਓ ਇੱਕ ਜਣਾ।

ਪੂਸੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਚੁੱਚ੍ਚੀ ਆਇਆ
ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਜੋਰ ਲਗਾਇਆ
ਤਾਕਤ ਸਭ ਦੀ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਗਾਜਰ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ
ਬਣ ਗਿਆ ਬਈ ਬਣ ਗਿਆ
ਕੰਮ ਸਾਡਾ ਬਣ ਗਿਆ
ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕੋਈ ਜਣਾ।

ਪੋਤੀ ਦਾ ਸ਼ੇਰੂ ਵੀ ਆਇਆ
ਚਾਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਜੋਰ ਲਗਾਇਆ
ਕਿਸਮਤ ਨਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ
ਗਾਜਰ ਕੋਈ ਉਖਾੜ ਨਾ ਪਾਇਆ
ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਬਈ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਕੰਮ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਹੋਰ ਬੁਲਾਓ ਇੱਕ ਜਣਾ।

ਸ਼ੇਰੂ ਪੂਸੀ ਨੂੰ ਲੈ ਆਇਆ
ਫਿਰ ਪੰਜਾਂ ਨੇ ਜੋਰ ਲਗਾਇਆ

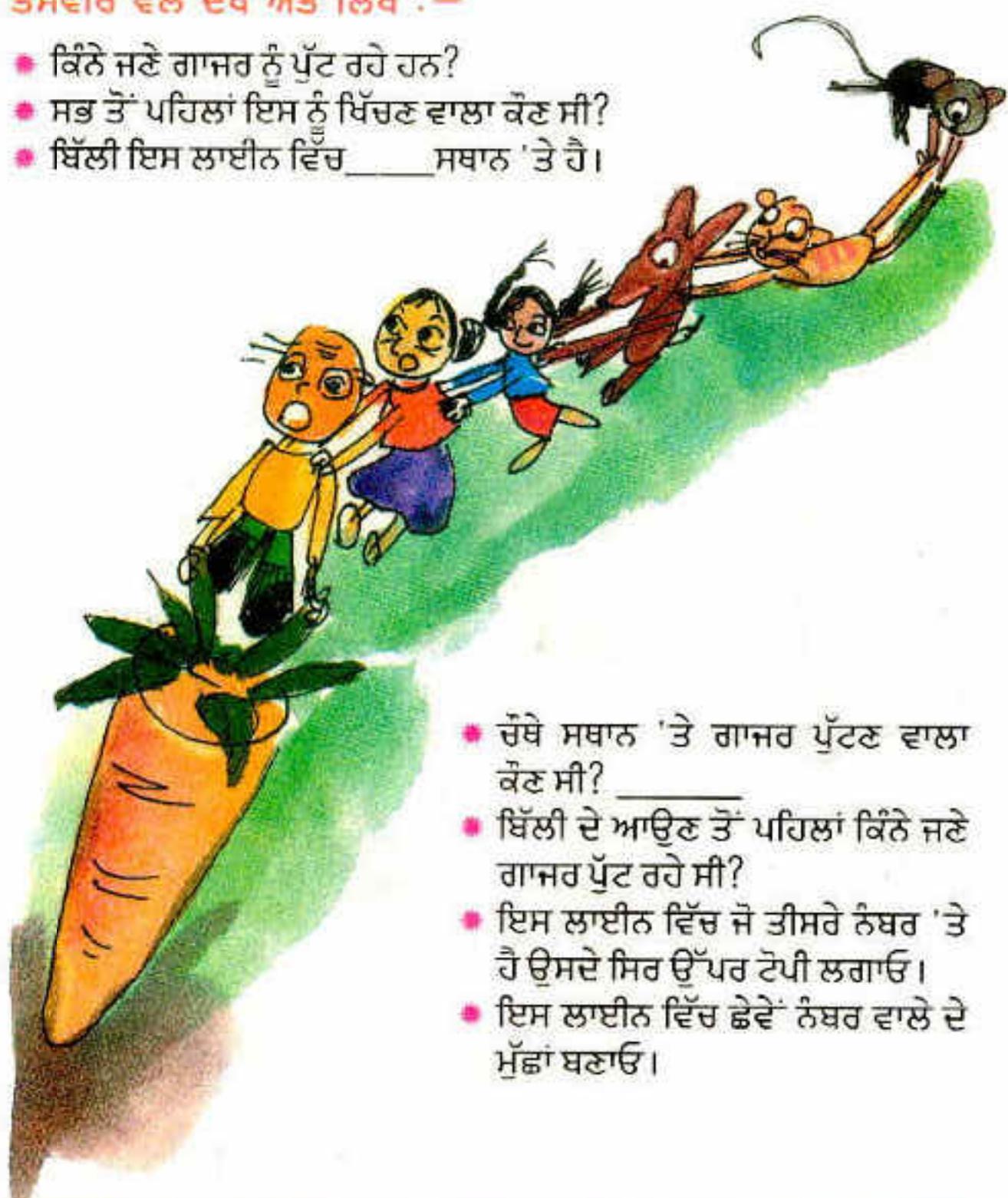
ਕੁਝ ਕੁਝ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗੀ ਉਹ ਗਾਜਰ
ਫਿਰ ਵੀ ਸੀ ਕੁਝ ਕਸਰ ਬਕਾਇਆ।
ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਬਈ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਕੰਮ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ
ਹੋਰ ਬੁਲਾਓ ਇੱਕ ਜਣਾ।

ਲੈ ਕੇ ਗਾਜਰ ਗਏ ਰਸੋਈ
ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਗਾਜਰ ਧੋਈ
ਕੱਟ-ਵੱਦ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਪਕਾਇਆ
ਗਾਜਰ ਦਾ ਹਵਲਾਂ ਬਣਾਇਆ।
ਉੱਡੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਉਸਦੀ
ਮਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਭ ਦਾ ਲਲਚਾਇਆ।

ਤਸਵੀਰ ਵੱਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ :—

- ਕਿੰਨੇ ਜਣੇ ਗਾਜਰ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ?
- ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ਬਿੱਲੀ ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ _____ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ।

- ਚੰਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਾਜਰ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ? _____
- ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨੇ ਜਣੇ ਗਾਜਰ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਸੀ?
- ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਟੋਪੀ ਲਗਾਓ।
- ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਛੇਵੇਂ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੁੱਢਾਂ ਬਣਾਓ।

ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਕ ਨਿਸਚਿਤ ਸਥਾਨ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਆਦਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪ ਕੇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਤੀਜਾ ਥੱਡਾ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਨੂੰ ਕੁਭਕੁਭਾਰੀਆਂ ਕੱਢੋ, ਦੂਜਾ ਥੱਡਾ ਆਪਣੀ ਨੱਕ ਫੜੋ ਆਦਿ।

ਸੀਮਾ ਦਾ ਸੈਂਕਤਾ

ਸੀਮਾ ਨੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

- ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸਮਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦੀ ਕੁਲ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ।
- ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਤਾਂ ਕਿ 100 ਬਿੰਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ?

ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਵਜ਼ਨ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਚਲਾਕ ਗਧਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਾਰੀ ਬੈਲਾ

ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਗਧਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਨਮਕ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ।

ਬਜ਼ਾਰ ਜਾਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਧਾ ਫਿਸਲ ਕੇ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਰੀ ਕਾਢੀ ਹਲਕੀ ਲੱਗੀ।

* ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸੋਚੋ ਕਿ ਬੋਰੀ ਏਨੀ ਹਲਕੀ ਕਿਉਂ ਲੱਗੀ?

ਗਧਾ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਸੁੱਝੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਲਾਕ ਗਧੇ ਨੇ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ।

ਇਸ ਵਾਰ ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਗਧੇ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਨਮਕ ਦੀ ਥਾਂ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉੱਨੀਂ ਕੱਪੜੇ ਭਰ ਦਿੱਤੇ।

ਸੋਚੋ ਤਾਂ ਗਧਾ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਕਿਉਂ?

ਬੋਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕੂਰ ਦੀ ਕਸ਼ਲਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਸੰਕੇਤਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੜੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਰਾਜੂ ਸੀ—ਸਾ 'ਤੇ ਝੂਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਸੀ-ਸਾ ਤੇ ਝੂਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਗਣੀ ਰਾਜੂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜੂ ਸੀ-ਸਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਝੂਲ ਸਕਦਾ।

* ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਿਉਂ? ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ—
ਰਾਜੂ ਗਣੀ ਤੋਂ ਭਾਗਾ ਹੈ/ਹਲਕਾ ਹੈ।

ਅਸਲਮ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰ ਦੇਖੋ—

* ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਰਾਜੂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ ਝੂਲਾ ਉੱਪਰ ਕਿਉਂ ਗਿਆ?

ਗਣੀ ਅਤੇ ਅਸਲਮ ਤੋਂ ਰਾਜੂ ਭਾਗਾ ਹੈ/ਹਲਕਾ ਹੈ।

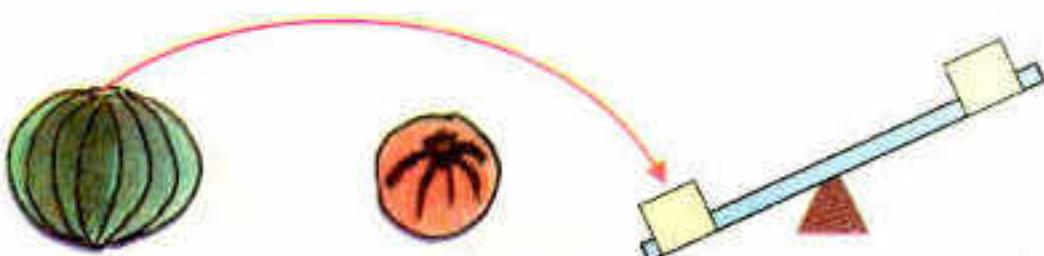
ਚੰਗਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ, ਮੈਂ
ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬੈਲਾ ਰੱਖ
ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਝੂਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

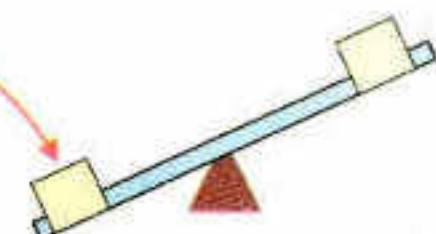

ਭਾਰੀ ਜਾਂ ਹਲਕਾ

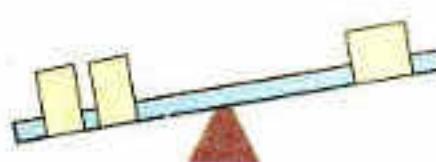
ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ-ਸਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ? ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਖੋ।
ਭਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੋ।

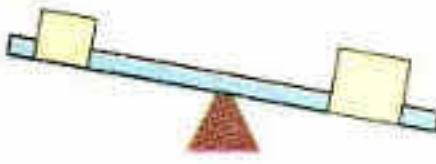
(ੳ)

(ਅ)

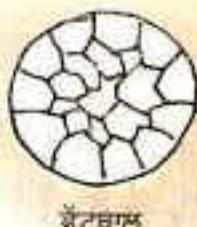

(ਦ)

★ ਜੋ ਹਲਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਭਰੋ –

(ੳ)

(ਅ)

ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਹੋਥ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਇਉਂ।

ਛੇਟੂ ਬਾਂਦਰ ਅਤੇ ਗਾਜਰਾਂ

ਚਿੱਕੀ ਅਤੇ ਮਿੱਕੀ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥੈਲਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਾਜਰਾਂ ਸਨ।

ਚਿੱਕੀ ਅਤੇ ਮਿੱਕੀ ਲੜਨ ਲੱਗੇ।

ਛੇਟੂ ਬਾਂਦਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ।

ਅਸੀਂ ਦੇਨਾਂ ਗਾਜਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਕੁਝ ਗਾਜਰਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੇਟੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ?

ਛੇਟੂ ਬਾਂਦਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।

- ★ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਛੋਟੂ ਬਾਂਦਰ ਚਿੱਕੀ ਅਤੇ ਮਿੱਕੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਬਾਂਦਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਓ।

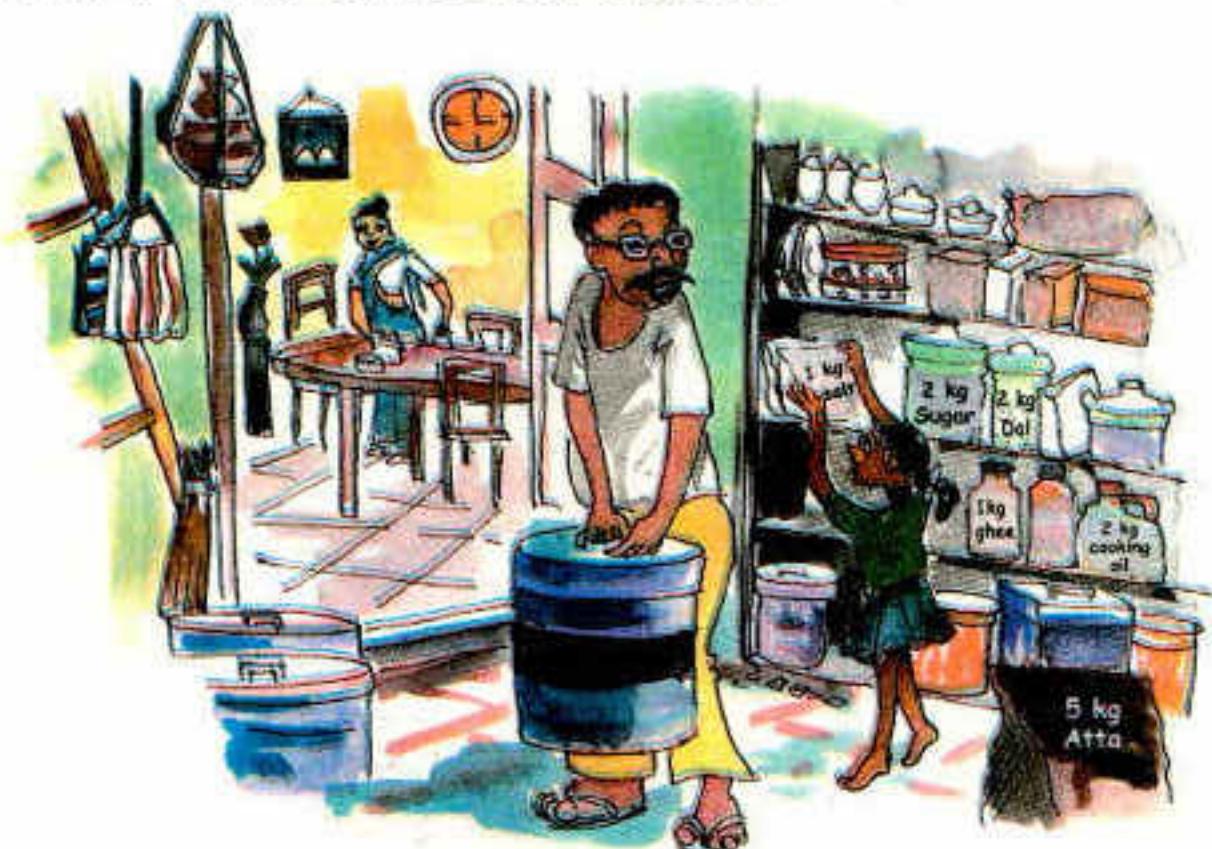
ਪਤਾ ਕਰੋ

- ★ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਗਾਜਰਾਂ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗਾਜਰਾਂ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ?
- ★ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਗਾਜਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਤੋਲਦਾ ਹੈ?

ਸਿਮਰਨ ਕਿੰਨਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਰਸੋਈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਿਮਰਨ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

★ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਸਿਮਰਨ ਕਿਹੜਾ ਝੋਲਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ।

★ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਕੌਣ ਕੀ ਚੁੱਕੇਗਾ?

(ਉ) ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ? _____

(ਅ) ਉਸਦੀ ਮਾਤਾ? _____

(ਇ) ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ? _____

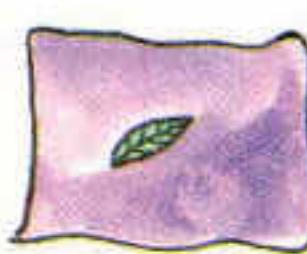
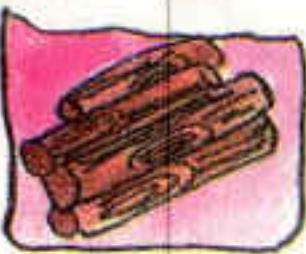
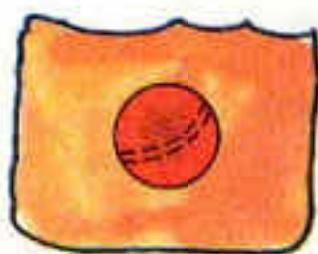
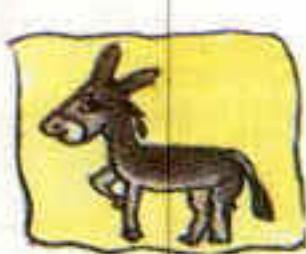

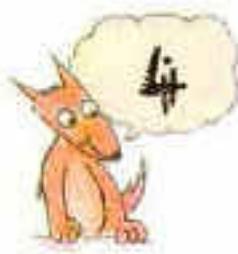
★ ਕੀ ਸਿਮਰਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਝੋਲੇ ਇਕੱਠੇ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ?

★ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਝੋਲੇ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ। _____

★ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ-

ਦਸ-ਦਸ ਵਿੱਚ ਗਿਣੋ

ਚੁਚੇ ਅਤੇ ਚਲਾਕ ਲੂਬੜੀ

ਟਿਕਲੂ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੁਚੇ ਸਨ। ਇੱਕ
ਦਿਨ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਲੂਬੜੀ ਨੇ
ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਚੁਹਿਆਂ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ
ਦੇਖਿਆ।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹੋਜ
ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਚੁਹਿਆਂ ਨੂੰ
ਚੁਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ।

ਟਿਕਲੂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ
ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲੂਬੜੀ ਨੂੰ
ਪੁੱਛਿਆ।

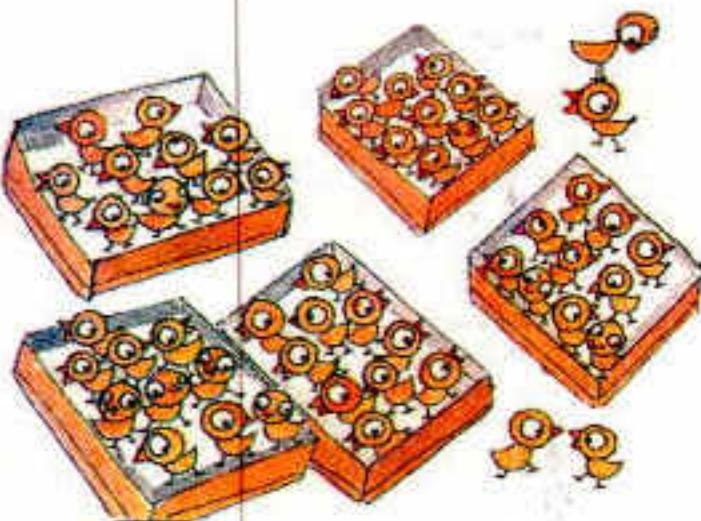

ਟਿਕਲੂ ਨੇ ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਚੁਹਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਨ ਦੀ ਸੌਚੀ ਪਰ ਚੁਚੇ ਤਾਂ
ਇੱਧਰ ਉਧਰ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਗਿਣੇ ਕਿਵੇਂ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ- ਮੈਂ
10-10 ਚੁਹਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਟੇਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਗਿਣਾਂਗੀ.. ਜੇ
ਗਿਣਤੀ ਘੁੰਟ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਲੂਬੜੀ ਦੀ ਖੈਰ ਨਹੀਂ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਟਿਕਲੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੁਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ।

- ❖ ਦਸ ਚੁਚਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹਿੱਬੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਟੋਕਰੀਆਂ ਹਨ? _____
- ❖ ਇੱਥੇ ਸਾਰੇ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਚੂਚੇ ਹਨ? $50 + 4 =$ _____

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਟਿਕਲੂ ਨੇ ਫਿਰ ਚੁਚਿਆਂ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ।

- ❖ ਦਸ ਚੁਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਟੋਕਰੀਆਂ ਹਨ। _____
- ❖ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ _____ + 3 = _____ ਚੂਚੇ ਹਨ।
- ❖ $54 - \underline{\quad} =$ _____ ਲੂਬੜੀ ਖਾ ਗਈ।

ਬੇਲੋ ਬਈ ਕਿੰਨੇ?

ਭਾਨੂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਦਾ ਹੈ।

ਉਹ 10 ਲੱਕੜੀਆਂ ਦਾ
ਇੱਕ ਗੱਠੜ ਬਣਾਉਂਦਾ
ਹੈ।

3 ਗੱਠੜਾਂ ਵਿੱਚ
ਲੱਕੜੀਆਂ ਹਨ।

◆ ਹੁਣ ਇਹ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਲੱਕੜੀਆਂ ਹਨ?

_____ ਕੁੱਲ ਲੱਕੜੀਆਂ

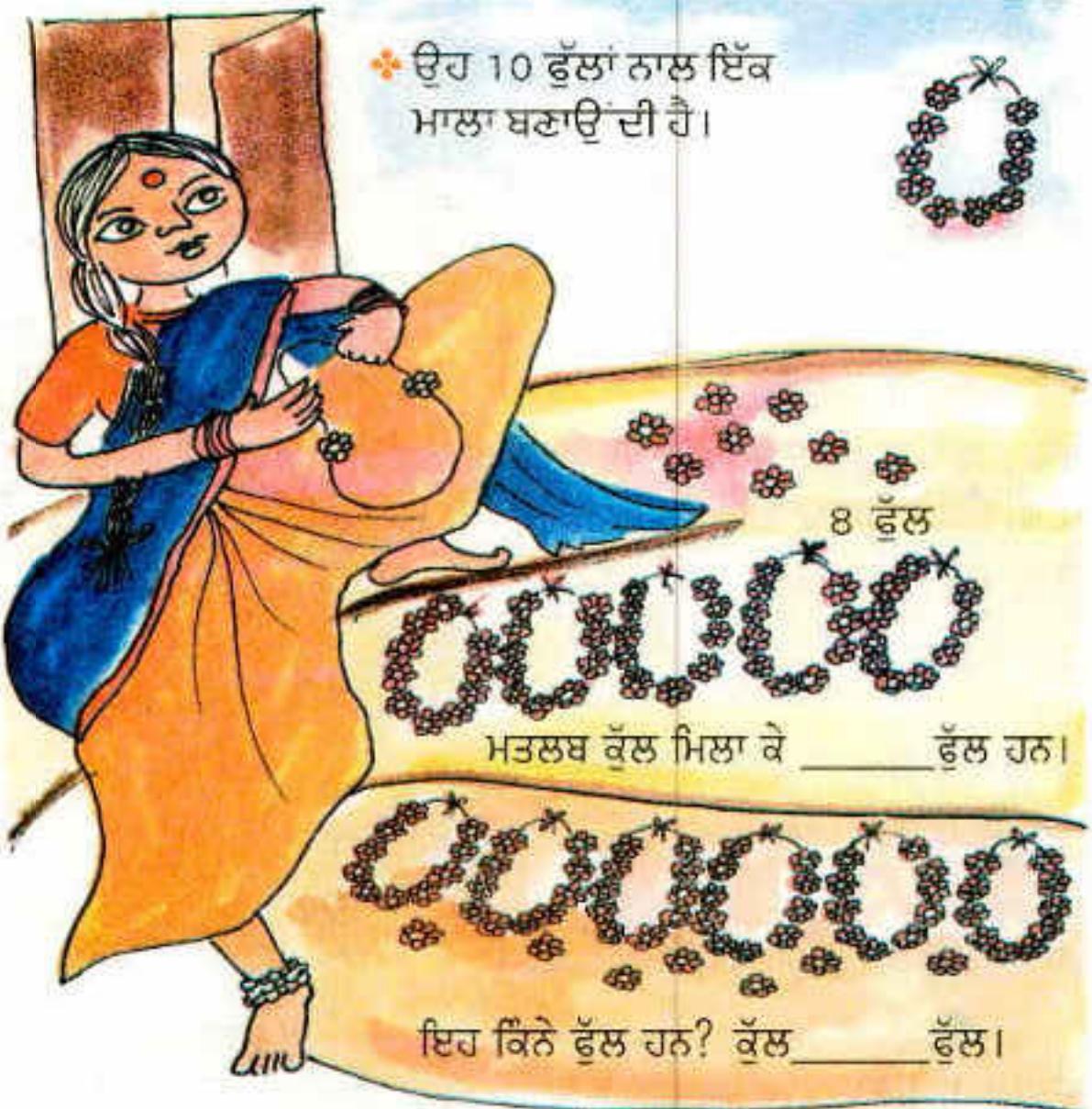
4 ਗੱਠੜਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ _____ ਲੱਕੜੀਆਂ।

ਇਹ ਕਿਆਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਲੱਕੜੀਆਂ ਦੇ ਡੱਡੇ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਆਇਦੇ 10-10 ਦਾ
ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ।

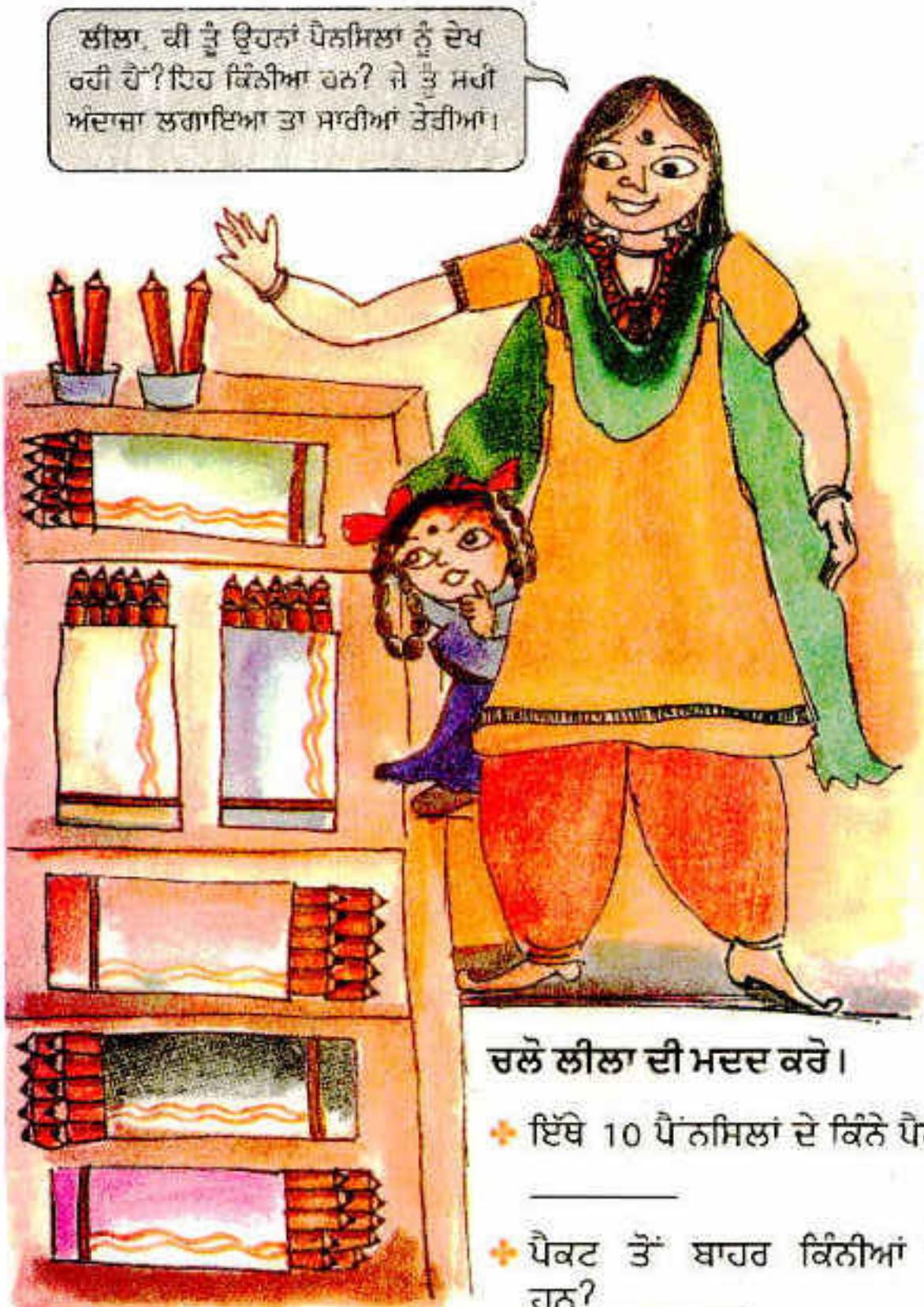

ਮਾਲਤੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿਆਹ ਹੈ।
ਉਹ ਛੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।

- ਊਹ 10 ਛੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ
ਮਾਲਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

- ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ 21 ਛੁੱਲ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ 10-10 ਛੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਲਾਵਾਂ
ਬਣਾਓਗੇ? ਹੇਠਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾਓ।

ਚਲੋ ਲੀਲਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।

- ✚ ਇੱਥੇ 10 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪੈਕਟ ਹਨ?
- _____
- ✚ ਪੈਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ?
- _____
- ✚ ਕੁੱਲ _____ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ।

ਕਨਿਕਾ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੋਕ ਹੈ।

❖ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਪੈਕਟ ਹਨ? _____

❖ ਕੁਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਹਨ? _____

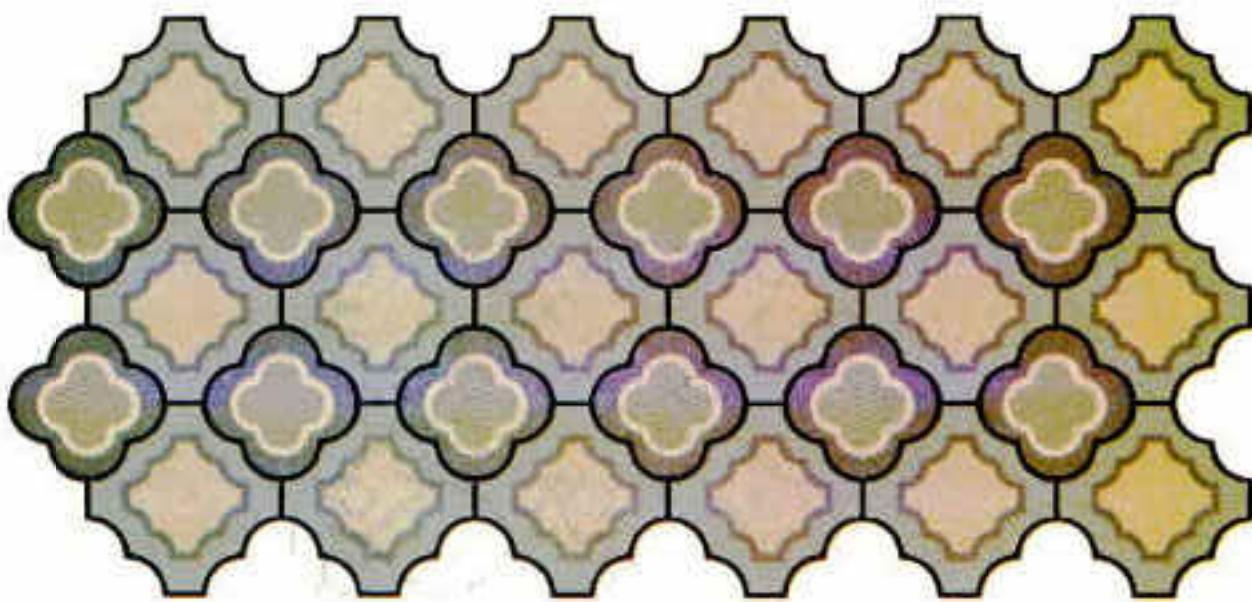

ਹਰ ਇੱਕ ਪੈਕਟ ਵਿੱਚ $3+4+3$ ਬਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ 10 ਬਿੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਕੁਝ ਅਲੱਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਓ।

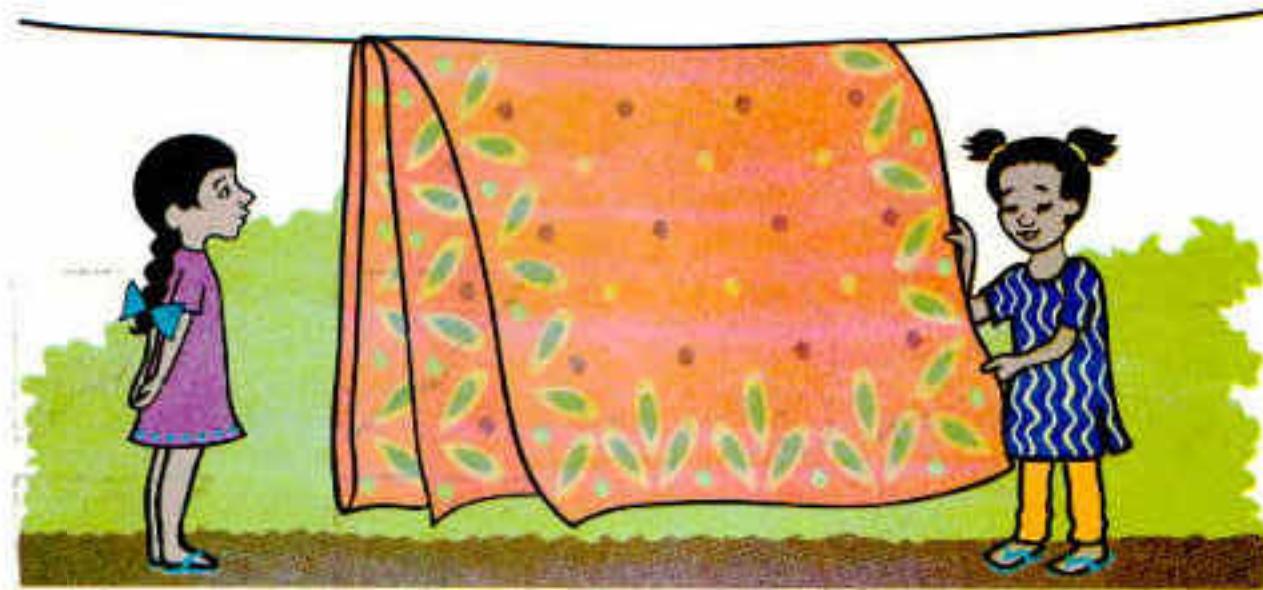

ਬੋਚਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਰਦਾ ਕਰੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 10-10 ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਗਿਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। ਦਸ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੇਗਾ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਜਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ-ਇਸ ਵੱਲ ਬੋਚਿਆ ਦਾ ਜਿਆਨ ਦਿਵਾਓ। ਬੋਚਿਆ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਵਿਦੀਆ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਸ ਸਕਣ।

ਬਿੰਨੀ ਅਤੇ ਗਿੰਨੀ ਘਰ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟ-ਪਾਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਟਾਈਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਿਆ-

ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸਾੜੀ ਰੱਸੀ 'ਤੇ ਟੰਗੀ ਦੇਖੀ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਖੂਬਸੂਰਤ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਉੱਪਰ ਲੋਹੇ ਦੀ ਜਾਲੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਦੇਖੀ।

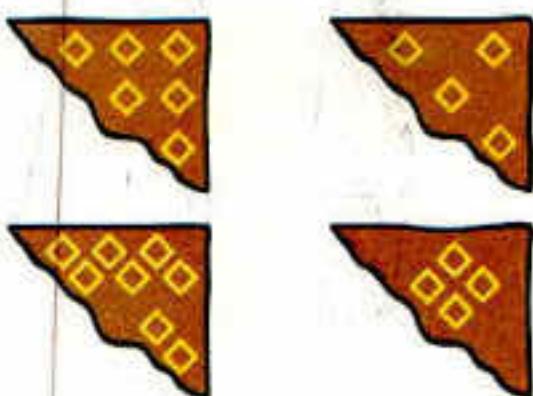
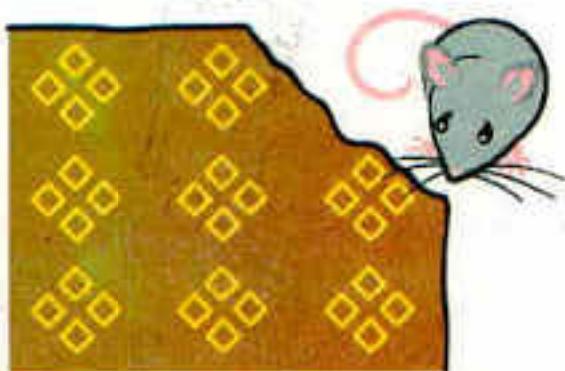
ਲੋਹੇ ਦੀ ਉਸ ਜਾਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਿੰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਉੱਤੇ ਇਹੀ ਜਾਲੀ ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

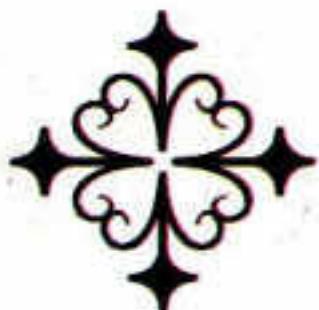
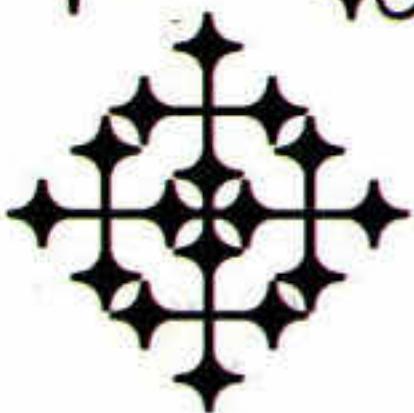
ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਨਮੂਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ—ਟਾਈਲਾਂ, ਕੱਪੜੇ ਦਰੀਆਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

■ ■ ■ ਭੇਲੂ ਬਿੰਨੀ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਨਾ ਖਾ ਗਿਆ ਹੈ।

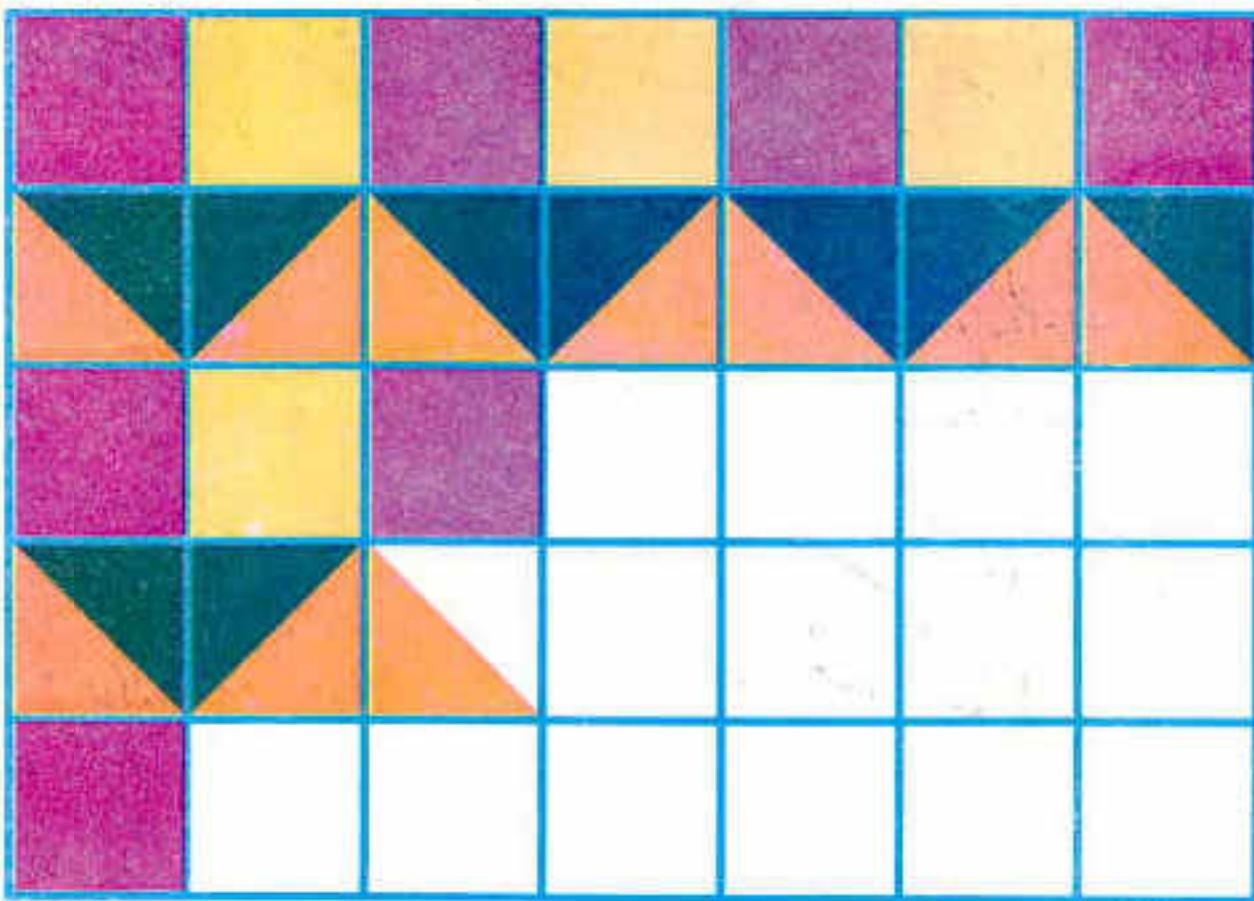
ਕਿਹੜਾ ਟੁੱਕੜਾ ਉਸ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਹੈ - ਚਿੱਤਰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਬਿੰਨੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।

■ ਮਾਧਵ ਗੋਟ 'ਤੇ ਕਿੱਤੇ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ
ਦਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਨਮੂਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ
ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ?

■ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

ਪੱਤੇਦਾਰ ਪੈਟਰਨ

ਇੱਕ ਪੱਤੇ ਨਾਲ ਕਈ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਨਮੂਨੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜ ਪੱਤੇਦਾਰ ਨਮੂਨੇ ਦੇਖੋ।

1.

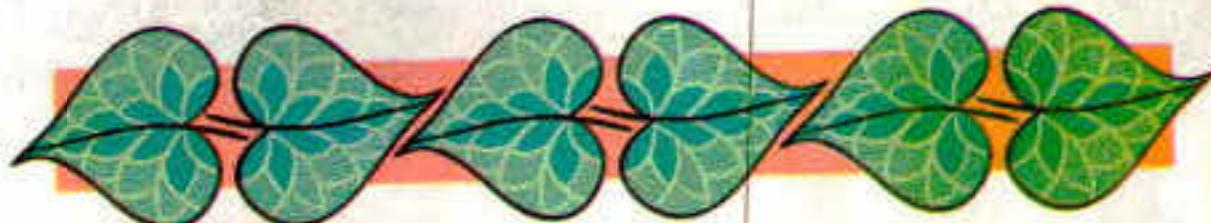
2.

3.

4.

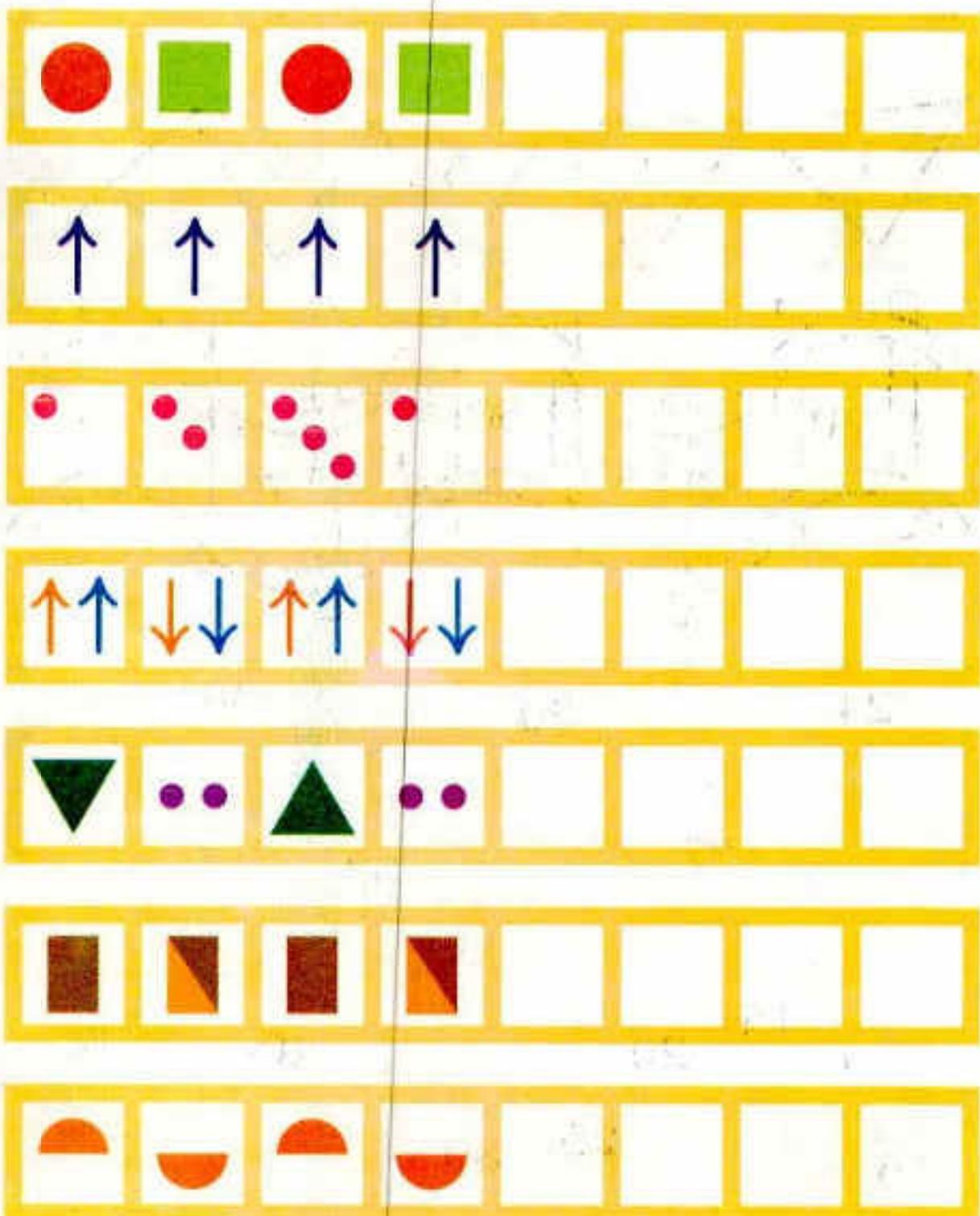

5.

■ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਓ।

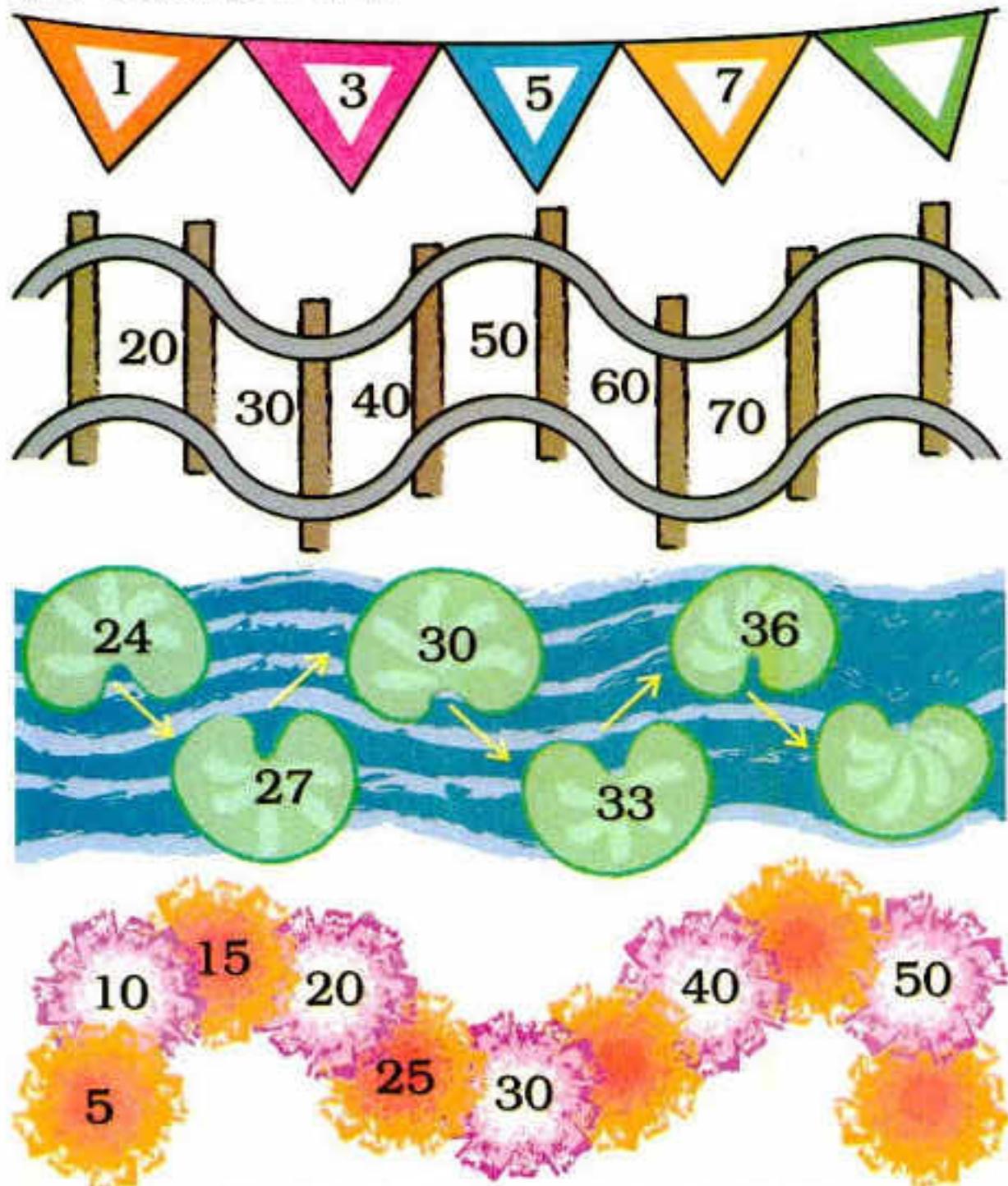
■ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਖਾਨੇ ਭਰੋ।

■ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ।

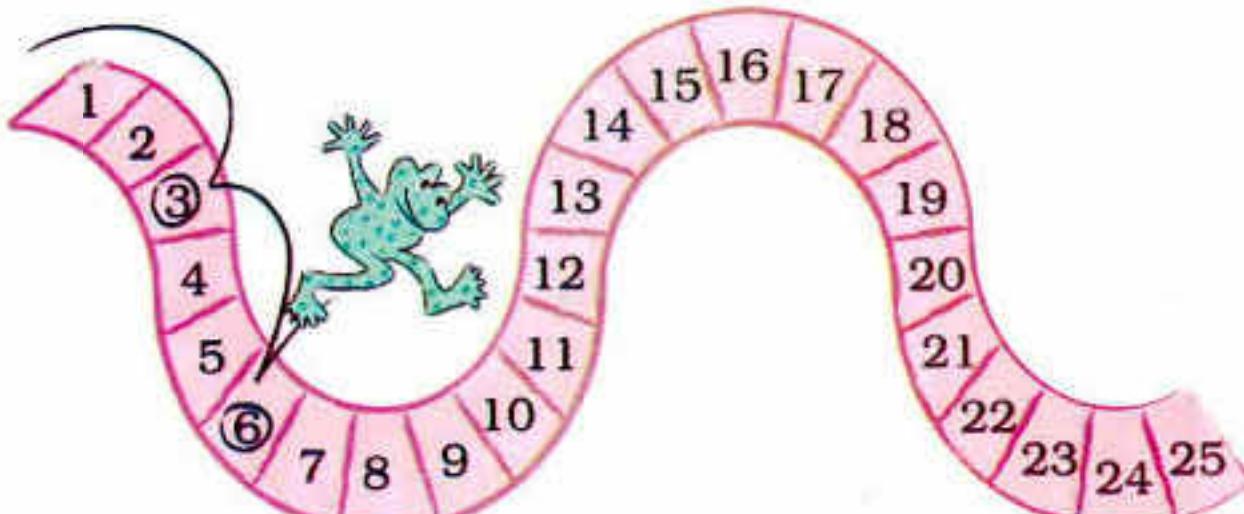
ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ

ਆਉ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਦੇਖੀ�। ਹਰੇਕ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ।

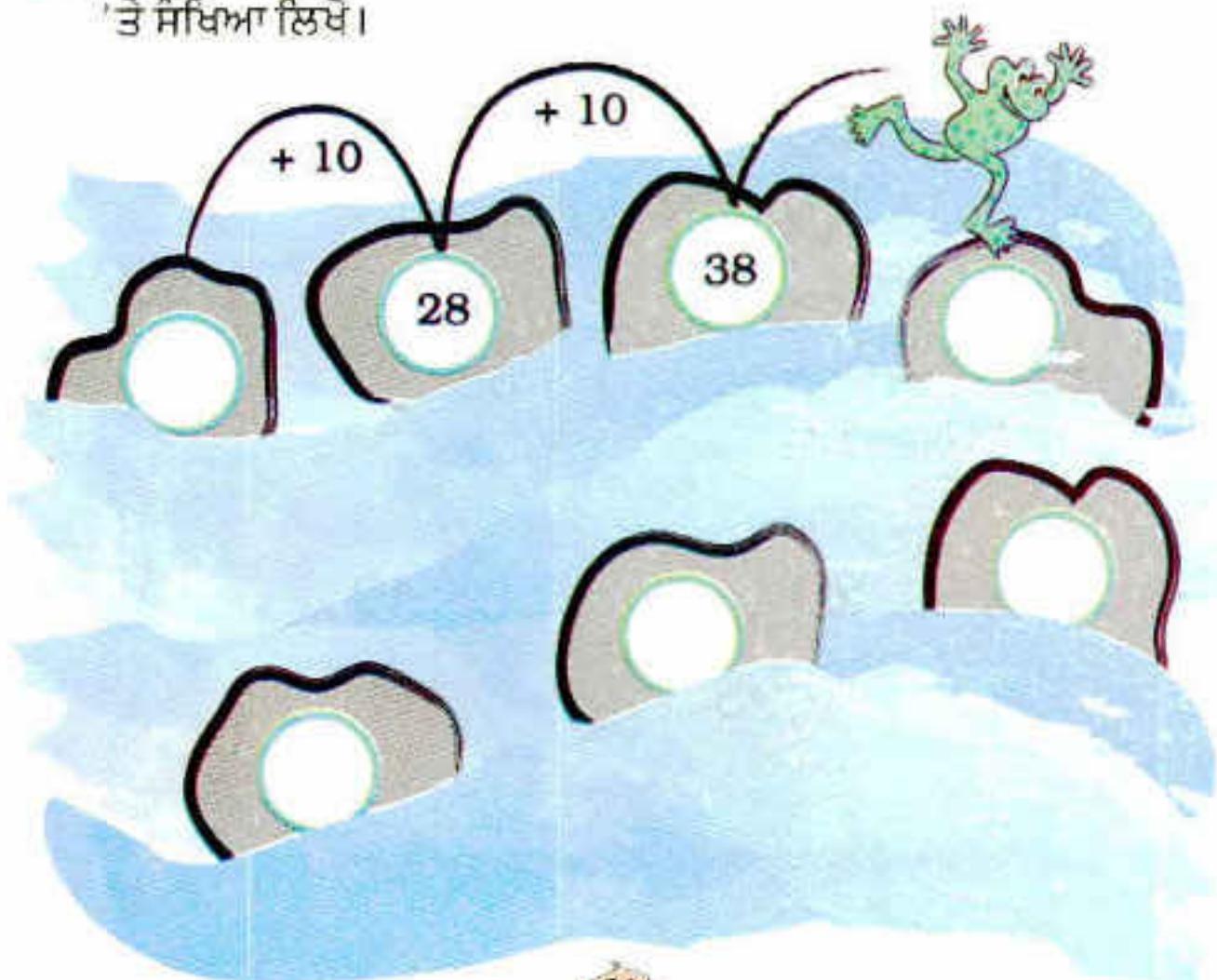

ਨਮੂਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਈ ਬੰਧਿਆ ਹੁੰਦੇ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਤ ਕਰੋ। ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਘਟਨ ਵਾਲੇ ਅਲੌਗ-ਅਲੌਗ ਨਮੂਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

- ਟੀਟੂ ਡੱਡੂ ਦੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਉਪਰੋਂ ਕੁਦਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਟੀਟੂ ਕਿਥੇ ਜਾਵੇਗਾ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਉਪਰੋਂ ਟੀਟੂ ਕੁਦੇਗਾ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ।

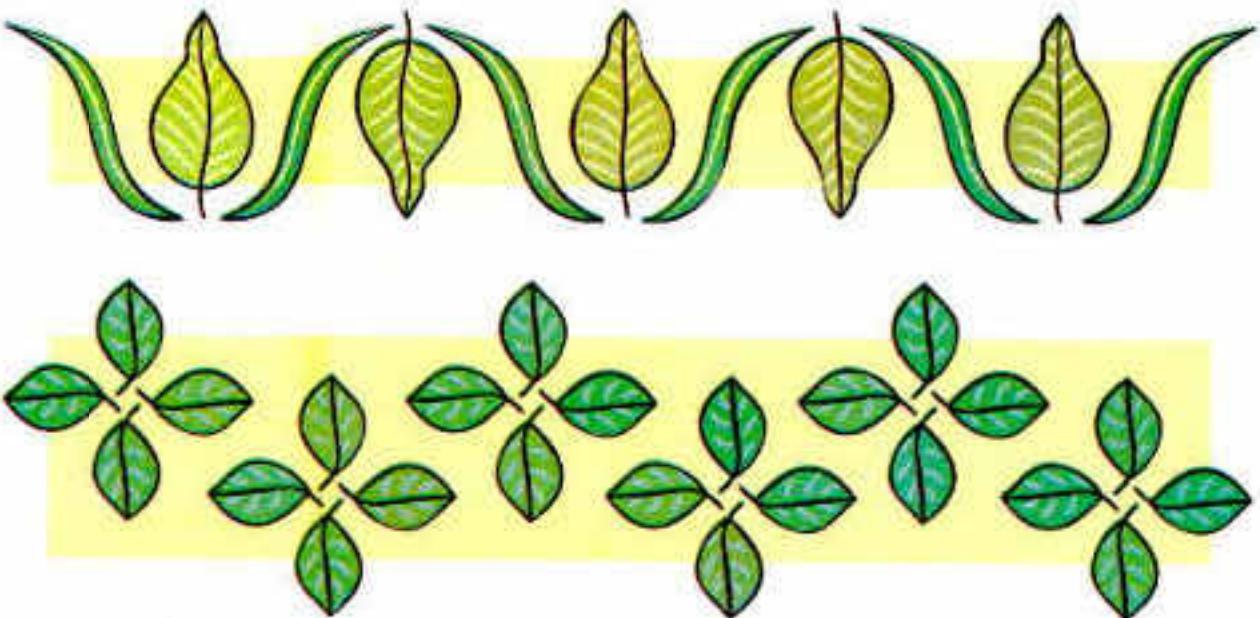
- ਟੀਟੂ ਕੁੱਦਦਾ ਹੋਇਆ ਹਰੇਕ ਟੱਪੇ ਤੇ 10 ਵੇਂ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੇ।

ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਖਾਨੇ ਭਰੋ।

AA	BB	CC					
AB	CD	EF					
DAY	NIGHT	DAY					
1	2	1	2				
87	88	89					
20	30	40					
19	29	39					
2	5	8					
15	20	25					
18	21	24					
52	54	56					
5P	6Q	7R					
85	75	65					
55	50	45					
20	19	18					
40	38	36					

ਕੇਤੂ ਨੇ ਪੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਏ ਹਨ।

- ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ ਪੱਤੇ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਓ। ਮਾਰਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਓ।

ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਭੇਲੂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ

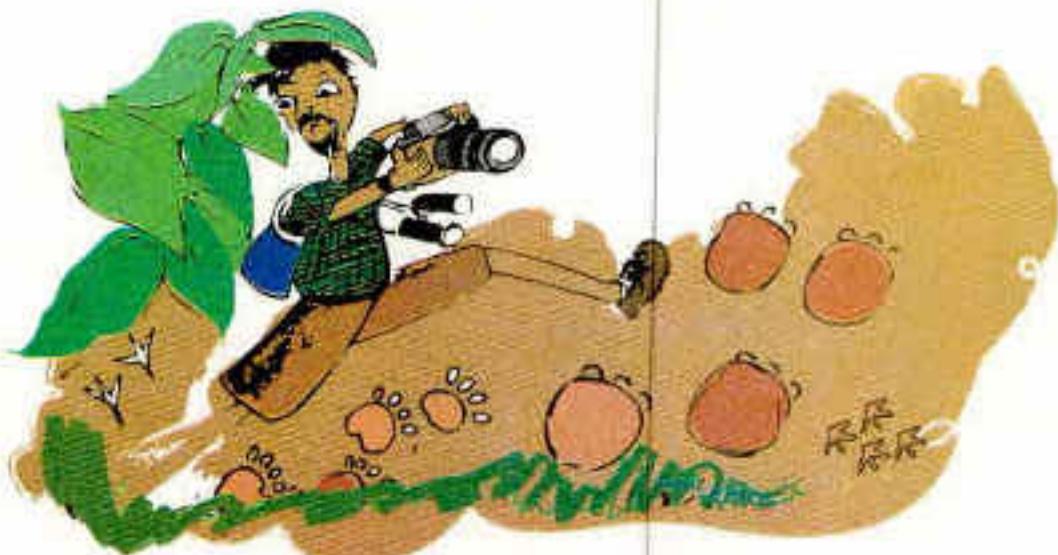
ਇੱਕ ਦਿਨ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਚਿੱਕੜ ਭਰੇ
ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ
ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਜਾਨਕ ਇੱਕ ਹਾਬੀ ਚੀਕਿਆ—
ਭੱਜੋ, ਭੱਜੋ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਓ। ਭੇਲੂ
ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਬੰਦ
ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਭੱਜ ਗਏ।

ਜਦੋਂ ਭੇਲੂ ਆਪਣਾ ਕੈਮਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕੋਈ
ਜਾਨਵਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ।

❖ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

◆ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਪੈਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇਸ ਛੱਬੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਓ।

◆ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਦੇ ਪੈਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣਾਓ। ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਛੇਟੇ ਹਨ?

ਟ੍ਰੈਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ।

◆ ਰੋਨ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਟ੍ਰੈਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ-ਜਿਵੇਂ ਪੱਤੇ, ਪੱਥਰ, ਡੰਡਾ, ਵੰਗ, ਬਿੰਦੀ। ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਟ੍ਰੈਸ ਕਰੋ।

◆ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਰੂਹੀ ਨੇ ਇੱਕ ਹੀ ਕਟੋਰੇ ਨੂੰ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਟ੍ਰੈਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਰੋ

◆ ਰੂਹੀ ਨੇ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਟ੍ਰੈਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਟੋਰੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਿਆ?

◆ ਰੂਹੀ ਦੇ ਕਟੋਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੱਭੋ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਟ੍ਰੈਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਖਬਾਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰੈਸ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਦੇਸਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਦਾ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਹੈ?

ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬਣਾਓ

ਤਮਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ।

ਤਮਨਾ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤਮਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ।

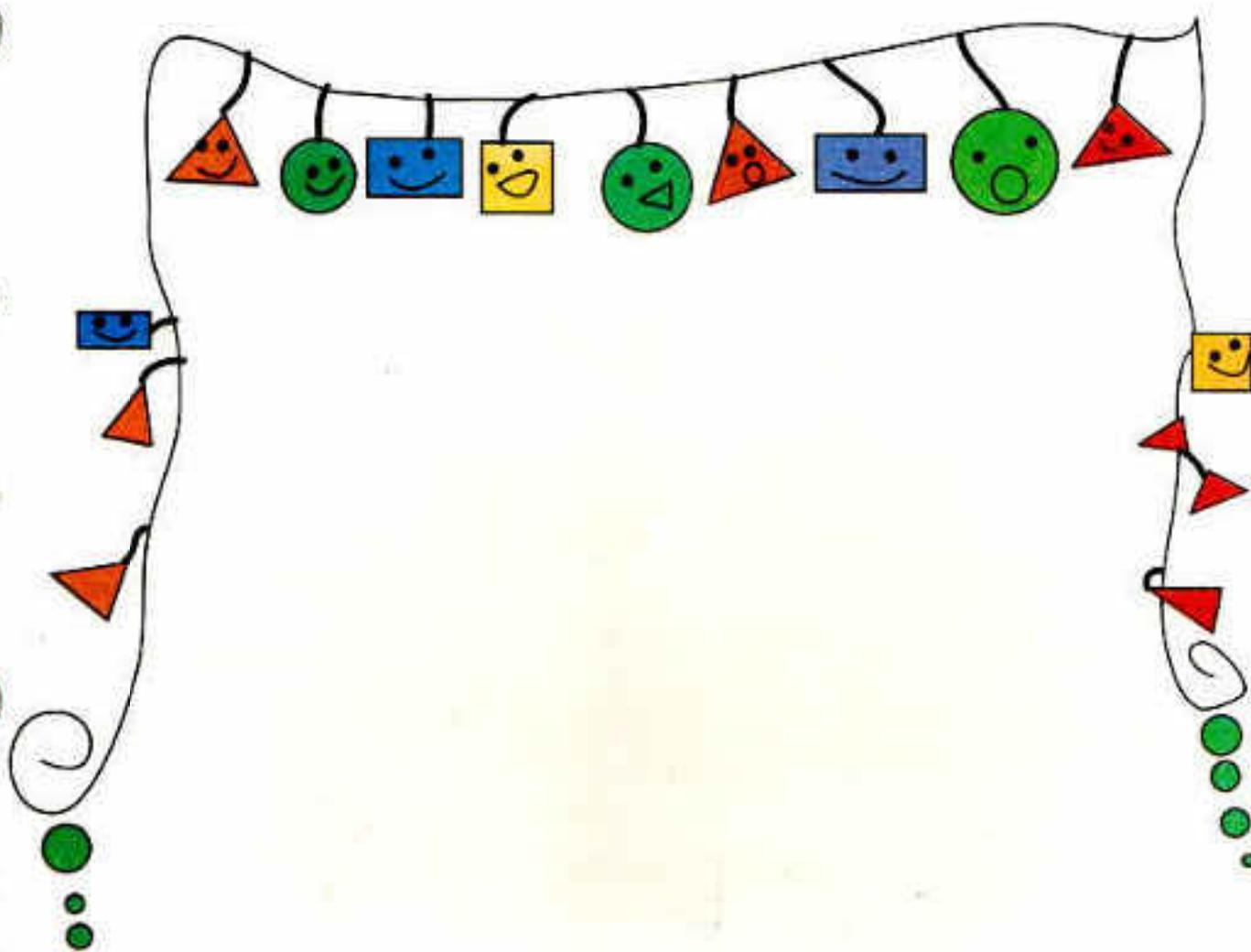
ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਸਤੂਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਓ।

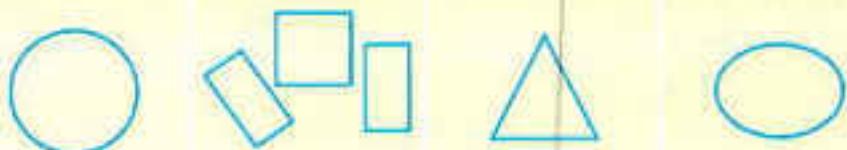
ਬਚੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮੇਥ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤਾ ਦਿਖਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲੋਤਾਂ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕੇਵਲ ਦੇ ਲੋਤਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਗੋਲ ਭੌਤਿਆਂ ਤੇ ਛੁਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਜਿਥੇ ਸੇਚਣ ਉਮੇਂ ਤ੍ਰੂਟਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ। ਅਧਿਆਪਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾ ਤੇ ਚਲਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਥੁੱਤੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਸਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਟ੍ਰੈਮਿੰਗ ਦੇ ਮਜ਼ਾ

- + ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ—ਆਲੂ, ਬੋਤਲ ਦਾ ਢੱਕਣ, ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਡੱਬੀ, ਸ਼ਾਰਪਨਰ, ਬੱਸ ਟਿਕਟ, ਰਬੜ, ਚਮਚ, ਸਿੱਕਾ, ਪਾਈਪ। ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- + ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਸ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਦੇਸਤਾਂ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਵਾਓ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।

ਟ੍ਰੈਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇਖੋ। ਦੇਖੋ ਕੀ ਇਹ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਵਰਗੀ ਦਿਖਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

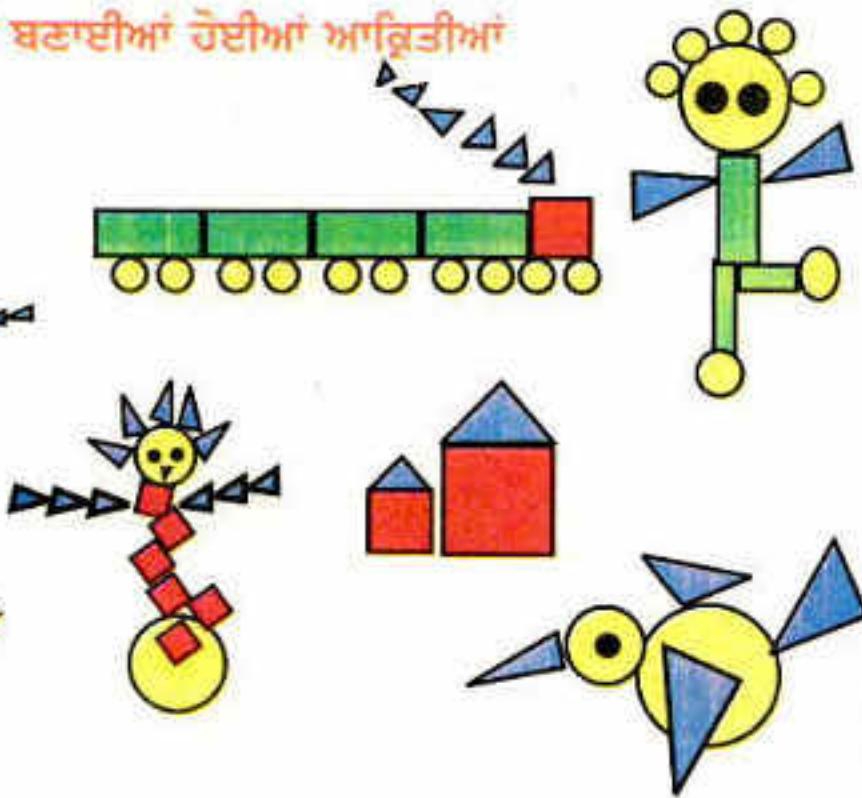

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				

ਟ੍ਰੈਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਇਹਨਾਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਥੜ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਥੇਂਧ ਤੋਂ ਥੇਂਧ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇਸ਼ਣ ਲਈ ਪ੍ਰੈਤਿਯੋਗਿਤਾ ਕਰੋ। ਆਮੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਇਆਂ ਸਾਡੇ ਚੱਕਰ, ਵਰਗ, ਆਇਤ ਅਤੇ ਬਾਹੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬੰਭਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਣ।

ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ

ਰਾਣੀ ਨੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ
ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ।

ਰਾਣੀ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ।

ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ? _____

ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ? _____

ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ? _____

ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ? _____

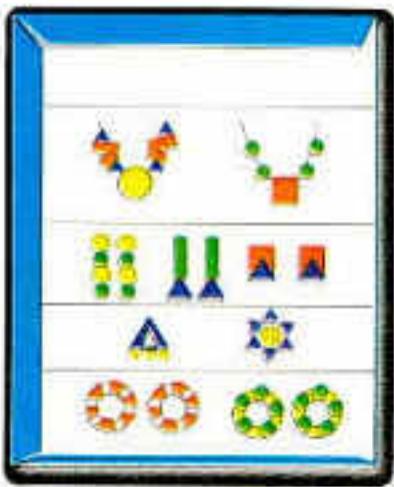
+ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :-

+ ਕੇਵਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ।

ਬਿਸਾਨੀਆ ਨੂੰ ਸਜਾਓ।

- + ਬਿਸਾਨੀਆ ਇੱਕ ਨਾਚ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਬਿਸਾਨੀਆ ਨੂੰ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਓ।

- + ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਓ।

- (ਉ) ਪਹਿਲੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਐਨਕ ਬਣਾਓ।
- (ਅ) ਦੂਜੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਮੁੱਛ ਬਣਾਓ।
- (ਇ) ਤੀਜੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੂੰਹ ਬਣਾਓ।
- (ਸ) ਆਖਰੀ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚਿਹਰਾ ਬਣਾਓ।

ਜੱਗ ਅਤੇ ਮੱਗ

ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਪੀਓ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੱਧਾ ਨਿੰਬੂ

ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ ਨਮਕ

ਇੱਕ ਚਮਚ ਖੰਡ

ਇੱਕ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ

ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈਐ -

ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਕਰੋ-

ਅਪੇ ਨਿੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੂਦਾਂ ਨਿੰਬੂ
ਦਾ ਰਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ? _____

ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਨਿੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੂਦਾਂ ਨਿੰਬੂ
ਦਾ ਰਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ? _____

ਨਿੰਬੂ ਦੇ ਰਸ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੂਦਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਮਚ
ਭਰ ਜਾਵੇਗਾ। _____

ਆਪਣੇ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਉਠਾਓ

ਕੋਈ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਲ
ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਿਆਨ ਆਇਤਨ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6 ਗਿਲਾਸ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਨਿੰਬੂ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? _____

ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਚਮਚ ਖੰਡ ਲਓਗੇ? _____

ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ

ਚੈਤਰਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੇਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੈਤਰਾ, ਨਜ਼ੀਮ ਅਤੇ ਅਨੀਸ਼ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਾਲਟੀ ਭਰ ਕੇ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੋ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਲਾਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਨੀਸ਼ ਇੱਕ ਜੱਗ ਲਿਆਇਆ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬਾਲਟੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਜੱਗ ਨਾਲ ਗਿਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਨਜੀਮ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 2 ਵੱਡੇ ਗਿਲਾਸਾਂ ਨਾਲ ਜੱਗ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਨਮ ਜੱਗ ਭਰ ਕੇ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ ? _____

ਚੈਤਰਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 2 ਛੋਟੇ ਗਿਲਾਸਾਂ ਨਾਲ 1 ਵੱਡਾ ਗਿਲਾਸ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਕਿੰਨੇ ਛੋਟੇ ਗਿਲਾਸ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜੱਗ ਭਰੇਗਾ? _____

ਕਿੰਨੇ ਛੋਟੇ ਗਿਲਾਸ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਅੱਧਾ ਜੱਗ ਭਰੇਗਾ? _____

ਬਰਤਨ ਭਰਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾ

ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿੰਨੇ ਕੱਪ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਬੋਤਲ ਭਰੇਗੀ।

ਪਹਿਲਾ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ।

ਹੁਣ ਉਸੇ ਕੱਪ ਨਾਲ ਦੂਸਰੀ ਬੋਤਲ ਭਰੋ।

ਕਿਹੜੀ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਹੈ?

ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖੋ।

ਕਿਹੜੀ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਹੈ?

ਸੁਨੈਨਾ ਅਤੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਲਿਆਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੌਲ ਇੱਕ ਜੱਗ ਇੱਕ ਗਿਲਾਸ , ਇੱਕ ਮੱਗ , ਇੱਕ ਪਤੀਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ ਸੀ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੱਪ ਨਾਲ ਭਰਿਆ।

ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਕਿਹੜੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਹੈ? _____

ਕਿਹੜੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਹੈ? _____

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚੋਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਕੱਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ।

ਹਰ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕੱਪ ਪਾਣੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਫਿਰ ਕਰੋ।

ਕਿਹੜੇ ਭਾਂਡੇ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਕੱਪ ਪਾਣੀ ਲੱਗਿਆ?

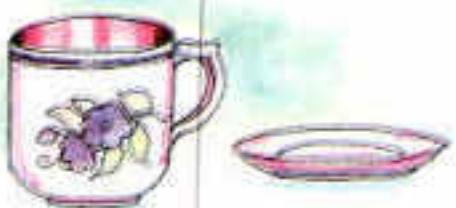

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ।

(ੳ)

(ੴ)

(ੳ)

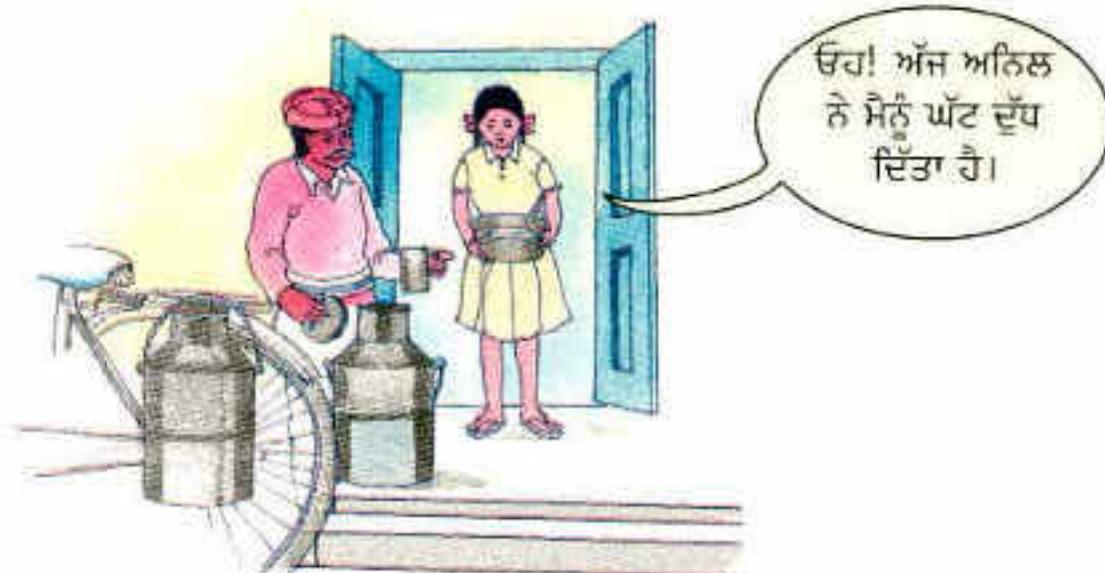

(ੳ)

ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਦੁੱਧ

ਅਨਿਲ ਇੱਕ ਦੋਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਾਣੀ ਦੇ ਘਰ ਬਗਾਬਰ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਣੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਬਾਰ ਆਪਣੇ ਮੱਗ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਣੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦੂਸਰਾ ਭਾਂਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਣੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਰੋਜ਼ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ।

ਓਹ! ਅੱਜ ਅਨਿਲ
ਨੇ ਮੌਨ੍ਹ ਘੱਟ ਦੁੱਧ
ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਨਿਲ ਨੇ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਦੁੱਧ ਦਿੱਤਾ? ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।

ਪਤਾ ਲਗਾਓ -

ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿੰਨਾ ਦੁੱਧ ਲੈਂਦੇ ਹਨ?

ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਰੋ

ਆਪਣੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ 5 ਵੱਡੇ ਭਾਂਡੇ ਲਓ।
ਸਾਰੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ 1 ਜੱਗ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੋ।
ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਦੇਖਿਆ? ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ?
ਆਪਣੇ ਦੇਸਤਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।

ਪਿਆਸਾ ਕਾਂ

ਚਰਪੀ ਕਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਿਆ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੜਾ ਪਿਆਸਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਘੜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪੱਥਰ ਪਏ ਦੇਖੇ।

ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ
ਸਕੀਮ ਸੁੱਝੀ

ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪੱਥਰ ਪਾਏ।

ਪਾਣੀ ਉੱਪਰ ਆ ਗਿਆ।
ਚਰਪੀ ਕਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਡ ਗਿਆ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਰਪੀ ਦੀ ਤਵਾਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਘੜੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉੱਪਰ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ?

ਇੱਕ ਹੀ ਅਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਗਿਲਾਸ ਲਓ।

ਦੋਨਾਂ ਗਿਲਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਅੱਧਾ-ਅੱਧਾ ਭਰੋ।

ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਗਿਲਾਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗਿਲਾਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਮਲੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਵੇਗੀ?

ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰੋ।

ਕਿੰਨੇ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਇਆ? ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ- _____

ਹੁਣ ਉਨੇ ਹੀ ਬੰਟੇ ਦੂਸਰੇ ਗਿਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪਾਓ।

ਕੀ ਹੋਇਆ?

ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਗਿਲਾਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਪਾਓ।

ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ?

ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ।

ਪਾਣੀ ਕਿੰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਪਤਾ ਕਰੋ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਮੱਗ ਜਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਪਾਣੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?

ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ –

- (ੳ) ਇੱਕ ਬਾਲਟੀ ਕਿੰਨੇ ਮੱਗ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? _____
- (ਅ) ਤੁਸੀਂ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋ? _____
- (ਇ) ਤੁਸੀਂ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਮੱਗ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋ? _____

ਇੱਕ ਗੁਬਾਰਾ ਭਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ?

ਪਿਚਕਾਰੀ ਭਰਨ ਲਈ
ਕਿੰਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ
ਪੈਂਦੀ ਹੈ?

ਮੈਂ ਇੱਕੇ ਵਾਰੀ 9 ਬਾਲਟੀਆਂ
ਪਾਣੀ ਪੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।
ਇੱਕੇ ਵਾਰੀ 2 ਉਠ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਬਾਲਟੀਆਂ ਪਾਣੀ ਪੀ
ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਰਿਆਵਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਅਲੋਚਨਾ-ਅਲੋਚਨ ਦੇ ਭਾਗਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਮੇਰੀ ਮਦਦ
ਕਰੋ।

ਅੰਕਲ, ਮੈਂ 18 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ
ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਖੂੰਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ
ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 10 ਦੇ
ਨੋਟ ਹਨ ਅਤੇ 1-1 ਰੁਪਏ ਦੇ
ਸਿੱਕੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ
ਨੋਟ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਕੇ ਦਵਾਂ।

18 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ
10 ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੱਕ ਨੋਟ
ਅਤੇ 1-1 ਰੁਪਏ ਦੇ 8
ਸਿੱਕੇ।

35 ਰੁਪਏ ਦੇ ਲਈ
ਮੈਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਨੋਟ ਅਤੇ
ਸਿੱਕੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ?

ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ 10
ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ
ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦੇ
5 ਸਿੱਕੇ ਦਿਓ।

ਅੱਡਾ ਅੰਕਲ ਪਰ

ਉਹ! ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਕਿ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਪੈਨਸਿਲਾਂ
ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ?

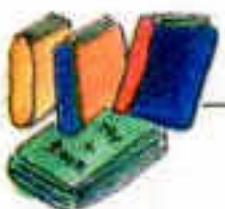
ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ।
ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ
ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ
ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ
ਧੰਨਵਾਦ।

ਬਿਨਾਂ ਅੰਕਲ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ 10 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ 1-1 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ?

ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ। ?

20 ਰੁ:

32 ਰੁ:

55 ਰੁ:

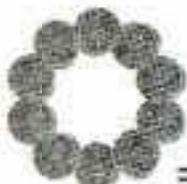
○ ਇਹਨਾਂ ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਹੋਣਗੇ?

= 30 ਰੁਪਏ

= _____ ਰੁਪਏ

= _____ ਰੁਪਏ

= _____ ਰੁਪਏ

= _____ ਰੁਪਏ

ਪੇਡਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਿਆ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਓ।

ਬੋਚਿਆ ਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਬਾਰੇ ਬੋਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਕਰੋ।

ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ
ਬੋਲਾਂਗਾ।

ਦੱਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ

ਅੱਛਾ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ,
ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

$$60 + 4$$

$$20 * 5$$

ਜੋਹਨ

ਪੱਧੀ

ਅੱਛਾ ਦੱਸੋ ਕਿ
ਤੁਸੀਂ 12 ਨੂੰ
ਕਿਵੇਂ ਤੋਡੋਗੋ?

ਦੇਖ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੋਹਨ ਅਤੇ ਪੱਧੀ
ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਤੋਡ ਪਤਾ ਲੱਗ
ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ 12 ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਲੌੰਗਾ ਹੈ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਤ੍ਰਾ ਵੀ ਅਲੌੰਗਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਜੋਰ
ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

$$27 = \underline{\quad} + 7$$

$$31 = 30 + \underline{\quad}$$

$$54 = \underline{\quad} + \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = 90 + 9$$

$$63 = \underline{\quad} + \underline{\quad}$$

$$36 = \underline{\quad} + \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = 80 + 2$$

ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋਡ
ਕੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਕਰੋ।

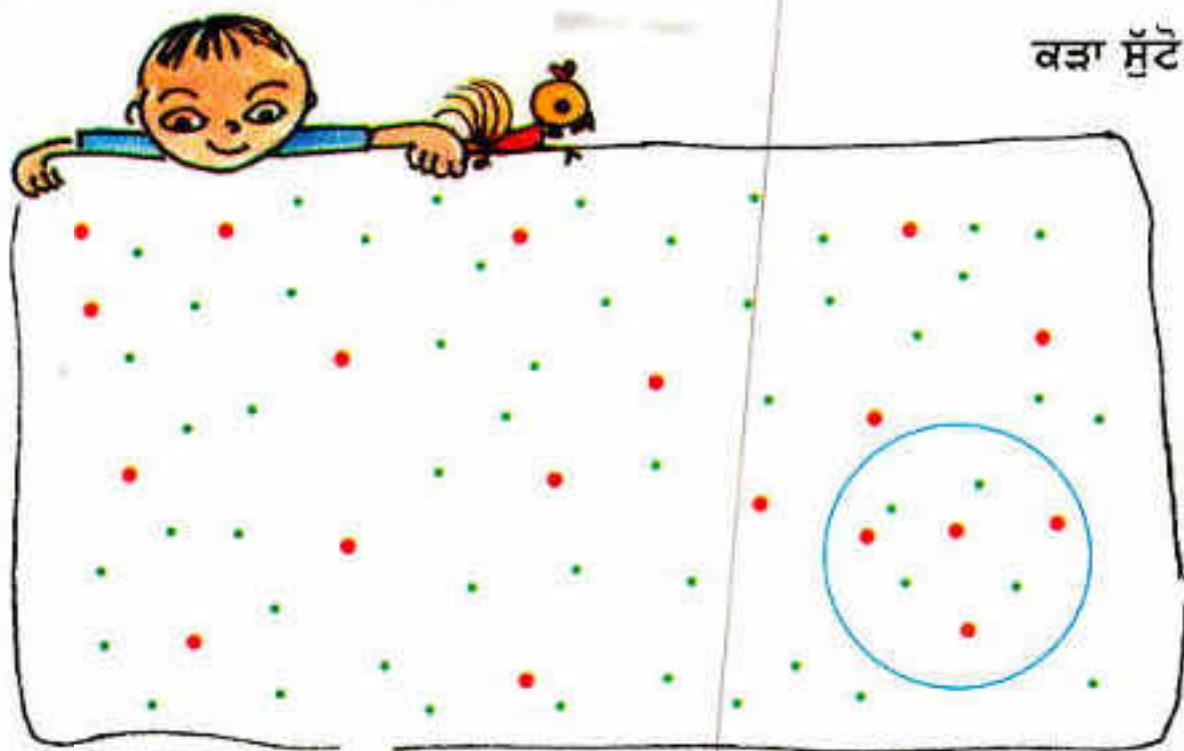
$$12 = 10 + 2$$

$$19 = \underline{\quad} + 9$$

$$11 = \underline{\quad} + \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = 10 + 7$$

ਕੜਾ ਸੁੱਟੇ!

ਕਰਮਾ ਅਤੇ ਗੋਸਰ ਕੜਾ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਖੇਡ, ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰਮਾ ਨੇ ਕੜਾ ਬਿੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ।

ਹਰੇਕ ਵੱਡੀ ਲਾਲ ਬਿੰਦੀ 10 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।
ਹਰੇਕ ਛੇਟੀ ਹਰੀ ਬਿੰਦੀ 1 ਅੰਕ ਦੇ ਬਾਰਬਰ ਹੈ।

ਕੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ - ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਿੰਦੀਆਂ

ਅੰਕ

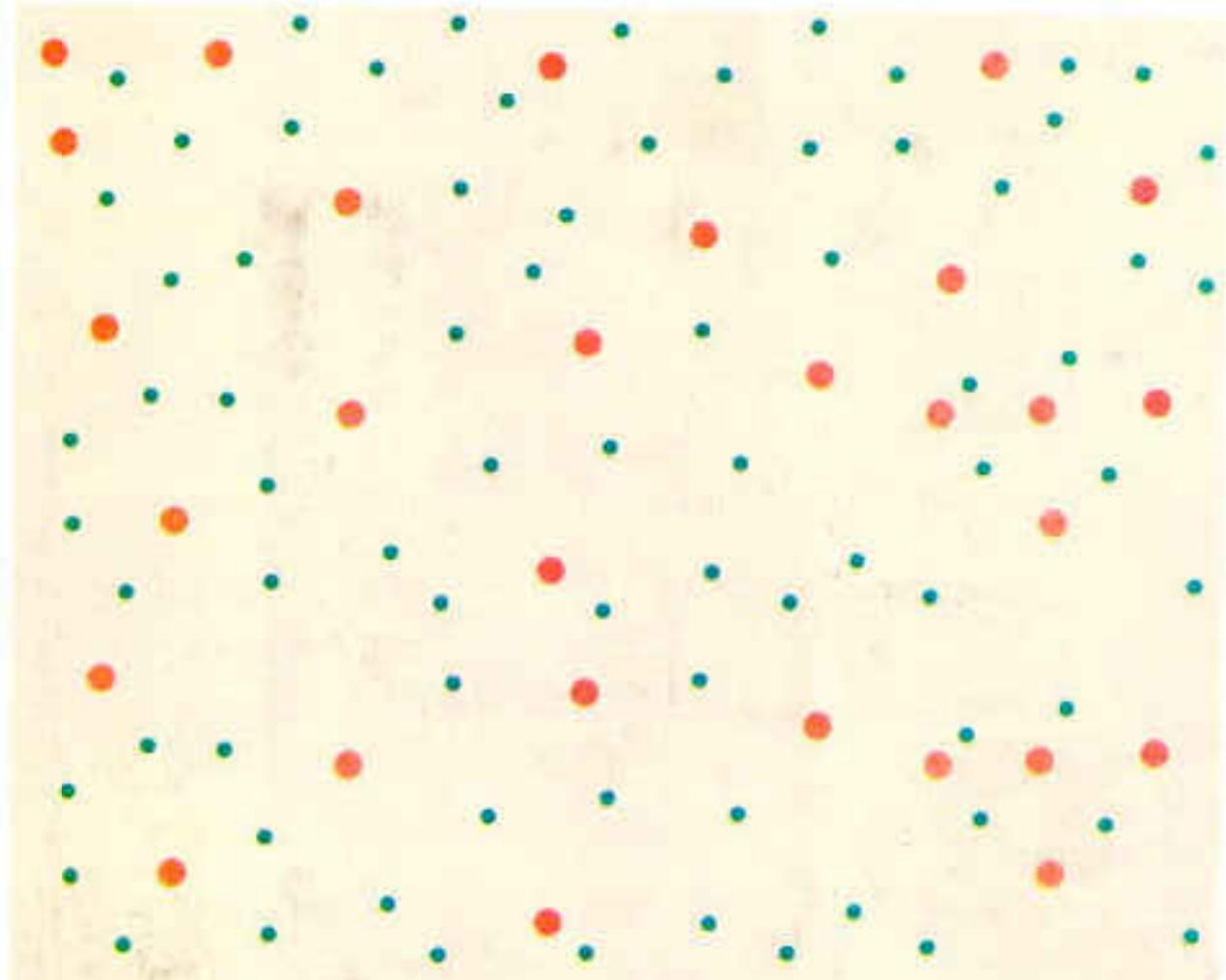
• • •
40

• •
4

ਇਸ ਲਈ ਕਰਮਾ ਨੂੰ 44 ਅੰਕ ਮਿਲੇ।

ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਵਾਰ ਕੜਾ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ

ਸੁੱਟੇ	ਕਰਮਾ	ਗੋਸਰ	ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ
ਪਹਿਲੀ	44	13	ਕਰਮਾ
ਦੂਜੀ	16	32	ਗੋਸਰ

ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹਰੇਕ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਲਿਖੋ।

ਮੁੱਟੇ	ਮੇਰੇ ਅੰਕ	ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਅੰਕ	ਜੇਤੂ
ਪਹਿਲੀ			
ਦੂਜੀ			
ਤੀਜੀ			
ਚੌਥੀ			
ਪੰਜਵੀ			
ਛੇਵੀ			

ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ।

ਬੰਸਰੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਚੂਹੇ

1

2

3

4

5

ਬਹੁਤ ਅਸਾਨ! ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੂਹਾ ਗਿਣਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ▲ ਕਾਰਡ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ।
▲ ਇੱਕ ਚੂਹੇ ਦੇ ਲਈ

ਦੇ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਲਈ
ਕਿੰਨੇ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਲਈ?

ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ 10 ਕਾਰਡ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ
ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਰਡ ਰੱਖ ਲਿਆ।

10

ਫਿਰ 7 ਹੋਰ ਚੂਹੇ ਆਏ 1 ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਸਨ—

17 ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਲਈ।

● ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਡ ਹੋਣਗੇ। ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗਿਣਿਆ।

(ੳ)	23	→	
(ਅ)	47	→	
(ਇ)	55	→	
(ਸ)	63	→	
(ਹ)	72	→	
(ਕ)	80	→	

ਬੁਚਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਟੇਕਨ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਲੋਂਗ-ਅੱਲੋਂਗ ਲਾਤੀਂਵਿਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਮਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ।

ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਨਾਮ ਵਿੱਚ ਬੰਸਰੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਕੇ ਦਿੱਤੇ।

- ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਨਾਮ ਵਿੱਚ ਬੰਸਰੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਕੇ ਦਿੱਤੇ।
- ਹੁਣ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਾਟਕ ਖਣਾਓ।

ਮੁਲ ਦਾ ਸਫ਼ਾਈ ਦਿਨ

ਅੱਜ ਅਮੀਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲ ਦੀ
ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਅਮੀਂ ਟੀਮ
ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਹਰ ਟੀਮ ਵਿੱਚ 10
ਬੁਚੇ ਹੋਣਗੇ।

ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ
ਸਫ਼ਾਈ ਕਰੇਗੀ। ਉਲੇ ਚਲੋ!
ਸਾਫ਼ ਕਰੋ!

ਹਰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ
ਸੰਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।

ਜਮਾਤ 1	53
ਜਮਾਤ 2	42
ਜਮਾਤ 3	35
ਜਮਾਤ 4	54
ਜਮਾਤ 5	26

- ★ ਹਰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ? ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ? ਇਥੇ ਲਿਖੋ।

	ਕਿੰਨੀਆਂ ਟੀਮਾਂ	ਬੱਚੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ
ਜਮਾਤ 1		
ਜਮਾਤ 2		
ਜਮਾਤ 3		
ਜਮਾਤ 4		
ਜਮਾਤ 5		

- ★ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ? _____
- ★ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੋਰ ਟੀਮਾਂ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? _____

ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਮਾਂ - ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 10-10 ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਪਤਾ ਕਰੋ

- ★ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਹਰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਹਨ?
- ★ ਹਰ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ 10-10 ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਓ।
- ★ ਹਰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਦਿਨ

9

ਮਨਵੀ						
ਪੰਜ. ਸੋਂ ਮੈਲਾ	ਗੁਪ ਰੀਪ. ਸੋਂ	ਗੁਪ. ਸੋਂ				
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ਮਹੀ						
ਪੰਜ. ਸੋਂ ਮੈਲਾ	ਗੁਪ ਰੀਪ. ਸੋਂ	ਗੁਪ. ਸੋਂ				
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ਸੱਤੰਬਰ						
ਪੰਜ. ਸੋਂ ਮੈਲਾ	ਗੁਪ ਰੀਪ. ਸੋਂ	ਗੁਪ. ਸੋਂ				
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ਬਹੁਤ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੈ ਭਾਈ
ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ
ਇਸ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੇ
ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ
ਸੋਮ ਅਤੇ ਮੰਗਲ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੌਦਾ ਇੱਕ ਲਗਾਇਆ
ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਵੀਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਪਿਲਾਇਆ
ਸੁੱਕਰਵਾਰ ਬੋਲਿਆ -
ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਦੇਵੇ ਪਾਣੀ
ਸਨੀਵਾਰ ਨੇ ਖਾਦ ਪਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਮਨਮਾਨੀ।

ਅਪ੍ਰੈਲ						
ਪੰਜ. ਸੋਂ ਮੈਲਾ	ਗੁਪ ਰੀਪ. ਸੋਂ	ਗੁਪ. ਸੋਂ				
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ਅਗਸਤ						
ਪੰਜ. ਸੋਂ ਮੈਲਾ	ਗੁਪ ਰੀਪ. ਸੋਂ	ਗੁਪ. ਸੋਂ				
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ਦਸੰਬਰ						
ਪੰਜ. ਸੋਂ ਮੈਲਾ	ਗੁਪ ਰੀਪ. ਸੋਂ	ਗੁਪ. ਸੋਂ				
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

- ★ ਕੀ ਐਤਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਦਿਨ ਹੈ?
- ★ ਸੋਮਵਾਰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ -

- (ਉ) _____ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 (ਅ) _____ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 (ਇ) _____ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 (ਸ) _____ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- ★ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਆਵੇਗਾ

- (ਉ) ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ? _____
 (ਅ) ਐਤਵਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ? _____

ਇਸ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੇਲੇਭਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਮਾਤ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੇਲੇਭਰ ਦੇ ਖਲ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

- (ਈ) ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ? _____
- (ਸ) ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ? _____
- (ਹ) ਐਤਵਾਰ ਦੇ 2 ਦਿਨ ਬਾਅਦ? _____
- (ਕ) ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੋਂ 4 ਦਿਨ ਬਾਅਦ? _____
- (ਖ) ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ 7 ਦਿਨ ਬਾਅਦ? _____

ਸੋਚ!
ਸੋਚ!

- ✿ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਹੈ? ਕਿਉਂ?
- ✿ ਅੱਜ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਹੈ? _____
- ✿ ਕੱਲ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਸੀ? _____
- ✿ ਕੱਲ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ? _____
- ✿ ਪਰਸੋਂ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ? _____
- ✿ ਪਰਸੋਂ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਸੀ? _____

ਅਧਿਆਪਕ-ਅਧਿਆਪਕ

ਜਮਾਤ ਦੂਜੀ-ਏ ਦੇ ਕੁਝ ਥੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕ-ਅਧਿਆਪਕ ਖੇਡ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਦੀ ਸੋਚੀ।

ਦਿਨ	ਕਿਹੜਾ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣੇਗਾ?
ਸੋਮਵਾਰ	ਵੈਭਵ
ਮੰਗਲਵਾਰ	ਅਲਪਨਾ
ਬੁੱਧਵਾਰ	ਗੌਰਵ
ਵੀਰਵਾਰ	ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
ਸੁੱਕਰਵਾਰ	ਦੀਪਕ
ਸ਼ਨੀਵਾਰ	ਰਹਿਨਮਾ

ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ -

- (ੳ) ਸੁੱਕਰਵਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ————— ਅਧਿਆਪਕ ਬਣੇਗੀ।
- (ਅ) ਮੰਗਲਵਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ————— ਅਧਿਆਪਕ ਬਣੇਗਾ।
- (ੳ) ਗੌਰਵ ————— ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣੇਗਾ।
- (ਸ) ਦੀਪਕ ————— ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣੇਗਾ।

ਹਰ ਦਿਨ ਖੇਡ ਦਾ?

ਜਮਾਤ ਦੂਜੀ-ਏ ਦੇ ਟਾਈਮ-ਟੇਬਲ

ਦੂਸਰੀ - ਏ ਦਾ ਟਾਈਮ-ਟੇਬਲ

ਦਿਨ ↓	ਪੀਰੀਅਤ	1	2	3	4	5	6
ਸੋਮਵਾਰ	ਹਿੰਦੀ	ਗਾਇਤਰ	ਖੇਡਾ	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ	ਸਾਇਂਸ	ਸੇਗੀਤ	
ਮੰਗਲਵਾਰ	ਹਿੰਦੀ	ਗਾਇਤਰ	ਭਰਾਇਂਗ	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ	ਸਾਇਂਸ	ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ	
ਬੁਧਵਾਰ	ਹਿੰਦੀ	ਗਾਇਤਰ	ਖੇਡਾ	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ	ਸਾਇਂਸ	ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ	
ਵੀਰਵਾਰ	ਹਿੰਦੀ	ਗਾਇਤਰ	ਭਰਾਇਂਗ	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ	ਸਾਇਂਸ	ਸੇਗੀਤ	
ਸੁੱਕਰਵਾਰ	ਹਿੰਦੀ	ਗਾਇਤਰ	ਖੇਡਾ	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ	ਸਾਇਂਸ	ਸੇਗੀਤ	
ਮਾਤੀਵਾਰ	ਹਿੰਦੀ	ਗਾਇਤਰ	ਭਰਾਇਂਗ	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ	ਸਾਇਂਸ	ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ	

ਜਮਾਤ ਦੂਜੀ-ਏ ਦੇ ਟਾਈਮ-ਟੇਬਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ
ਛੱਥਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ :-

ਪੀਰੀਅਡ	ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ
ਡਰਾਈਂਗ	
ਸੰਗੀਤ	
ਖੇਡਾਂ	
ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ	

ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ

- (ਉ) ਤੁਹਾਡਾ ਖੇਡ ਦਾ ਪੀਰੀਅਡ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? _____
- (ਅ) ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਦਾ ਪੀਰੀਅਡ ਰੋਜ਼ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਣਗੇ? _____
- (ਇ) ਖੇਡ ਦੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਦੇ ਹੋ? _____
- (ਸ) ਤੁਹਾਡਾ ਡਰਾਈਂਗ ਦਾ ਪੀਰੀਅਡ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? _____
- (ਹ) ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪੀਰੀਅਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? _____
ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਦਿਨ? _____
- (ਕ) ਸਕੂਲ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਹੈ?

ਮਨਪਸੰਦ ਮਹੀਨਾ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੋਨਾ, ਅਰਜੁਨ ਅਤੇ ਜੇਬਾ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਮਨਪਸੰਦ ਮਹੀਨੇ ਮਈ ਅਤੇ ਜੁਨ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਥਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ਪਸੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਦਸੰਬਰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ।

- ✿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨਪਸੰਦ ਮਹੀਨਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? _____
- ਕਿਉਂ? _____
- ✿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਉਸਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ।

ਖਾਲੀ ਥਾ
ਭਰੋ

ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ
ਪਸੰਦ ਹੈ?

ਛਲ _____

ਸਬਜ਼ੀ _____

ਛੁੱਲ _____

ਇਹ ਕਿਸ ਮਹੀਨੇ
ਆਉਂਦਾ ਹੈ?

- ✿ ਪੰਜ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸਤ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਨਾਮ

ਮਹੀਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

★ ਕਿਸੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ।

★ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭਰੋ।

ਜਨਵਰੀ, ਫਰਵਰੀ, _____ ਅਪ੍ਰੈਲ, _____, ਜੂਨ, _____, ਅਗਸਤ,
ਸਤੰਬਰ, ਅਕਤੂਬਰ, _____, ਦਸੰਬਰ।

★ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰੋ –

- ਸਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? _____
- ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜਾ ਮਹੀਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? _____
- ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜਾ ਮਹੀਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? _____
- ਸਾਲ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? _____

ਅਲੱਗ ਹੈ ਫਰਵਰੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ

ਜੀਹੇ ਦਿਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਚਾਰ

ਸੱਤ 'ਤੇ ਹੈ ਇਕੱਤੀ ਦਾ ਭਾਰ
ਸਭ ਤੋਂ ਛੇਟਾ **ਫਰਵਰੀ** ਭਾਉ ਦਾ
ਕਦੀ-ਕਦੀ ਹੈ ਛਾਲ ਲਗਾਉ ਦਾ

ਲੰਬੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ 31 ਦਿਨ,
ਛੋਟੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ 30 ਦਿਨ

ਕੈਲੰਡਰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ —

- ★ ਕਿਹੜੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 30 ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? _____
- ★ ਕਿੰਨੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 31 ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? _____
- ★ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹਨ? _____
- ★ ਸਭ ਤੋਂ ਛੇਟਾ ਮਹੀਨਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? _____
- ★ ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? _____
- ★ ਇਸ ਵਾਰ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਐਤਵਾਰ ਹਨ? _____
- ★ ਇਸ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਕਿਸ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ? _____

ਪਤਾ ਕਰੋ —

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ? _____

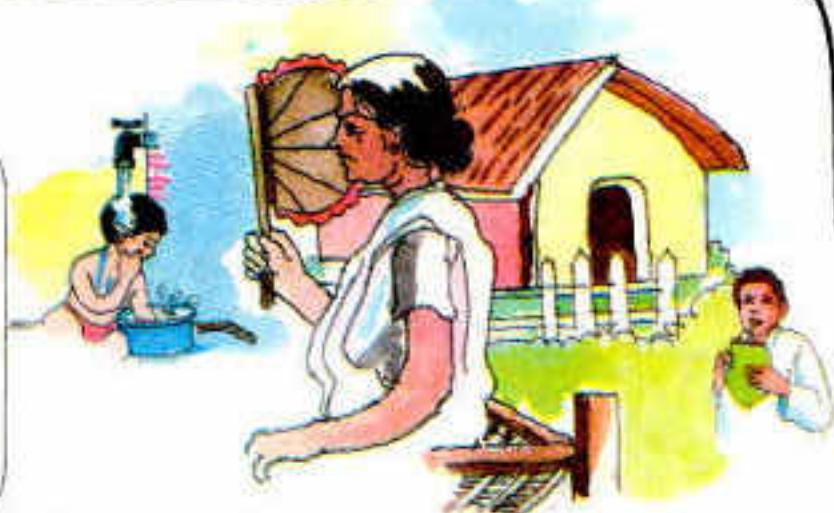
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਰਦੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ? _____

ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਦ ਰੋਖਣ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਯੋਗਿਤਾ ਤਰੀਕਾ ਚਿਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਉਗਲੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤਰੇ ਹੋਏ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਲੰਬੇ ਮਹੀਨੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਦੇ ਹਨ।

ਕਿਤੇ ਗਰਮੀ, ਕਿਤੇ ਸਰਦੀ, ਕਿਤੇ...

ਮੈਂ ਅਸਰਫ਼ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਵਾ ਠੋਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਦੰਦ ਵੱਜਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਧੁਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ।

ਮੈਂ ਲੱਛਮੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਚੈਨੰਈ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਚੱਲਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਸੜਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭਰੇ ਤਲਾਬ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਰੁਬੈਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਮੀਂਹ ਰੁਕਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਕਸਰ ਸੂਰਜ ਕਾਲੇ ਘਣੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਛੁਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਲੋਂਗ-ਅਲੋਂਗ ਰੋਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਡਣ ਲਈ ਚੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ—

1. (ਉ) ਤੁਹਾਡੇ ਦੰਦ ਠੰਡ ਨਾਲ ਵੱਚ ਰਹੇ ਹਨ? ਹਾਂ / ਨਹੀਂ
 (ਅ) ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਸੜ੍ਹੇ ਰਹੇ ਹਨ? ਹਾਂ / ਨਹੀਂ
 (ਇ) ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਹੋ। _____
2. (ਉ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖੀ ਹੈ? ਹਾਂ / ਨਹੀਂ
 (ਅ) ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਿਹੜੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? _____
3. (ਉ) ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

 (ਅ) ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਠੰਡੇ ਮਹੀਨੇ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

4. ਇਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ? ਲਿਖੋ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ -

ਮਈ - ਚੂਨ	
ਫਲ	ਸਬਜ਼ੀਆਂ

ਦਸੰਬਰ - ਜਾਨਵਰੀ	
ਫਲ	ਸਬਜ਼ੀਆਂ

ਅੰਕ ਜੋੜੇ

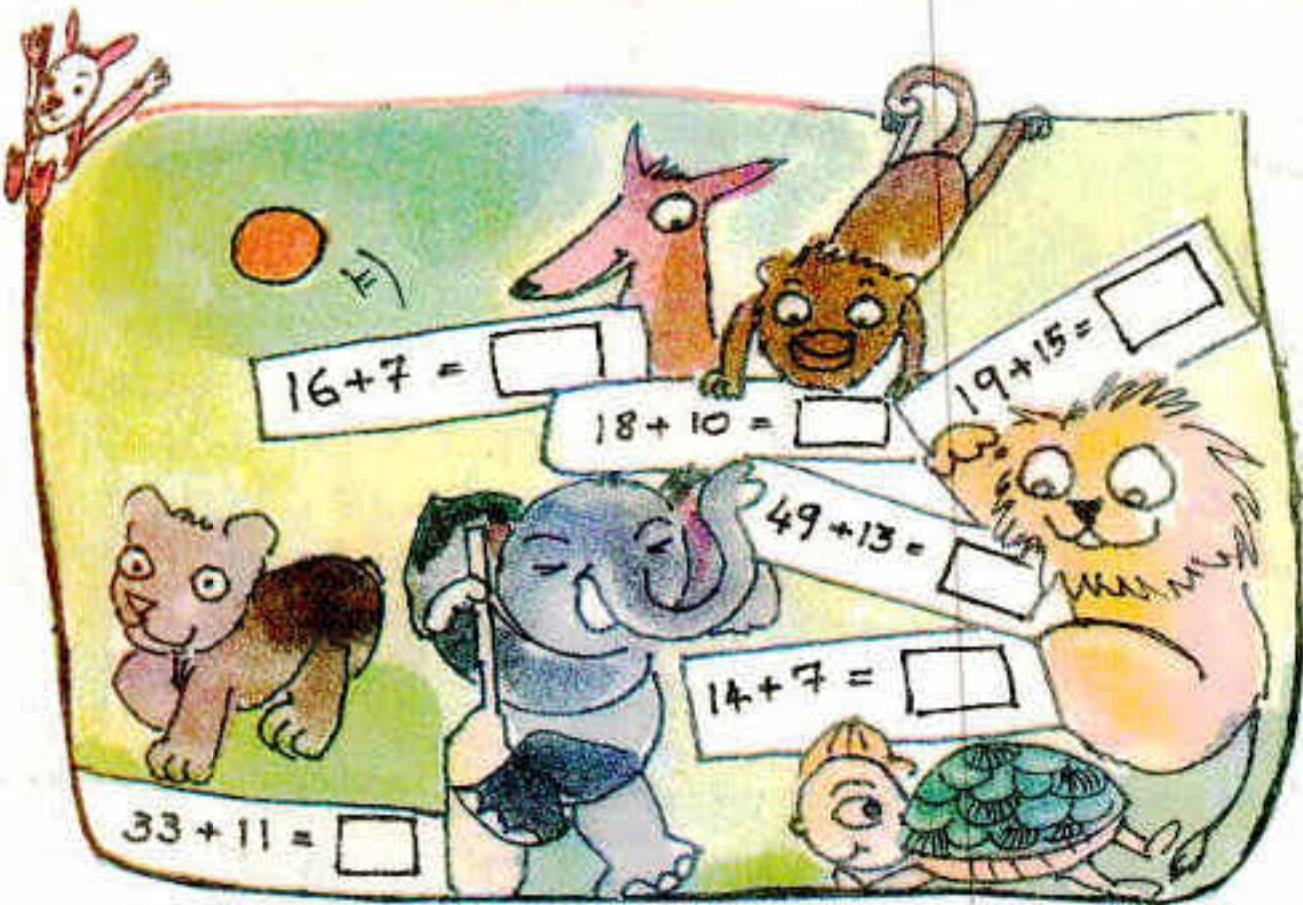
ਗੋਂਦ ਉਛਾਲੇ

ਜਾਨਵਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਬੱਲੇ ਉੱਤੇ ਗੋਂਦ ਉਛਾਲਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੋਂਦ ਢਿੱਗ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬੁਨੂੰ ਖਰਗੋਸ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਜੋੜਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜਦਾ ਹੈ?

ਬੁਨੂੰ ਸੱਪ ਦੇ ਖਾਨੇ ਦੇ ਅੰਕ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। 14 ਅਤੇ 7 ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਲਈ ਬੁਨੂੰ 14 ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਤ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਕੁੱਦਦਾ ਹੈ। ਉਹ 21 ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਪ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

★ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ? _____

★ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹਾਰਿਆ? _____

ਬੁਨੂੰ ਨੇ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਲੇ ਦਿੱਤੇ।

ਬੁੱਝੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ

ਪ੍ਰਭਾ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਠੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਪਣੇ ਨਾਲ 15 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਗੰਨਾ, 7 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਸੇਬ ਅਤੇ 8 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਟਮਾਟਰ

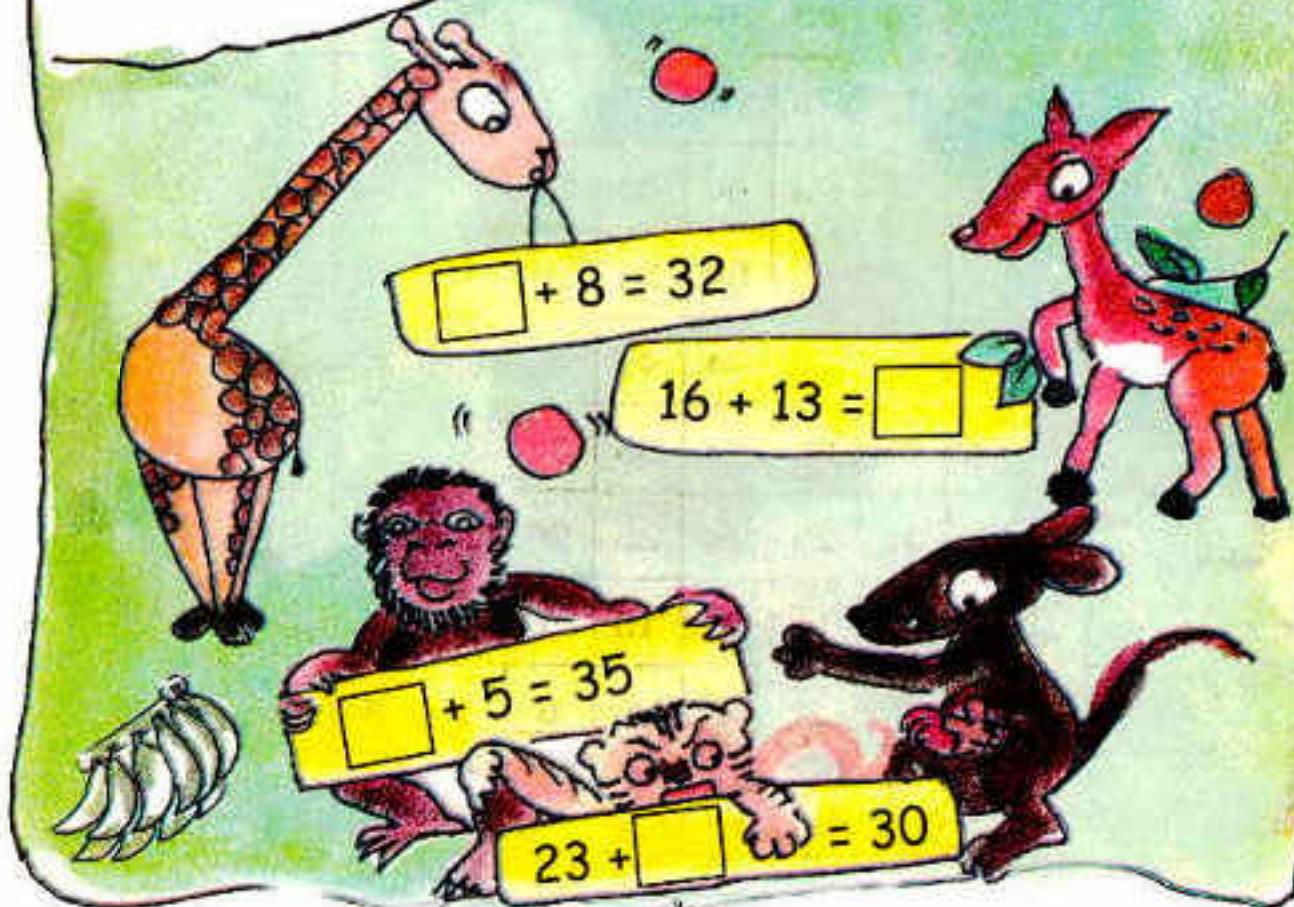
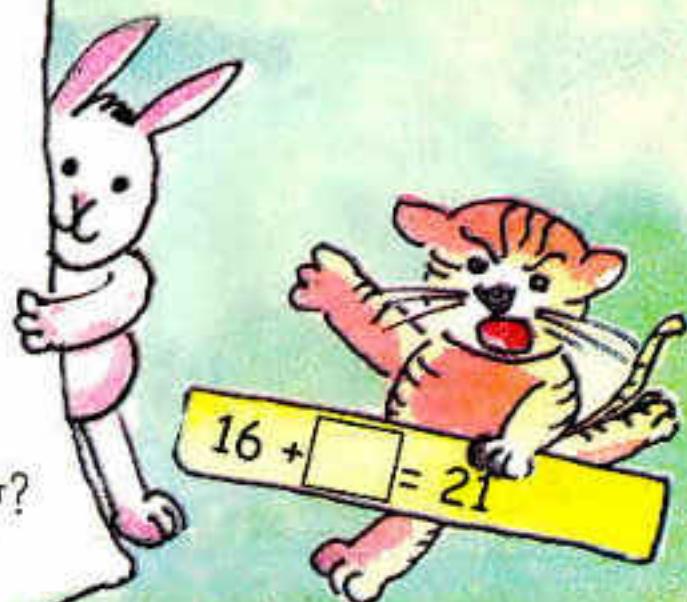
ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ 25 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਤੱਕ ਦਾ ਭਾਰ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਇਸ ਵਾਰ ਕੰਗਾਰੂ,
ਗੁਰੀਲਾ, ਹਿਰਨ, ਜਿਗਾਫ
ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਖੇਡਣ ਆਏ।
ਪਰ ਸ਼ੇਰ ਹਾਰ ਗਿਆ।
ਉਸ ਨੇ ਗੁਸੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ
ਅੰਕ ਸਾਡ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

★ ਸਾਡ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅੰਕ
ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖੋ।

★ ਇਸ ਵਾਰ ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ?

ਚਿੱਤ ਅਤੇ ਪੱਟ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ? ਇੱਕ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਚਿੱਤ/ਪੱਟ

ਚਿੱਤ ਪੱਟ

ਸਮੀਨਾ ਅਤੇ ਸਾਧਿਕ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਬੋਰਡ ਉੱਪਰ 1 ਤੋਂ 99 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਖਿਡਾਰੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਟਨ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੱਕਾ ਉਛਾਲਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਚਿੱਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਬਟਨ 10 ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜੇਕਰ ਸਮੀਨਾ 6 ਤੋਂ ਉਹ 16 ਤੇ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਪੱਟ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ।

91	92	93	94	95	96	97	98	99	ਘਰ
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

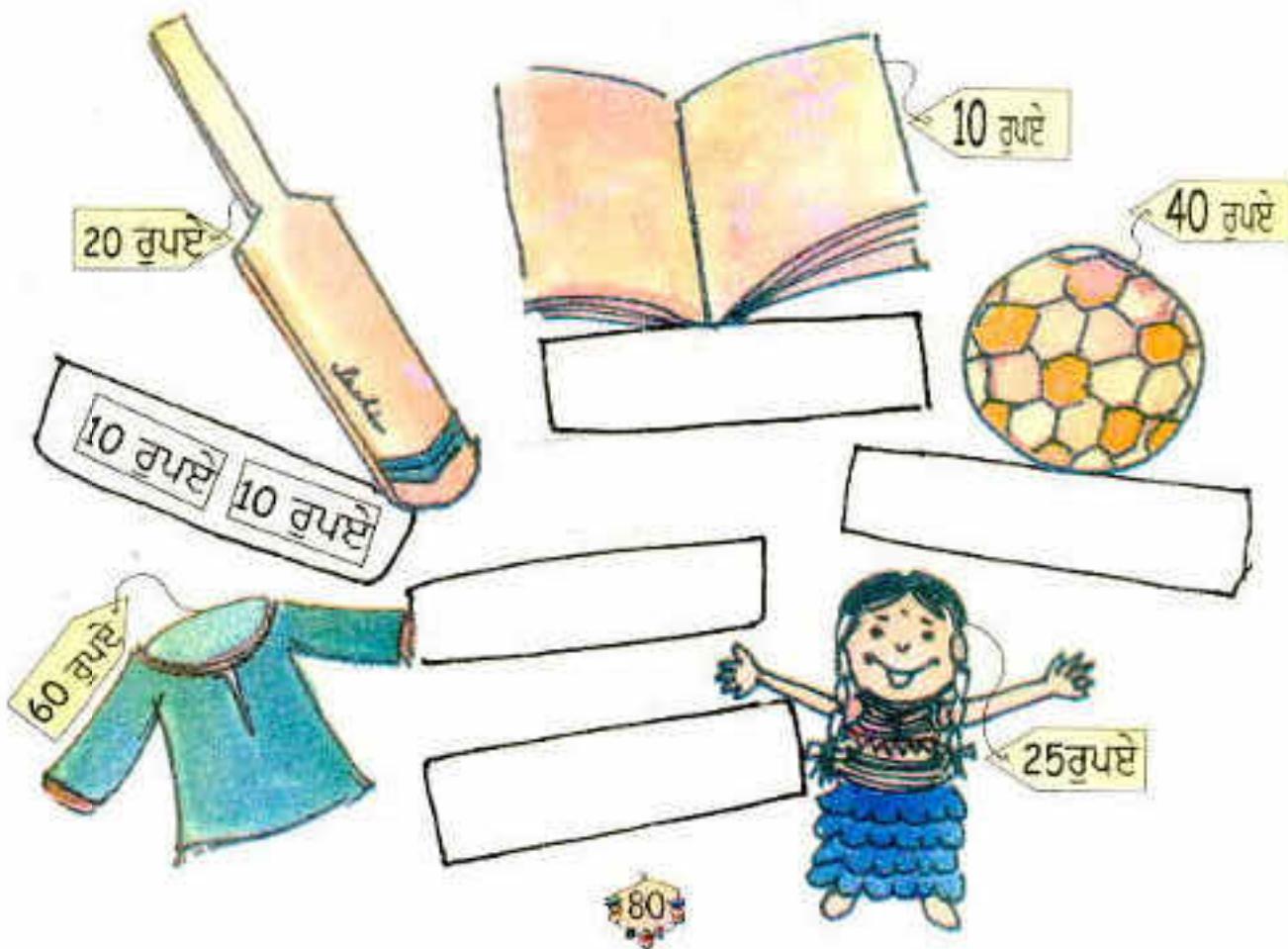
ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਖੇਡੋ। ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਪੰਨੇਗਾ ਉਹ ਖੇਡ ਜਿੱਤ ਲਵੇਗਾ। 10 ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਛੋਟਾ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੈ?

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦੋ

ਚਿੰਟੂ ਅਤੇ ਮਿੰਟੂ ਖੀਦਦਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਖੀਦ ਕੇ ਲਿਆਏ। ਸਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਅਤੇ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਦਾ ਹੀ।

★ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖੀਦਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ - ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਜਾਂ ਸਿੱਕਾ ਵਾਰਵਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਫਟਾਫਟ ਜੋੜ

ਬੇਲੂ ਤੂ ਕੀ ਕਰ
ਰਿਹਾ ਹੈ?

$$7 + 5 + 3 = ?$$

ਉਦੇ! ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ
ਬਿਨਾਂ ਜੋੜੇ ਲਿਖ
ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਅੱਕਾ, ਇਹਨੂੰ ਜੋੜਨ
ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।

7 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ 5 ਜੋੜੋ। 12
ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੋੜੋ ਅਤੇ
15 ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ 7 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ
ਦੀ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਦੇਣਾ ਦਾ
ਜੋੜ 10 ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ
ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ 5 ਜੋੜਾਂਗਾ।

$$7 + 5 + 3 =$$

$$\text{ਜਾਂ } 12 + 3 = 15$$

ਤਦ

$$7 + 5 + 3 =$$

$$10 + 5 = 15$$

ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋ

$$5 + 5 + 7 = \boxed{\quad}$$

$$6 + 5 + 4 = \boxed{\quad}$$

$$9 + 4 + 1 = \boxed{\quad}$$

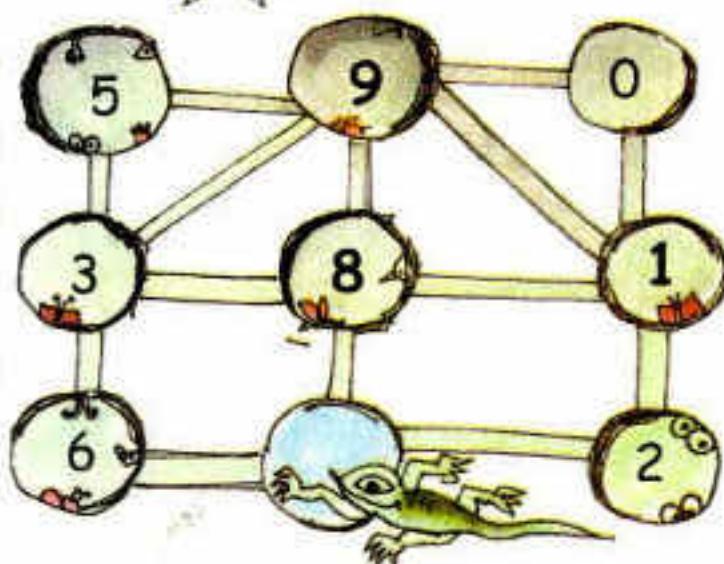
$$7 + 3 + 8 = \boxed{\quad}$$

$$8 + 3 + 2 = \boxed{\quad}$$

ਥੇਡਿਆ ਨੂੰ ਇਹ ਜੇਕਾ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਰਨ ਦਿਓ। ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਇਹਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੱਚ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਖੇਡ ਅਤੇ 100 ਪਾਂਕੇ
ਵਾਲੇ ਚਾਹਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਅਲੋਗ-ਅਲੋਗ ਸੋਚਿਆ ਦੇ ਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ
ਮਦਦ ਕਰੋ।

इँक किरली इँक मेरी ते दूसरी मेरी वैल व्यादी है। जिवें-जिवें उह व्यादी है। मेरी विंच लुके होऐ कीजिआ नु उह खांदी है। किरली इहनां लकीरां 'ते ही चल सकदी है।

चिंउर विंच दिखाई गई मेरी ते सुरु करदे होऐ किरली तीजी मेरी तँक जांदी है अते 18 कीझे खांदे है।

किरली ने इह रसता फ़ज़िआ—

$$(8) + (1) + (9) = 18$$

- 12 कीझे खाण लए किरली किहजा रसता चुणेगी?

$$() + () + () = 12$$

- 20 कीझे खाण लए किरली किहजा रसता चुणेगी?

$$() + () + () = 20$$

इस वार किरली कीझे खाण दे लए 8 मेरीआं विंच जांदी है।

- 18 कीझे खाण लए उम नु किहजा रसता चुणना पड़ेगा?

$$() + () + () + () = 18$$

- 12 कीझे खाण लए किरली किहजा रसता लड़ेगी?

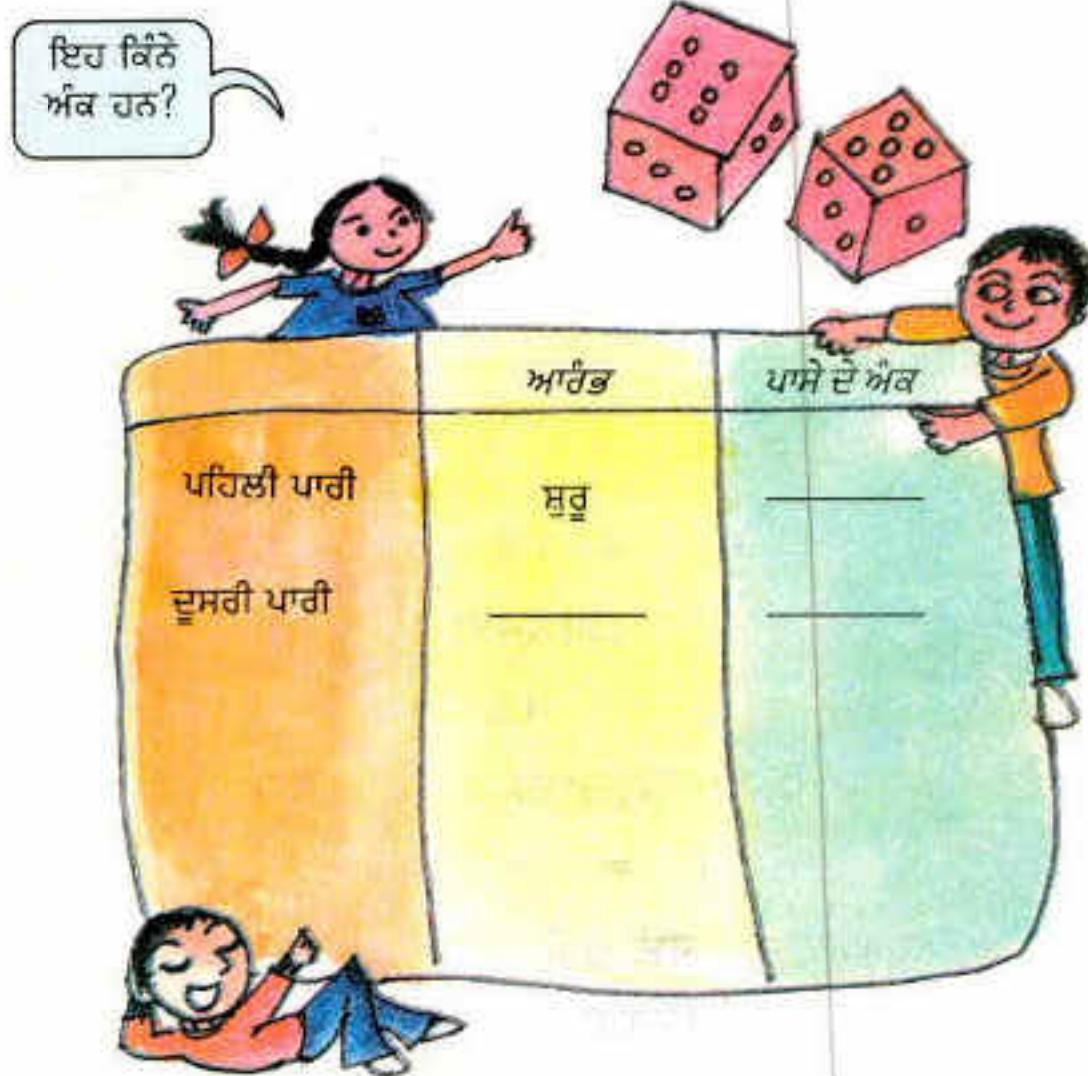
$$() + () + () + () = 12$$

ਖੇਡੋ ਖੇਡ

ਸਮੀਨਾ ਅਤੇ ਸਾਧਕ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦੂਸਰਾ ਖੇਡ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਕ ਜਾਨਣ ਦੇ ਲਈ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪਾਸਾ ਸੁੱਟੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਏ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ। ਦੇਖੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਘਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਹਿਕਾਹਡ ਗਾਵੀ ਖੇਡ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਜਾਣਗੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੇਡ ਬਾਲਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਕ ਕੇ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰੀ ਦੇ ਲਈ ਅੰਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ।

11

ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੀ ਰੇਖਾਵਾਂ

ਇਹ ਕਿਸਦਾ ਵਿਕੇਟ ਹੈ?

ਅੱਜ ਫਾਤਿਮਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਮੈਚ ਹੈ।

ਫਾਤਿਮਾ, ਜਸਵੀਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਵਿਕੇਟ (ਡੰਡਾ) ਲਿਆਏ ਹਨ। ਫਾਤਿਮਾ, ਜਸਵੀਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਫਾਤਿਮਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਕੇਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ।

ਜਸਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਕੇਟ ਹਲਕਾ ਟੇਢਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ।

ਰਹਿਮਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਕੇਟ ਲਿਟਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ।

ਦੁਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਕੇਟ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ।

ਫਾਤਿਮਾ ਨੇ ਖੜੀ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ।

ਜਸਵੀਰ ਨੇ ਟੇਢੀ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ।

ਰਹਿਮਤ ਨੇ ਲੇਟਵੀਂ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੇਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ।

ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਖੜੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ, ਕੁਝ ਟੇਢੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੇਟਵੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚੋ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੈਨਸਿਲ
ਦੀ ਡੱਬੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ
ਨਾਲ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚ
ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਛੱਟੇ ਨਾਲ ਰੇਖਾਵਾਂ
ਖਿੱਚ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਹੱਥ
ਨਾਲ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚਣ
ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।

ਏਕਤਾ ਦੀ ਲਕੀਰ ਸਿੱਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ **ਮੁੜੀ** ਹੋਈ ਹੈ।
ਕੁਝ ਹੋਰ **ਮੁੜੀਆਂ** ਹੋਈਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚੋ।

ਏਕਤਾ

ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡ

ਜਗਿਆਸਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਘੜੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਅੱਖਰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਗਿਆਸਾ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਰ ਬਣਾਈ।

ਚਲੋ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਬਣਾਈਏ!

- ◆ ਕੁੱਝ ਵਰਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਖਿਆ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਬਣਾਓ।
- ◆ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁੱਝ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਹਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ?
- ◆ ਕੁੱਝ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸਿੱਧੀ ਲਕੀਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਓ।
- ◆ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਅੱਖਰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅਸਾਨ ਹਨ?
- ◆ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।?

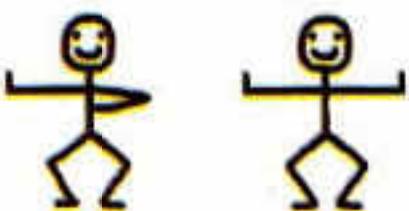
ਨੱਚਦੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ

ਰੇਮਿਆ ਨੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਂ ਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ।

- ◆ ਕੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਕਦੇ ਮੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ? _____

ਰੇਮਿਆ ਨੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਆਇਆ। ਉਹ ਨੱਚਣ ਵਾਲਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਹੇਠਾਂ ਇੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਾਚ ਦੀਆਂ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਰੇਮਿਆ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ।

ਇਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।
ਇਹ ਖੜੀ ਜਾ ਲੇਟਵੀ
ਰੇਖਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦਿਸਦੇ ਹਨ।

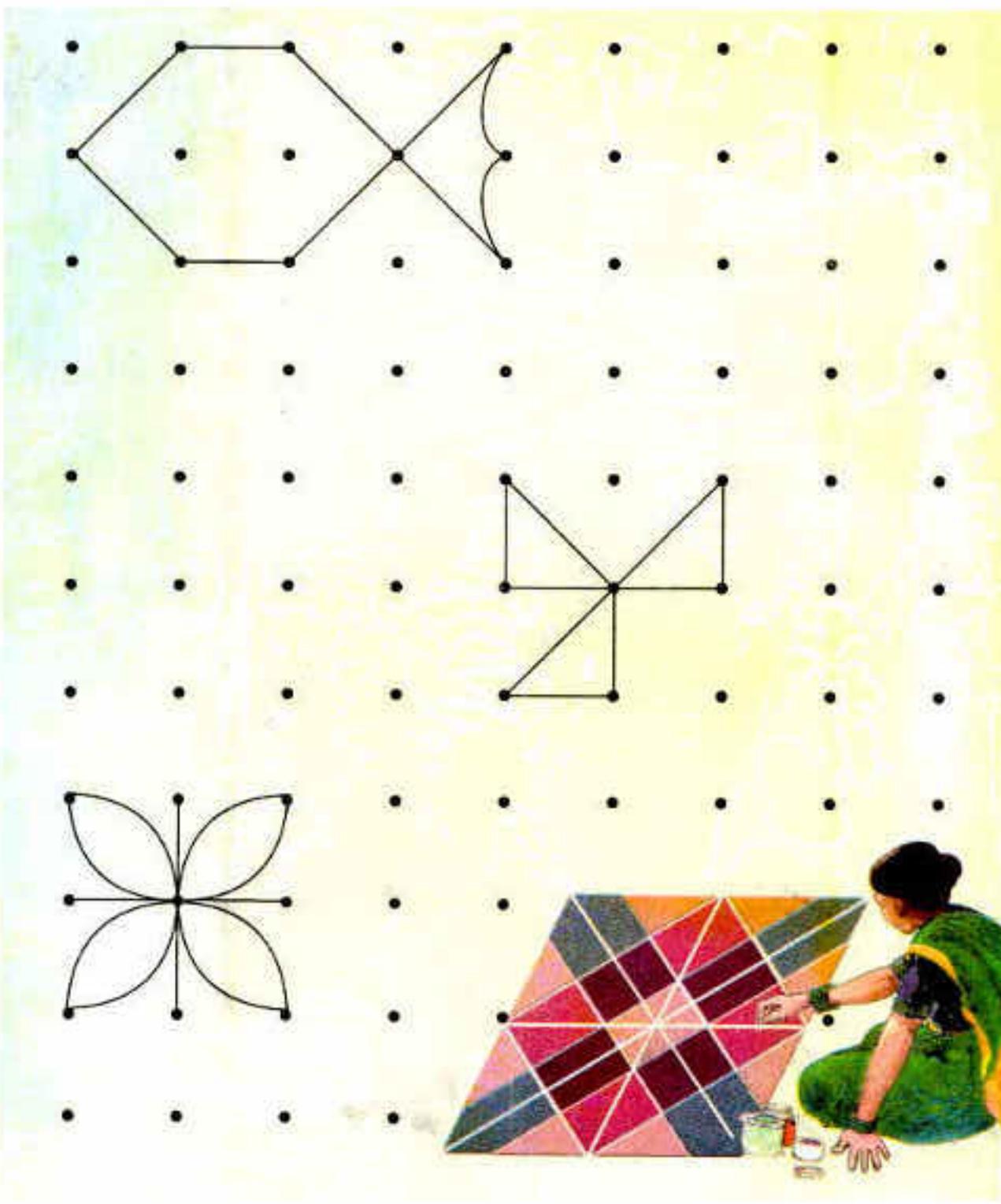

ਬਈ ਸਾਸਤਰੀ ਨ੍ਹਿਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਨਾਟਿਆਮ ਅਤੇ ਓੜੀਸੀ ਵਿੱਚ ਜਿਮਾਇਤੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ. ਵੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲੋਗ-ਅਲੋਗ ਰੇਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨ

◆ ਇਹਨਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀਆਂ ਜਾਂ ਮੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।

ਆਪਣਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਆਪ ਬਣਾਓ।

ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾਵਾਂ

ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨੈਨਮੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ।

- ◆ ਇੱਥੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ-ਮੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਖੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਟੇਢੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

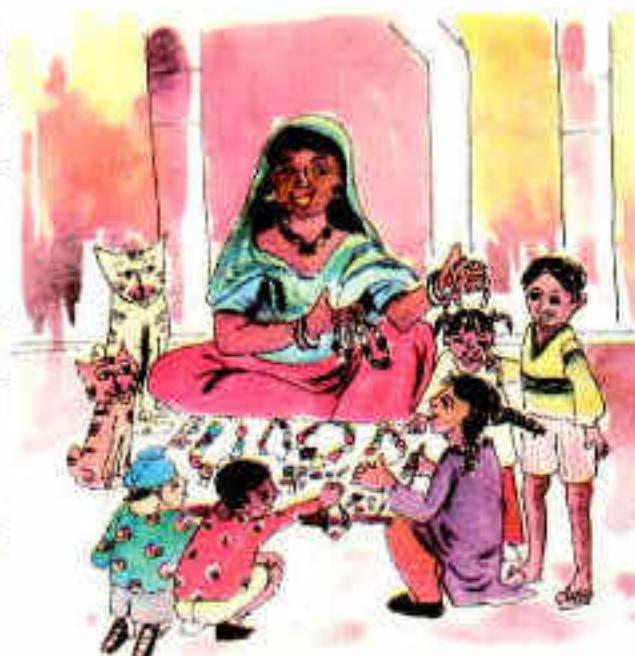
- ◆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਝ ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਓ।

ਕਿਨਾਰੀ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ੧੦ ਮੋਤੀ ਵੇਚਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਸ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ੫ ਮਾਲਾ ਵੇਚਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ੦੦ ਮੋਤੀ ਵੀ ਵੇਚਦੀ ਹੈ।

ਰਜੀਆ ਨੂੰ 12 ਮੋਤੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਨਾਰੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਲਾ ੫ ਅਤੇ 2 ਮੋਤੀ ੦੦ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਹੁਣ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਮੋਤੀ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਮਿਲੇ।

	ਮੋਤੀ	10 ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ	ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੋਤੀ
ਰਜੀਆ	12		੦੦
ਗੀਮਾ	17		
ਆਰਿਡ	24		
ਸੋਨੂ	35		
ਸਿਮਰ	31		

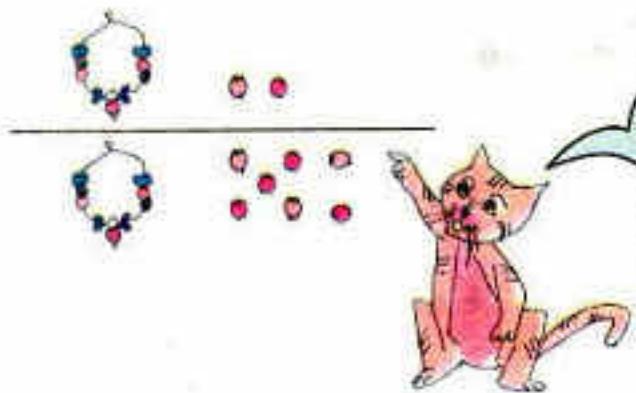

ਰਜੀਆ ਅਤੇ ਗੀਮਾ ਨੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਮੋਤੀ ਲਏ?

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਮੋਤੀ, ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਤੀਲੀ, ਬਟਨ ਆਦਿ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 10-10 ਦਾ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਚਰ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਜੀਆ

ਹੁੰ ! ਰਜੀਆ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ
ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਦੋ ਮੇਤੀ ਹਨ।
ਰੀਮਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਾਲਾ
ਅਤੇ 7 ਮੇਤੀ ਹਨ।

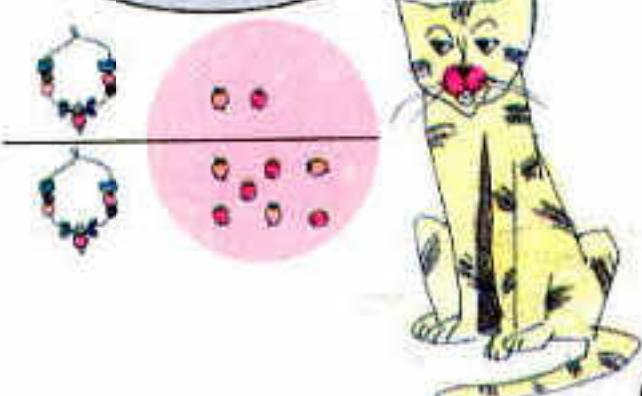
ਰੀਮਾ

ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ!
ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਲਿਖ
ਸਕਦੇ ਹੋ।

$$\begin{array}{r}
 & \bullet \\
 & \bullet \\
 1 & 2 \\
 + & 1 \\
 \hline
 & 7
 \end{array}$$

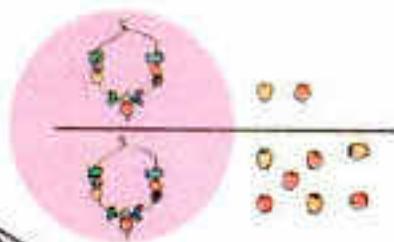
ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਸੀਂ ਖੁਲ੍ਹੇ
ਮੇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਲੈ ਕੇ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

ਇਥੋਂ 9 ਮੇਤੀ ਹਨ।
ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ
ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਨੋਂ ਲਿਖ
ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ।

$$\begin{array}{r}
 & \bullet \\
 & \bullet \\
 1 & 2 \\
 + & 1 \\
 \hline
 & 9
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \cdot \\
 1 \quad 2 \\
 + \quad 1 \quad 7 \\
 \hline
 2 \quad 9
 \end{array}$$

ਚੁਲੇ ਸਾਰੀਆ
ਮਾਲਾਵਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ
ਕਰਕੇ ਇਕੱਠੇ
ਗਿਣਦੇ ਹਾ।

ਇਥੇ 2 ਮਾਲਾਵਾ
ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ
ਇਸ ਖਾਲੇ ਵਿਚ 2
ਲਿਖਦੀ ਹਾ।

ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਈ। ਰਜੀਆ
ਅਤੇ ਗੀਮਾ ਦੇ ਕੇਲ ਕੁਲ
ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੇ ਮਾਲਾਵਾ ਅਤੇ
9 ਮੌਤੀ ਹਨ।

ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ। ਰਜੀਆ
ਅਤੇ ਗੀਮਾ ਦੇ ਕੇਲ 29
ਮੌਤੀ ਹਨ।

ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਮਾਂ

* ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਰਜੀਆ ਅਤੇ ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਮੌਤੀ ਲਏ?

ਰਜੀਆ

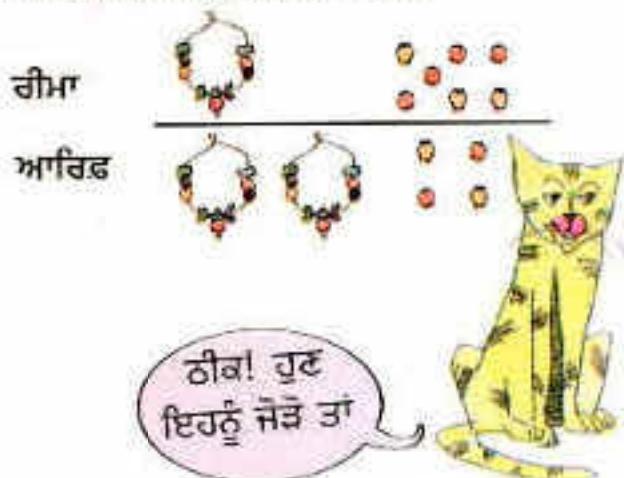

$$\begin{array}{r}
 \cdot \\
 1 \quad 2 \\
 + \quad 3 \quad 5 \\
 \hline
 \end{array}$$

ਰਜੀਆ ਅਤੇ ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ _____ ਮੌਤੀ ਲਏ।

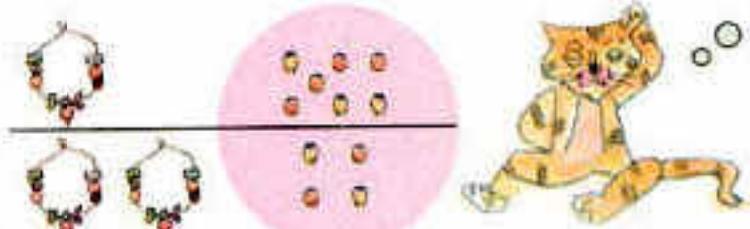
ਇੱਕ ਮਾਲਾ ਹੋਰ

ਰੀਮਾ ਅਤੇ ਆਰਿਡ ਦੇ ਮੌਤੀ

$$\begin{array}{r} \cdot \\ + \end{array} \begin{array}{r} 1 & 7 \\ 2 & 4 \\ \hline \end{array}$$

ਰੀਮਾ ਦੇ ਕੋਲ 17
ਮੌਤੀ ਅਤੇ ਆਰਿਡ ਦੇ
ਕੋਲ 24 ਹਨ।

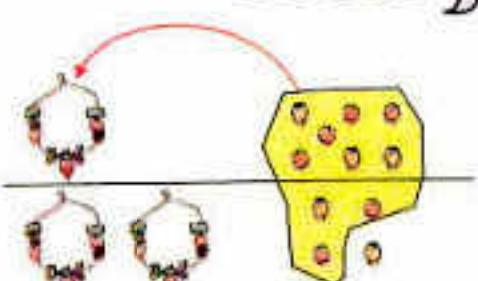
ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ
ਮੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ
ਗਿਣਨਾ ਹੈ।

$$\begin{array}{r} \cdot \\ + \end{array} \begin{array}{r} 1 & 7 \\ 2 & 4 \\ \hline \end{array}$$

ਇਥੇ 11 ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੌਤੀ
ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਖਾਨੇ
ਵਿੱਚ ਕੀ ਲਿਖਾ?

ਦਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੌਤੀਆਂ ਨਾਲ 1 ਮਾਲਾ
ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਇੱਕ ਮਾਲਾ
ਹੋਰ ਜੋੜ ਦਿਓ।

ਮੈਂ ਛੋਟਾ 1 ਇਥੇ ਲਿਖਾਂਗੀ
ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ
ਨਵੀਂ ਜੋੜੀ ਹੋਈ ਮਾਲਾ
ਯਾਦ ਰਹੇ।

$$\begin{array}{r} \cdot \\ + \end{array} \begin{array}{r} 1 & 7 \\ 2 & 4 \\ \hline \end{array}$$

ਕੁਝ ਗੁਣਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਛਾ! ਹੁਣ ਦੋਸੇ ਕਿੰਨੇ ਮੌਜੂਦੀ ਹੋਏ?

1	7
2	4
+	
1	

ਮੈਂ ਮੌਜੂਦੀ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ 1 ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਚੰਗਾ ਹੈ! ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਲਾਵਾਂ ਗਿਣੋ।

1	7
2	4
+	
4	
1	

ਮੈਂ ਮਾਲਾ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ 4 ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆ ਹਾ! ਰੀਮਾ ਅਤੇ ਆਰਿਡ ਦੇ ਕੋਲ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 4 ਮਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ 1 ਮੌਜੂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ! ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੀਮਾ ਅਤੇ ਆਰਿਡ ਦੇ ਕੋਲ 41 ਮੌਜੂਦੀ ਹਨ।

ਮੈਂ ਦੂਸਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਅਸਾਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਰਿਫ਼, ਰੀਮਾ ਨੂੰ 3 ਮੋਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੀਮਾ ਕੇਲ 20 ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਆਰਿਫ਼ ਦੇ ਕੇਲ 21 ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ $20 + 21 = 41$ ਹੋਏ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਲਿਖਕੇ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਿਖੇ ਵੀ ਪਤਾ ਕਰੋ
ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਥੇ ਕਿੰਨੇ ਮੋਤੀ ਹਨ?

(ੴ)

ਰੀਮਾ

1

7

ਸੌਣੂੰ

+

3

5

(ੴ)

ਆਰਿਫ਼

2

4

ਰਜੀਆ

+

1

2

ਇਥੇ ਕੁੱਲ _____ ਮੋਤੀ ਹਨ।

ਇਥੇ ਕੁੱਲ _____ ਮੋਤੀ ਹਨ।

ਕਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੋਤੀ ਹਨ?

(ੴ)

ਸੌਣੂੰ

3

5

ਆਰਿਫ਼

-

2

4

(ੴ)

ਆਰਿਫ਼

2

4

ਰਜੀਆ

-

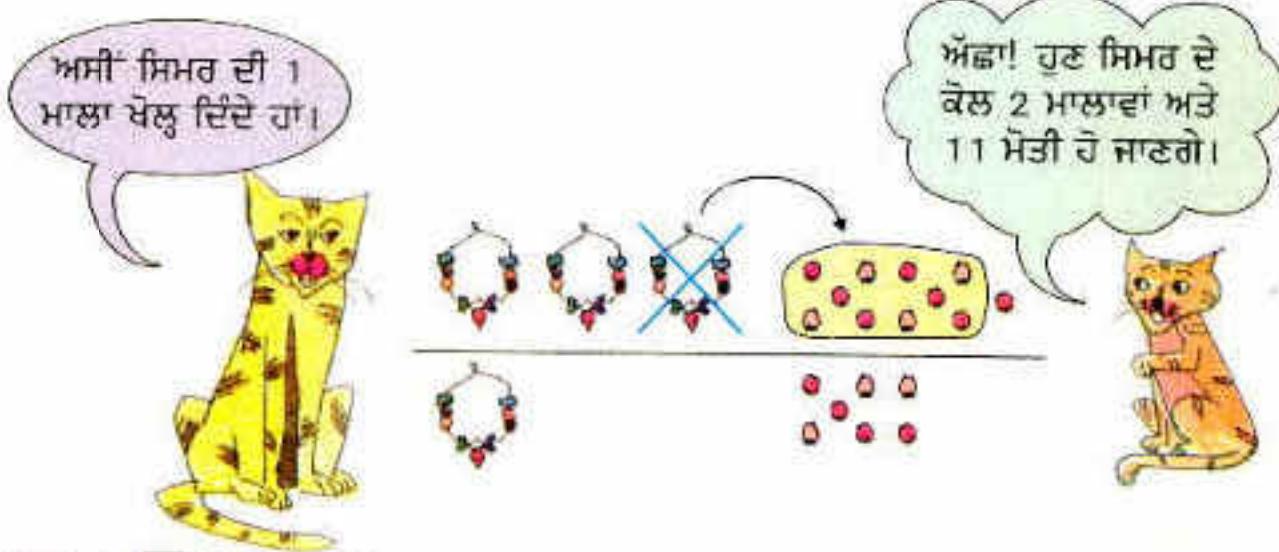
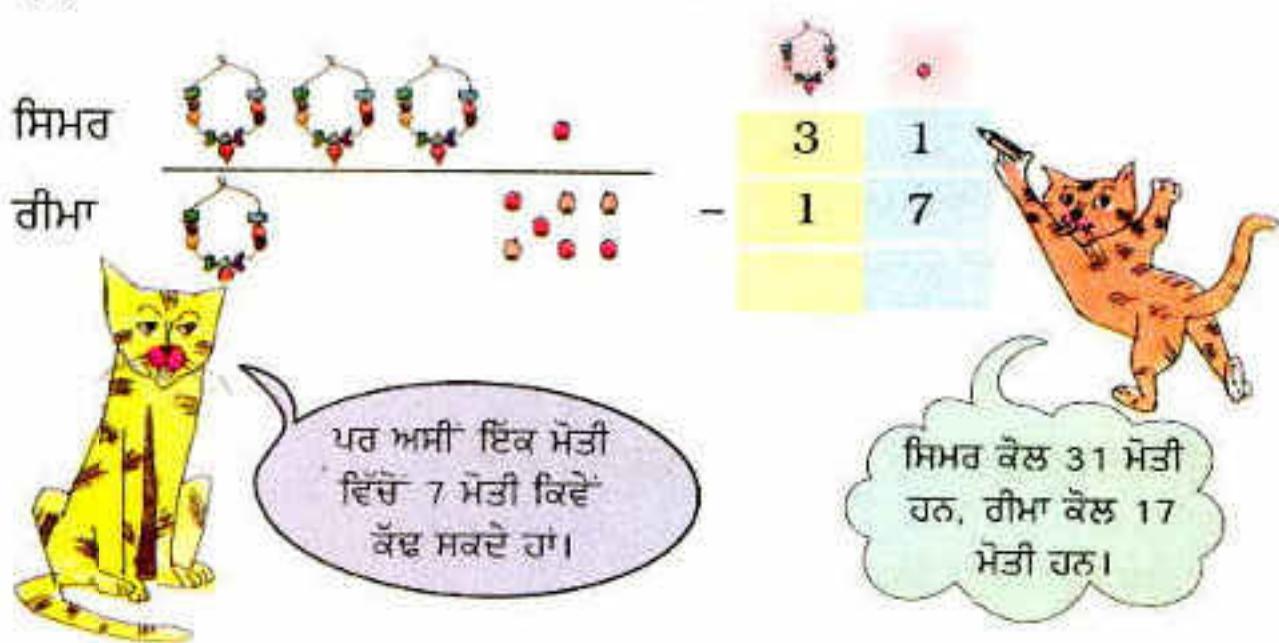
1

2

ਸੌਣੂੰ ਕੇਲ ਆਰਿਫ਼ ਤੋਂ _____
ਮੋਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ।

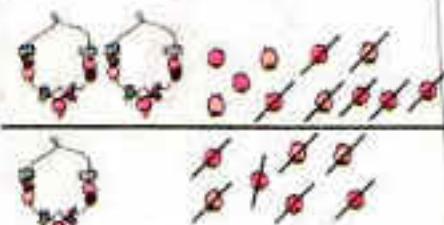
ਸੌਣੂੰ ਕੇਲ ਆਰਿਫ਼ ਤੋਂ _____
ਮੋਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ।

(੯) ਸਿਮਰ ਕੋਲ ਰੀਮਾ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਮੌਤੀ ਜਿਆਦਾ ਹਨ?

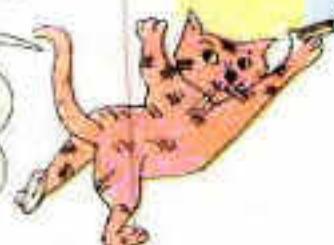
ਹੁਣ ਇਹ ਅਸਾਨ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ
11 ਮੋਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਮੋਤੀ
ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਸਿਮਰ
ਰੀਮਾ

	*	
2	3	1
-	1	7
		4

ਹਾਂ! ਮੈਂ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ
ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ 4 ਲਿਖ
ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਦੇ! ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਜਲਦੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ 2
ਮਾਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਮਾਲਾ ਕੱਢ
ਲਓ।

	*	
2	3	1
-	1	7
		1

ਮੈਂ ਮਾਲਾ ਵਾਲੇ
ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ 1 ਲਿਖ
ਦਿੱਤਾ।

ਸਿਮਰ ਦੇ ਕੋਲ ਰੀਮਾ
ਨਾਲੋਂ 1 ਮਾਲਾ ਅਤੇ 4
ਮੋਤੀ ਵੱਧ ਹਨ।

ਠੀਕ! ਸਿਮਰ ਦੇ ਕੋਲ
ਰੀਮਾ ਨਾਲੋਂ 14 ਮੋਤੀ
ਵੱਧ ਹਨ।

ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਮਾਂ

- * ਤਨੀਜ਼ਾ ਦੇ ਕੋਲ 17 ਪੈਂਨਸਿਲਾਂ ਹਨ। ਸੀਮਾ ਕੋਲ 25 ਪੈਂਨਸਿਲਾਂ ਹਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਂਨਸਿਲਾਂ ਹਨ?

ਤਨੀਜ਼ਾ	1	7
ਸੀਮਾ +	2	5

ਜੇਕਰ ਸੀਮਾ 3 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਤਨੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤਨੀਜ਼ਾ ਕੋਲ 20 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। $20+22 = 42$ ਜੇਹਨਾ ਅਸਾਨ ਹੈ।

- * ਮੁਨੀਜ਼ਾ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ

13 ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੀਆਂ 22 ਹਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ?

1	3
+ 2	2

- * ਸਾਕਸੀ ਕੋਲ 23 ਛਲ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ 15 ਖਾ ਲਏ।

ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਛਲ ਬਚੇ?

2	3
- 1	5

- * ਦਲਜੀਤ ਕੋਲ 35 ਬੰਟੇ ਹਨ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੋਲ 25 ਬੰਟੇ

ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਬੰਟੇ ਹਨ?

3	5
+ 2	5

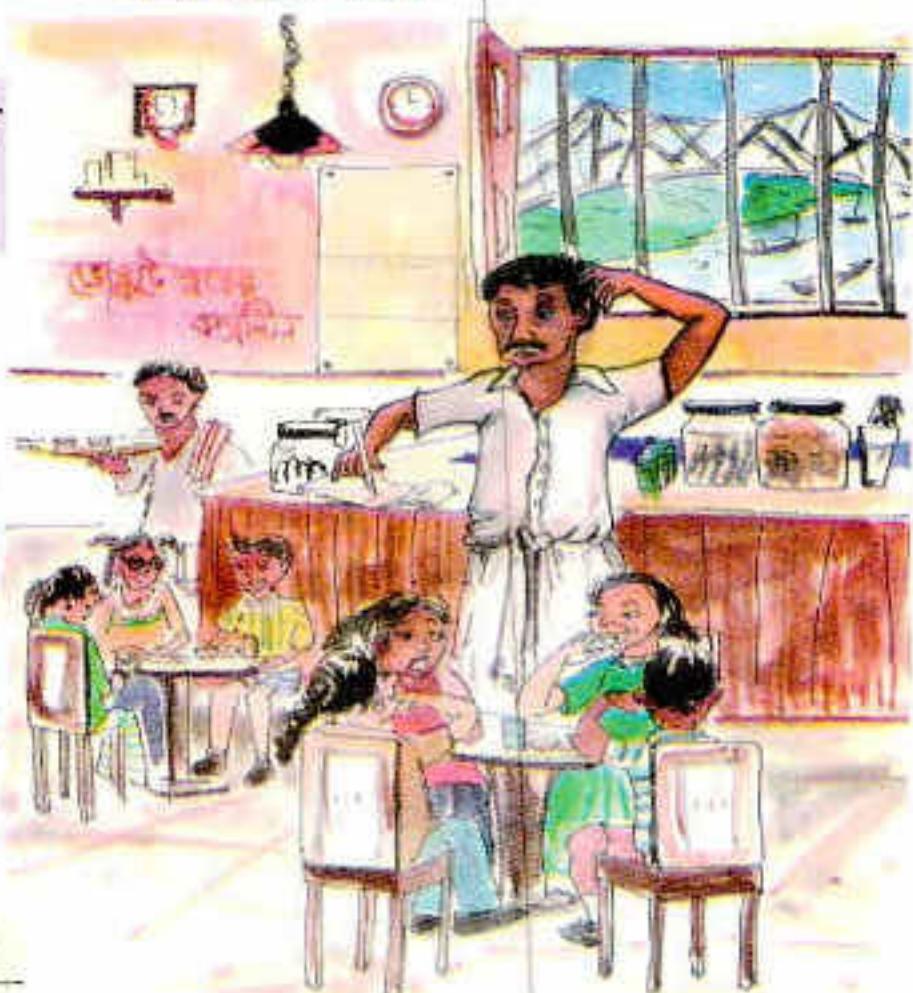
- * ਨਿਸ਼ਾ ਕੋਲ 32 ਵੰਗਾਂ ਹਨ। ਸੁੱਖੀ ਕੋਲ 16 ਵੰਗਾਂ ਹਨ।

ਨਿਸ਼ਾ ਕੋਲ ਸੁੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੰਗਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ?

3	2
- 1	6

ਵੇਂਕਟੇਸ ਦੀ ਕੱਟੀਨ

ਬਿਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੇਂਕਟੇਸ
ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ—

	ਰੁਪਏ
ਛੇਮਾ	23
ਉਤਪਾਮ	28
ਕੁੱਲ

	ਰੁਪਏ
ਇਡਲੀ	15
ਕਾਫੀ	8
ਕੁੱਲ

	ਰੁਪਏ		ਰੁਪਏ
ਦਹੀ ਬੜਾ	25	ਸੂਪ	27
ਮਿਰਚੀ ਚਾਵਲ	18	ਨੂਡਲਜ਼	15
ਕੁੱਲ	ਕੁੱਲ

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਦਾਹਰਣ ਸ੍ਵਾਰਗ ਜੇੜ ਅਤੇ ਘਟਾਓ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸਮਝਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਪਿਆਨ ਰਹੇ ਕਿ ਕੋਵਲ ਵਿੱਚ ਮਿਥਣ ਸਾਲ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਨਾਤਮਕ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਚੜ੍ਹਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਥਾਨੀ ਸਵਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਚਲੋ ਹੁਣ ਕੁੱਝ ਖੀਦੀਏ

ਓਹ! ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ
ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਨਹੀਂ! ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ 8
ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਅਤੇ 5 ਰਬਤਾਂ
ਖੀਦਣੀਆਂ ਹਨ।

ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਨਸਿਲਾਂ 16
ਰੂਪਏ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਰਬਤਾਂ
15 ਰੂਪਏ ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਓਹ! 16 ਰੂਪਏ
ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ
10 ਰੂਪਏ ਦਾ
ਨੋਟ ਅਤੇ 6
ਇੱਕ-ਇੱਕ ਰੂਪਏ
ਦੇ ਸਿੱਖੇ।

उद, इस ने मैं इस
उत्ता लिख सकती हूँ।

1	6
1	5

+

मैं सब तो पहिलां सारे
मिके इक्कठे रॅख दिंदी हूँ। मेरे
केल 11 मिके हन। इस
दा मउलष दा 1 नोट
अउे इँक हन।

1	6
1	5
	1

+

बहुउ अँड्हा! हुण तुँ देख
सकती है कि इथे बूँल
मिला के 3 नोट हन।

1	6
1	5
3	1

+

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 31 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਹਨ।
ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ 40 ਰੁਪਏ ਹਨ।

ਤਾਂ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ
ਵਾਪਸ ਮਿਲਣਗੇ।

4	0
3	1

ਮੈਨੂੰ _____ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਮਿਲਣਗੇ।

ਬੰਚੇ (ਖੇਡਕ ਛਾਲੇ ਨੂੰ) ਖੁਦ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਸਿਹਨਾ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤਾਲ ਅਲੋਗ-ਅਲੋਗ ਭਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਿਆਸ ਜਾ ਖੇਡ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾ ਸ਼ਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਾਲਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਮਾਂ

- ⊕ ਸੇਖਰ ਦੇ ਕੋਲ 32 ਰੁਪਏ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ 17 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗੋਂਦ ਖੀਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹਨ?

32	●
3	2
-	
1	7
15	

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ 32 ਵਿੱਚੋਂ 2 ਸਿਕੇ ਅਤੇ 17 ਵਿੱਚੋਂ 2 ਸਿਕੇ ਕੱਢ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਚਣਗੇ 30-15 ਰੁਪਏ

- ⊕ ਸੋਨੀ ਨੇ 24 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਿਸਕੁਟ ਅਤੇ 16 ਰੁਪਏ ਦਾ ਚਿਪਸ ਦਾ ਪੈਕੇਟ ਖੀਦਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ?

24	●
2	4
+	
1	6
40	

ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲਿਖੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

- ⊕ ਫੰਟੂਸ਼ ਦੇ ਕੋਲ 64 ਰੁਪਏ ਸਨ। ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 39 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਬਚੇ?

64	●
6	4
-	
3	9
25	

ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲਿਖੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭੋ।

ਤਿੰਨ ਦੇਸਤ - ਖਰਗੋਸ਼, ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਹਿਰਨ ਇਕੱਠੇ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ।

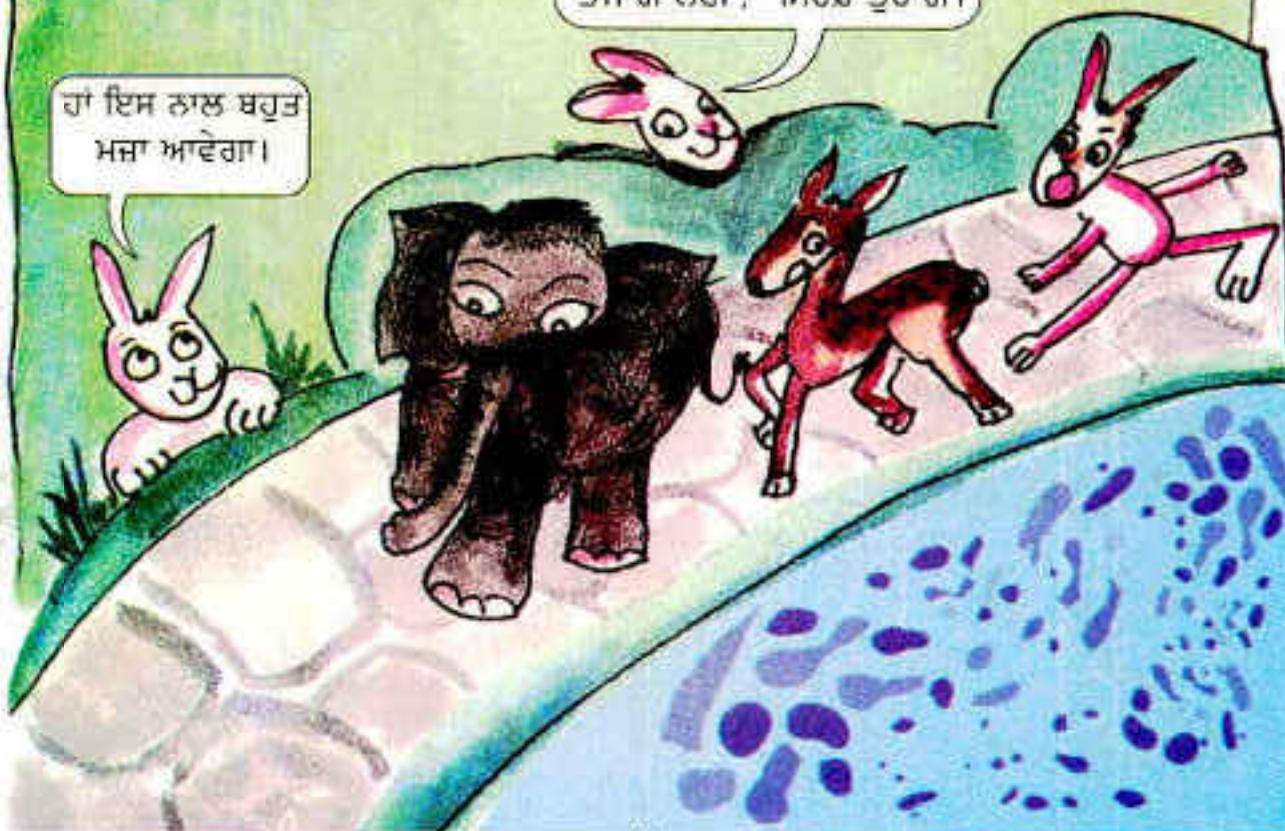
ਦੇਖਦੇ ਹਾ, ਕੋਣ ਪੱਥਰਾ
ਦਾ ਪੁਲ, ਸਭ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਦੇਨੋਂ ਤੇਜ਼ ਚਲਦੇ
ਹੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੋਲੀ ਚੱਲਦਾ ਹਾਂ।
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ
ਕੋਈ ਪੁਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।
ਮੈਂ ਇਹ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਖੇਡਦਾ।

ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ
ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ
ਭੱਜਾਂਗੇ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਤੁਗਾਂਗੇ।

ਹਾ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ
ਮਜ਼ਾ ਆਵੇਗਾ।

ਉਹ ਖੇਡਣ ਲੱਗੇ।

ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਥੀ ਜਿੱਤਿਆ।

- ◆ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਾਥੀ ਕਿਉਂ ਜਿੱਤਿਆ?
- ◆ ਕੌਣ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਕਦਮ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ?
- ◆ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੇਡੋ।

ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ

- ◆ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਹ ਬਣਾਓ। ਲਾਈਨ (ਰੇਖਾ) ਖਿੱਚ ਕੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਕਿਸਦੇ ਕਦਮ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਹਨ?
- ◆ ਢੂਗੀ ਪਤਾ ਕਰੋ –
 - (ਉ) ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਵਿੱਚ।
 - (ਅ) ਬਲੈਂਕ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋ।

ਹੱਥ ਜਾਂ ਉੰਗਲੀਆਂ

ਰਜਤ ਕੁੱਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਆਪਣੀਆਂ ਗਿੱਠਾਂ (ਹੱਥਾਂ) ਨਾਲ ਨਾਪ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

- ◆ ਕੀ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਗਿੱਠ ਨਾਲ ਨਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- ◆ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਇੱਕ ਗਿੱਠ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ? ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- ◆ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਮਾਪਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋਗੇ?

ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ

ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਓ।

ਦੇਖੋ ਕਿਸਦਾ ਘਰ ਜਿਆਦਾ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਜਾਨਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉੰਗਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

- ◆ ਕਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ?
- ◆ ਕਿਸਦਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘਰ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ?

ਅੰਦਰਾਚਾ ਲਗਾਓ

ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਦੱਰਖਤ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੱਰਖਤ 6 ਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਹੈ।

ਦੇਖ ਕੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਦੂਸਰਾ ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਦੱਰਖਤ ਕਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੈ?

ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਾਂਚੋ -

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਜਾਂ ਉਚਾਈ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ। ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਮਾਪ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।

ਮੈਡਮ ਦੀ ਗੁੱਚਾ
ਕਿੰਨੀ ਲੰਬੀ ਹੈ?

ਵਸਤੂ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ	ਮੇਰਾ ਨਤੀਜਾ
ਗਿਲਾਸ		_____ ਉੱਗਲੀਆਂ
ਬਾਲਟੀ		_____ ਗਿੱਠਾਂ
ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਥ		_____ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਤੀਲੀ
ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਮੇਜ਼		_____ ਗਿੱਠਾਂ
ਤੁਹਾਡੀ ਨੱਕ		_____ ਉੱਗਲੀਆਂ
ਪਾਣੀ ਬੋਤਲ		_____ ਉੱਗਲੀਆਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲ		_____ ਗਿੱਠਾਂ

ਇਕਾਈਆ ਜਿਵੇਂ ਉੱਗਲੀਆਂ, ਗਿੱਠ ਅਤੇ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਤੀਲੀ ਦੇ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਬੋਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰ ਜੇ ਦਿਖਾਓ। ਬੋਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਕਾਈਆ ਨਾਲ ਮਾਪਣ ਲਈ ਕਰੋ।

ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਖਾਣਾ-ਚੂਹਾ ਜਾਂ ਦੁੱਧ?

*

- + ਉਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਚੂਹੇ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਢੂਗੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ।
_____ ਉਗਲੀਆਂ
- + ਬਿੱਲੀ ਚੂਹੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਢੂਰ ਹੈ? _____ ਉਗਲੀਆਂ
- + ਬਿੱਲੀ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਢੂਰ ਹੈ? _____ ਉਗਲੀਆਂ
- + ਬਿੱਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇਗੀ—
ਚੂਹੇ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਕਟੋਰੇ ਦੇ ਕੋਲ?
- + ਕੀ ਚੂਹਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ?
- + ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਓ?
- + ਚੂਹੇ ਦੀ ਪੂੜ ਕਿੰਨੀ ਲੰਬੀ ਹੈ? _____ ਉਗਲੀਆਂ
- + ਲੰਬੀਆਂ ਮੁੜਾਂ ≈ ਕਿਸਦੀਆਂ ਹਨ? ਚੂਹੇ ਜਾਂ ਬਿੱਲੀ ਦੀਆਂ?

ਨਾਪੇ ਅਤੇ ਬਣਾਓ

- ❖ ਪੱਥਰ ਤੋਂ 2 ਉਗਲੀਆਂ ਦੂਰ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਬਣਾਓ।
 - ❖ ਬਾਂਦਰ ਤੋਂ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ 5 ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੇਲਾ ਬਣਾਓ।
 - ❖ ਪੱਥਰ ਤੋਂ 7 ਉਗਲੀਆਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਤੰਗ ਬਣਾਓ।
 - ❖ ਪਤੰਗ ਤੋਂ ਮਾਚਿਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬੱਦਲ ਬਣਾਓ।
 - ❖ ਕੇਲੇ ਤੋਂ 4 ਉਗਲੀਆਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਿੜੀ ਬਣਾਓ।
- ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਚਿੱਤਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਾਂਦਰ ਦੀ ਨੱਕ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੋ?

ਬੇਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੜੀ ਗਈ ਲਾਮ੍ਹੂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਾਪਣ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਹਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਰੀ ਮਾਪਣਗੇ। ਇਹ ਕਿਤਿਆਂ ਦਿਸਾਵਾ ਦੇ ਬਾਹੋਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ?

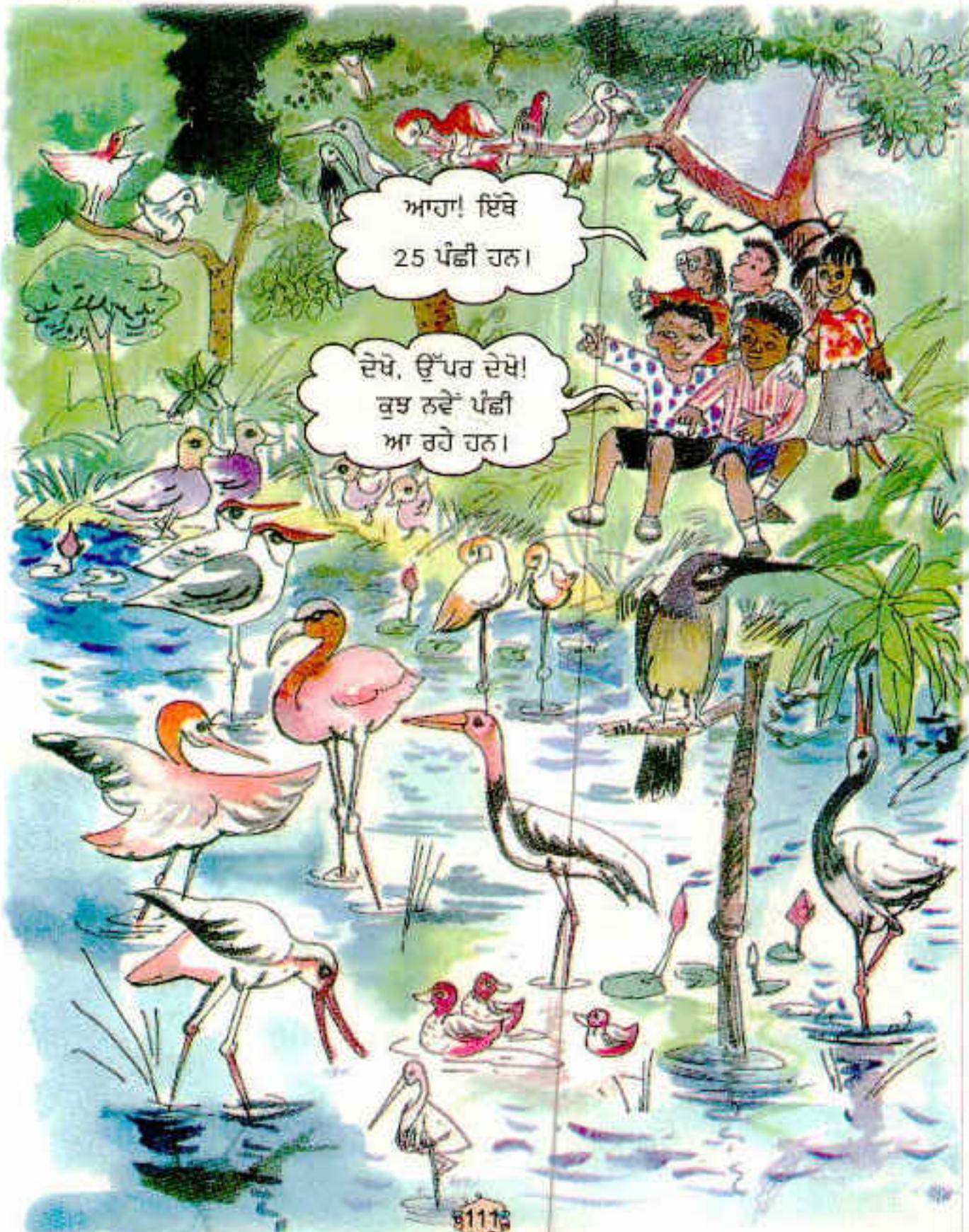
ਸੰਜੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗ ਕਿੰਨੇ ਲੰਬੇ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ—

- (ੳ) ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋ?
- (ਅ) ਪਤਾ ਕਰੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ
- ਇੱਕ ਗਿੱਠ ਜਿੰਨਾ ਲੰਬਾ ਮੂੰਹ ਹੈ। _____
 - ਪੈਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਥ ਹਨ। _____
 - ਚਾਰ ਉਂਗਲ ਚੌੜਾ ਮੱਥਾ ਹੈ। _____
- (ਇ) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਪੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਪ ਲਿਖੋ।
- ਤੁਹਾਡਾ ਨੱਕ _____ ਉਂਗਲੀਆਂ
 - ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਨ _____ ਉਂਗਲੀਆਂ

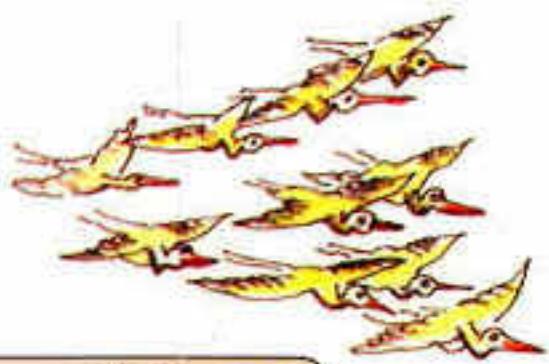
ਇਥੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਜੇ ਮਾਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮਾਪਣਾ ਜਿਥਾਉਂਹਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾਵੇ ਦਾ ਸਮਾਤੀਕਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਆଉंਦੇ ਪੰਛੀ ਜਾਂਦੇ ਪੰਛੀ

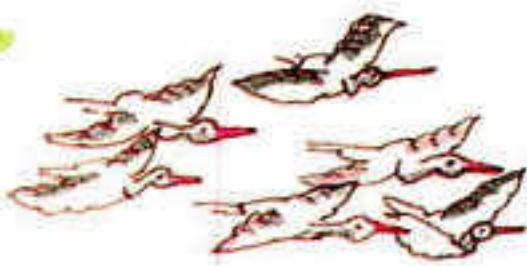
ਚਲੋ! ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ
ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦੇ ਹਾਂ।

ਹੁੰਡੀ, ਇੱਕ **10**
ਦਾ ਕਾਰਡ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਇਸ
ਪ੍ਰਗਟ ਭੁੜ੍ਹ ਦੇ ਲਈ।

ਅਤੇ ਫੇ **1**
ਦੇ ਕਾਰਡ ਪੰਛੀਆਂ
ਦੇ ਇਸ ਝੁੰਡ ਲਈ

ਪਰ ਇਹ ਆਏ
ਕਿਥੋਂ?

ਤਾਂ ਇਹ ਹੋ
ਗਏ 16 ਪੰਛੀ

ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮੰਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਦੌਸ਼ਣ ਦਾ, ਜੋ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਆਏ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸ ਪੇਟਰਨ 'ਚ ਉੱਝੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

25 ਪੰਛੀ ਹੋਰ ਆ ਗਏ। ਹੁਣ ਕੁੱਲ ਕਿਨੇ ਪੰਛੀ ਹਨ? ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਆਸੀਂ 25 ਅਤੇ 16 ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ।

$25+16$ ਦੇ ਲਈ ਆਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ -

$$\begin{array}{r}
 & 10 & 1 \\
 & \triangle & \\
 \begin{array}{r} 1 \\ + 2 \end{array} & \begin{array}{r} 6 \\ 5 \end{array} & \begin{array}{r} 10 \\ 10 \end{array} & \begin{array}{c} \triangle \triangle \triangle \\ \triangle \triangle \triangle \end{array} \\
 \hline & \begin{array}{r} 1 \\ 1 \end{array} & \begin{array}{r} 10 \\ 10 \end{array} & \begin{array}{c} \triangle \triangle \triangle \triangle \end{array} \\
 & & & \begin{array}{c} \triangle \triangle \triangle \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 & 10 & 1 \\
 & \triangle & \\
 \begin{array}{r} 1 \\ + 2 \end{array} & \begin{array}{r} 6 \\ 5 \end{array} & \begin{array}{r} 10 \\ 10 \end{array} & \begin{array}{r} 10 \\ 10 \end{array} & \begin{array}{c} \triangle \triangle \triangle \triangle \\ \triangle \triangle \triangle \triangle \end{array} \\
 \hline & \begin{array}{r} 1 \\ 1 \end{array} & \begin{array}{r} 10 \\ 10 \end{array} & & \begin{array}{c} \triangle \triangle \triangle \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 & 10 & 1 \\
 & \triangle & \\
 \begin{array}{r} 1 \\ + 2 \end{array} & \begin{array}{r} 6 \\ 5 \end{array} & \begin{array}{r} 10 \\ 10 \end{array} & \begin{array}{r} 10 \\ 10 \end{array} & \begin{array}{c} \triangle \triangle \triangle \triangle \\ \triangle \triangle \triangle \triangle \end{array} \\
 \hline & \begin{array}{r} 4 \\ 1 \end{array} & & &
 \end{array}$$

ਸਾਰੇ \triangle ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆਵਾਂ \triangle ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਦਸ \triangle ਇੱਕ 10 ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ \triangle ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ 10 ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚਾਰ 10 ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

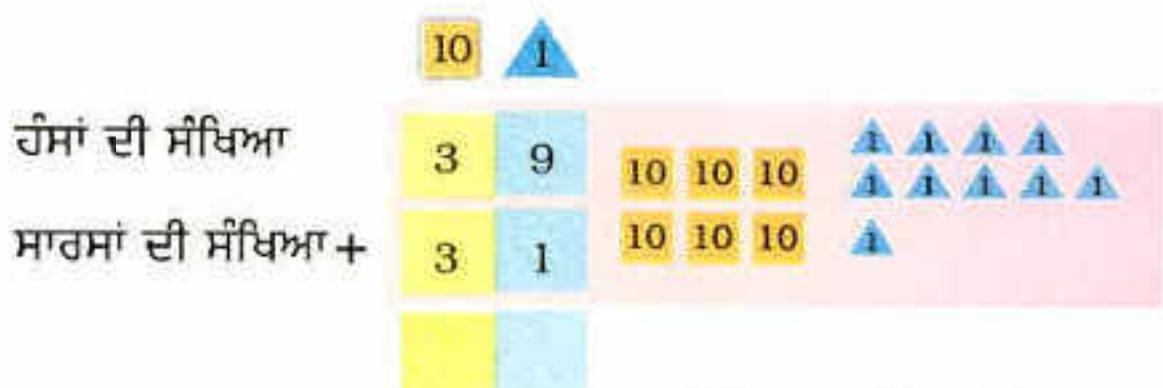
ਇਸ ਲਈ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 41 ਹੈ।

ਪਾਠ 8 ਵਿੱਚ ਬੋਚਿਆ ਨੇ ਟੇਕਨ ਕਾਰ੍ਬ ਬਣਾਏ ਹੋਣਗੇ। ਉਚਨਾ ਟੇਕਨ ਕਾਰ੍ਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਰੋ।

ਕਿੰਨੇ ਸਾਰਸ ਅਤੇ ਹੰਸ ਹਨ?

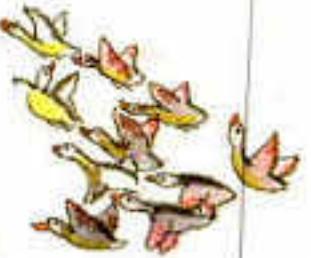
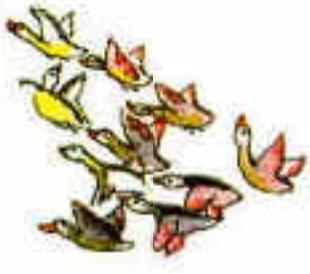

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸੀਂ ਸਾਰਸ ਅਤੇ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਗਿਣਾਂਗੇ।

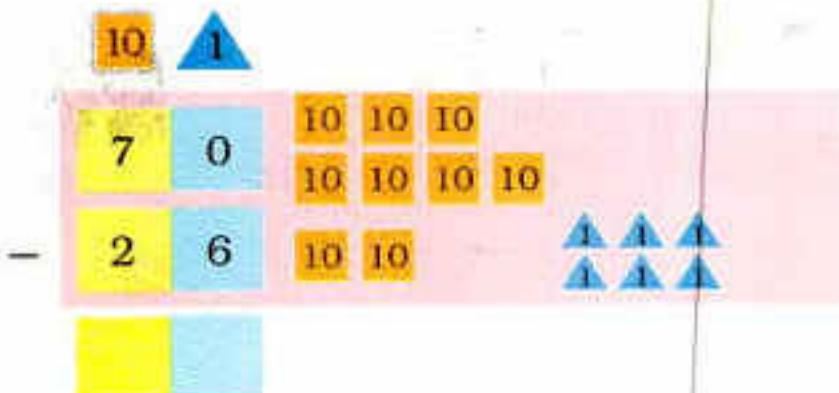
ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲਿਖੋ ਵੀ
ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ

ਸਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਸੰਖਿਆ _____ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 70 ਪੰਛੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ 26 ਪੰਛੀ
ਹੀ ਬਚੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਪੰਛੀ ਚਲੇ ਗਏ।

✳ ਕਿੰਨੇ ਪੰਛੀ ਚਲੇ ਗਏ?

ਪੰਛੀ ਚਲੇ ਗਏ।

ਸੂਰਜ, ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋ।
ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜ਼ਰੂਰ
ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਮਾਂ

- ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਰਾਹੁਲ ਨੇ 23 ਰਨ ਅਤੇ ਪੋਨੀ ਨੇ 69 ਰਨ ਬਣਾਏ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ?

10	1
2	3
+	
6	9

ਕੁੱਲ _____ ਰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ।

- ਇੱਕ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਮਾ ਨੇ 48 ਸਾਲ ਵੇਚੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ 17 ਸਾਲ ਹੋਰ ਵੇਚੇ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਾਲ ਵੇਚੇ?

10	1

ਦੇਮਾ ਨੇ ਕੁੱਲ _____ ਸਾਲ ਵੇਚੇ।

- ਬੁਨੂੰ ਖਰਗੋਸ਼ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 29 ਗਾਜਰਾਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਦੇਸਤ ਮੁਨੂੰ ਖਰਗੋਸ਼ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 42 ਗਾਜਰਾਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੌਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਜਰਾਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ?

10	1

ਖਰਗੋਸ਼ _____ ਗਾਜਰਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

✿ नेहा 29 साल दी है। उस दी मां 58 साल दी है। नेहा दी मां किंनी वैঁड़ी है?

10

1

मां, नेहा ते-

साल वैঁड़ी है।

हल करो :-

$$\begin{array}{r} 2 & 4 \\ + & 1 & 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 & 2 \\ - & 2 & 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 & 8 \\ + & 1 & 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1 & 9 \\ + & 3 & 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 & 4 \\ + & 4 & 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 & 3 \\ - & 5 & 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 & 0 \\ - & 6 & 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 & 3 \\ - & 2 & 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 & 9 \\ - & 2 & 5 \\ \hline \end{array}$$

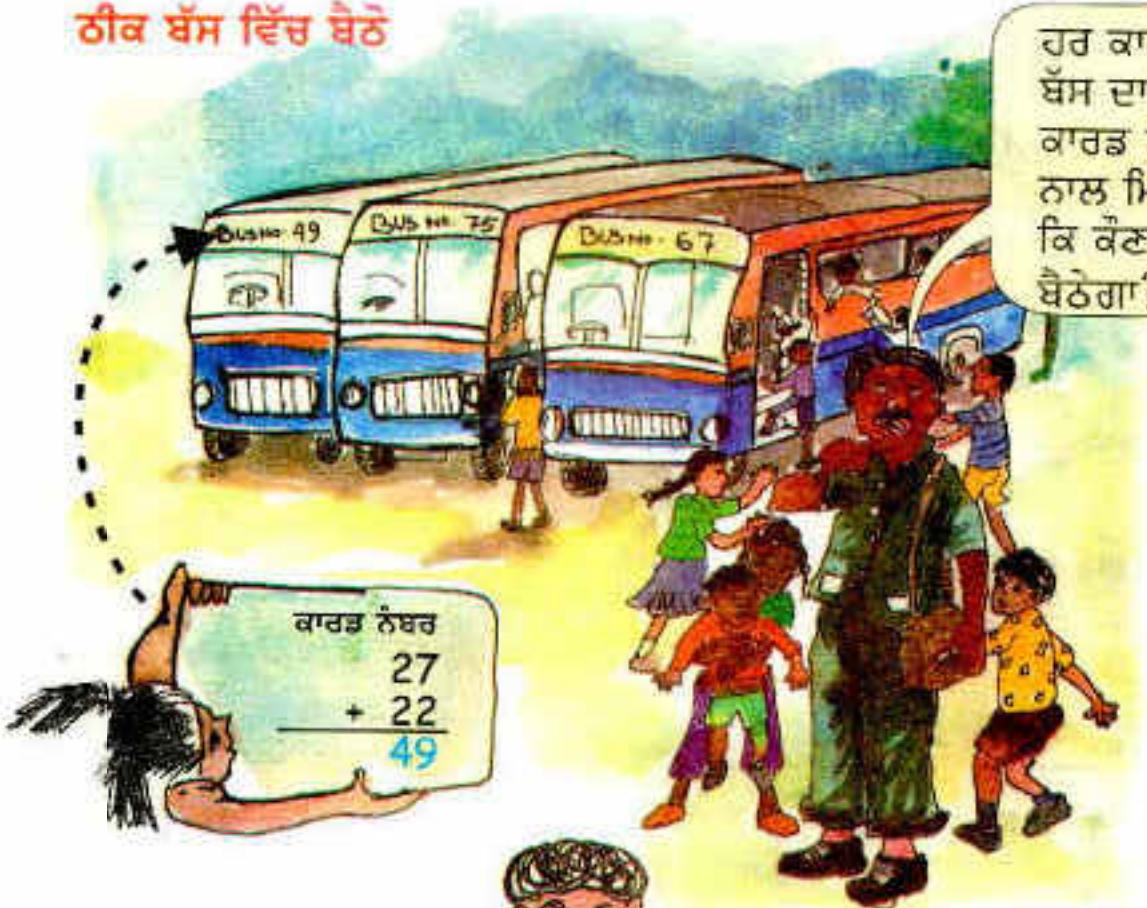
$$\begin{array}{r} 4 & 8 \\ + & 3 & 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 & 4 \\ - & 8 & 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 & 6 \\ - & 2 & 8 \\ \hline \end{array}$$

अभियाम दे सਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਠੀਕ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਥੈਠੇ

ਹਰ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਬੱਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਪਤਾ ਕਰੋ। ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬੱਸ ਦੇ ਨੰਬਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿਸ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਥੈਠੇਗਾ?

$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 48 \\ - 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 88 \\ - 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 47 \\ + 28 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 93 \\ - 18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 37 \\ + 12 \\ \hline \end{array}$$

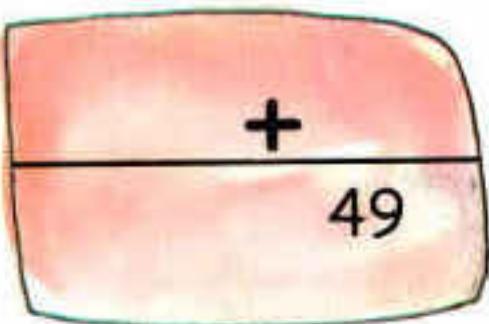
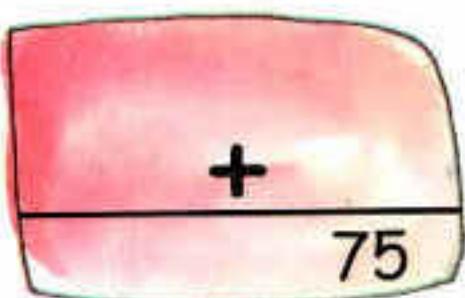
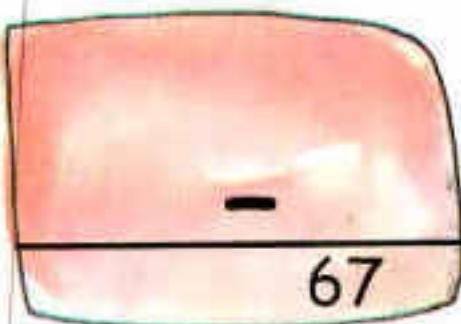
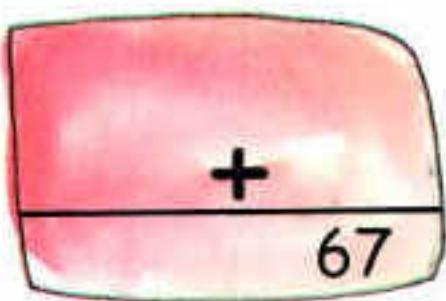
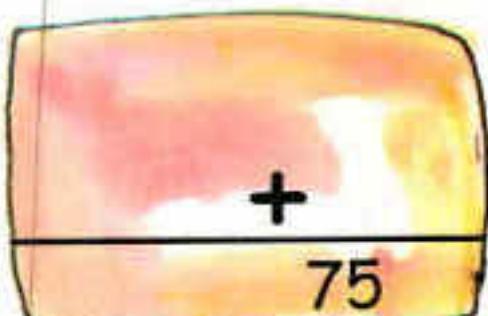
$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 38 \\ + 37 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 25 \\ + 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ} \\ 99 \\ - 32 \\ \hline \end{array}$$

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੱਸ
ਦੇ ਨੈਬਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਦੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ
ਜੇਕਦੇ ਹੋਏ ਦੇ-ਦੇ ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਕਿਆਮ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਬੌਚੇ ਸਮਝ ਸਕਣ ਵਿੱਖਿ ਵਿਸਤ੍ਰੇਤ ਹੈ।

ਕਾਟਮ-ਕਾਟ

ਆਹਾ! ਅੱਜ ਅਸੀਂ
ਕਾਟਮ-ਕਾਟ ਖੇਡ ਆਪਣੇ
ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਖੇਡਾਂਗੇ।

10 ਤੋਂ 50 ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸੋਚੋ।
ਉਹਨਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਨਾ ਲਿਖੋ।

ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਤੁਸੀਂ
27 ਅਤੇ 12 ਨੂੰ
ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਓ।

$27+10=37$
ਅਤੇ 2 ਜੋੜੇ
ਤਾਂ ਬਣੇਗਾ 39

ਮਾਪੇ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਵਿੱਚ ਬੌਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 10 ਤੋਂ 50 ਦੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ
ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਹਿਣ। ਫਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸਵਾਲ ਜਿਵੇਂ $18+4$ ਕਰਵਾਓ। ਹੋਈ-ਹੋਈ ਵੇਡੀਆਂ ਰੁਕਮਾ ਦੇ ਜੋੜ ਕਰਵਾਓ।
ਬੌਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਦ ਸੰਖਿਆ ਬੇਲਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਖਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਥਾਵਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਘਟਾਓ
ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਚਲੋ 39 'ਤੇ ਕਾਟਾ (X)
ਲਗਾਓ। ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ
ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਕੱਟ ਲਵੇਗਾ,
ਉਹੀ ਜਿੱਤੇਗਾ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਰਜੀਆ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਦੇਸਤ ਨੂੰ
2 ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਚਕਾਚਕ ਟੇਲੀ

ਚਕਾਚਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ - ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ। ਚਕਾਚਕ ਟੇਲੀ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਾਰਕ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਚਕਾਚਕ ਟੋਲੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਗਿਣੀ।

ਦਰੱਖਤ	ਸੰਖਿਆ
	90
	75
	82
	68
	94

❖ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ।

ਇਹ ਦਰੱਖਤ ਕਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ? _____

- ❖ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਜਿਸਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।
- ❖ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਜਿਸਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।
- ❖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 100 ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਏ।
ਦੱਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਦਰੱਖਤ ਹੋਰ ਲਗਾਏ? _____

ਸ੍ਰੋਾ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੋਾ ਦੀ ਮਦਦ
ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਰੋ ਕਿ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ
ਪੈਸੇ ਬਚੇ।

ਡਾਇਰੀ

ਅਕਤੂਬਰ

3 ਅਕਤੂਬਰ — 60 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ

7 ਅਕਤੂਬਰ — 18 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ਾਡੂ ਖਰੀਦਿਆ

12 ਅਕਤੂਬਰ — 25 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਨਾਇਲ ਦੀ ਥੋਤਲ ਖੀਦੀ

25 ਅਕਤੂਬਰ — 27 ਰੁਪਏ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰਡ ਵੇਚ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ

ਕੁੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ — _____ ਰੁਪਏ

ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਕੀਤੇ — _____ ਰੁਪਏ

ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਬਚੇ — _____ ਰੁਪਏ

15 ਕਿੰਨੀਆਂ ਗੁੱਤਾਂ ਹਨ?

ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰ

ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਲਿਖਣ।

ਪਤਾ ਕਰੋ -

- (ੳ) ਇੱਕ ਹੀ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ। _____
- (ਅ) ਅਜਿਹਾ ਅੱਖਰ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। _____
- (ਦ) ਇੱਕ ਹੀ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ। _____

ਕੇਲਾ, ਸੇਬ, ਨਰੰਗੀ ਲੈ ਲੈ
ਮਿੱਠੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਗਸੀਲੇ

ਫਲ ਵਾਲਾ

ਫਲ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ
ਸਾਰੇ ਫਲ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ
ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਫਲ ਹਨ?

ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ

ਫਲ	ਫਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

ਮੈਨੂੰ ਅਮਰੂਦ
ਪਸੰਦ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕੀ ਪਸੰਦ ਹੈ?

ਕੇਸ ਸਜਾਉਣੇ

ਮਾਲਾ ਸਕੂਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਵਾਲ ਵਾਹੇ ਹਨ।

ਮਾਲਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੁੱਤਾਂ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ।

ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ
ਸੰਵਾਰਦੇ ਹਨ।

ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ –

ਵਾਲ ਸੰਵਾਰੇ	ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

ਪਤਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ।

(ੳ) ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਵਾਲ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਾਲ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ
_____ ਹੈ। (ਘੱਟ/ਵੱਧ)

(ੴ) _____ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਹਨ।

ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਨੰਬਰ

ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਦੇਖੋ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਚੱਪਲ ਜਾਂ ਸੈੱਡਲ
ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

 ਜੁੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੱਪਲਾਂ ਦੇ ਤਲੇ ਦੇਖੋ।

 ਤਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਨਾਪ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋ,

ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਨਾਪ	ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ
	
9	
10	
11	

ਪਤਾ ਲਗਾਓ

- (ੴ) ਕਿੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਪ **9** ਹੈ?
- (ਅ) **11** ਨਾਪ ਵਾਲੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ?
- (ਇ) ਜਿਆਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਪ ਹੈ।
- (ਸ) ਨਾਪ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਹਨ।

ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ

ਅਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਹਾਂ।

ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਹਨ।
ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੋ।

ਕਿੰਨੇ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ	ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

ਪਤਾ ਲਗਾਓ

- (ੴ) ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ _____ ਹੈ।
- (ਅ) ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ _____ ਬੱਚੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ।
- (ਇ) ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ _____ ਹੈ। (ਵੱਧ/ਘੱਟ)

ਤਹਾਡੇ ਮਨਪਸੰਦ ਰੰਗ

ਤਹਾਡੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ
ਮਭ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਹੈ।

ਕਿੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀਲਾ ਰੰਗ ਪਸੰਦ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜੀ ਨੂੰ ਦਜੇ ਰੰਗਾਂ ਲਈ ਪਰਾ ਕਰੋ।

ਪਸੰਦੀਦਾ ਰੰਗ	ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ
	ਪੀਲਾ
	
	
	

ਪਤਾ ਕਰੋ

- (ੴ) ਜਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਪਸੰਦ ਹੈ।

(ਅ) ਰੰਗ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਰੰਗ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

(ਇ) ਰੰਗ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਰੰਗ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।

ਥੇਹਿਆ ਨੂੰ ਛੋਟੇ - ਛੋਟੇ ਸਮੁੱਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਥੇਹਿਆ ਨੂੰ ਮੁੜੀ ਵਿੱਚ ਅਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ 'ਪਤਾ ਲਗਾਓ' ਦੇ ਪੜਾਂਦਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲੱਭਣ ਦਿਓ।